

naša luč

1980

6

Nadaljujemo z odgovori na napadne trditve prof. Rusa v učbeniku za 7. in 8. razred osemletk Družba in socialistična morala.

● Kako znanost danes obravnava verski pojav?

Za izhodišče jemlje človeka, človeka, ki na vseh stopnjah svoje zgodovine išče sveto, ki svoje srečanje s svetim izraža z različnimi predstavami, miti, podobami, obredi in govoricami.

V tej luči se nam vera kaže kot sredstvo, ki z njim človek obvladuje svoj vsakdanji svet. Vera služi človeku za razlago o njem in o svetu, za razlago človeka v svetu. Vera daje smisel družbenemu življenju, predvsem pa ureja življenje posameznika v njegovih glavnih dobah: rojstvo, dozorevanje, poroka, smrt. Tako mu vera daje varnost v svetu in ureja družbene odnose.

Ta pristop s strani človeka je edini zares znanstven. Ko znanost proučuje človekovo vedenje do svetega, se s tem še ni izrekla o obstoju ali neobstoju te skrivnostne stvarnosti, ki jo človek išče in je prepričan, da jo je našel. Znanost se o tej stvarnosti ne more izreči.

Rus bi moral predstaviti verski pojav tako, da bi se pred njim lahko vsakdo svobodno odločil. Tak pristop bi bil lahko učencem v izredno obogatitev: dal bi jim nov, svež, ne nedokazan pogled na versko preteklost človeštva. Privedel bi jih tudi do globljega razumevanja človeka ob nepristranskem študiju osnovnih verskih struktur, kot so miti, podobne, obredi in drugi izrazi verske govorice.

Do tja bi moral voditi mladi rod: do možnosti, da vsakdo svobodno in odgovorno sprejme ali odkloni to skrivnostno stvarnost — sveto — ki jo je človek nenehno iskal in jo po različni poti išče tudi danes. Kakor šola ni za to, da vsiljuje versko prepričanje, tudi ni za to, da zapira pota do Boga.

Franz Rode

● **RUS:** Zveza z vladajočimi je vplivala na cerkveno moralo, na stališča Cerkve glede človeške družbe.

»Zveza z vladajočimi razredi« po-

vsak zakaj ima svoj zato

meni učbeniku povežavo »z lastniki sužnjem, fevdalci in kapitalisti«.

V dveh tisočletjih svojega obstoja je krščanstvo glasno poudarjalo svetopisemski nauk: »Eden je vaš Učenik, vi vsi ste pa bratje, ... eden je vaš Oče, ki je v nebesih ... Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe! ... Vi ste namreč poklicani k svobodi, bratje; samo da vam svoboda ne bo preteza za mesenost, marveč drug drugemu služite z ljubeznijo! ... Ni več Juda, tudi ne Grka; ni več sužnja, tudi ne nesvobodnega; ni več moškega in ženske, kajti vsi ste eno telo v Kristusu ... Gorje vam, bogatinom, zakaj dobili ste svojo tolažbo!«

Še zgled, ki ga je krščanska morala postavljala za družbeno življenje: »Vsi pa, kateri so vero sprejeli, so vsi skupaj imeli vse skupno; posestva in premoženje so prodajali in jih razdeljevali med vse, kolikor je kdo potreboval ... Množica teh, ki so verovali, je bila enega srca in duha; tudi ni nihče govoril, da je kaj tega, kar je imel, njegovo, ampak jim je bilo vse skupno.«

Poleg nauka svetega pisma bi lahko navedli iz vseh dob krščanske zgodovine nauk odločujočih učiteljev v Cerkvi, ki zanikajo Rusove trditve. Le dva zgleda:

V času cvetočega fevdalizma je papež Gregor VII. zapisal: »Kdo ne ve, da izhajajo cesarji in knezi iz tistih, ki niso poznali Boga in ki so si z ošabnostjo, razbojništvom, lakostjo, morijami in nazadnje z vsemi zločini, podpihovan od hudiča,

kneza tega sveta, z neznosnim povzdigovanjem samih sebe prisvojili oblast nad sebi enakimi, to se pravi, nad ljudmi?«

V dobi bujnega kapitalizma je papež Leon XIII. povedal: »V rokah maloštevilnih ljudi se kopiči bogastvo, množica pa trpi revščino ... Ker je namreč preteklo stoletje uničilo vsa stara združenja delavcev in ni stopila na njihovo mesto nobena nova zaščita ter so vse državne ustanove in zakoni izgubili vso prejšnjo versko podlago, zato se je polagoma v teku časa zgodilo, da so bili delavci brez pomoči in zaščite prepuščeni brezsrdnosti gospodarjev in neukročeni dobičkaželjnosti konkurentov. Zlo je povečalo moderno oduševstvo, ki je bilo že pogosto od Cerkve obsojeno, vendar pa ga kljub temu pohlepnost in dobičkaželjni ljudje pod drugo krinko izvršujejo. Vrh tega je industrija in malone vsa trgovina prišla pod oblast nekaj ljudi, tako da maloštevilni premožni bogatini nalagajo skoraj suženjski jarem neskončni množici delavcev.«

Ko zavračamo trditve glede velikega vpliva »zveze z vladajočimi razredi« na osnovno cerkveno pravost, pa niti malo ne spregledujemo dejstva, da se je fevdalizem vrnil tudi v nekatere cerkvene strukture, da so bili tudi med cerkvenimi ljudmi takšni — v nekaterih dobah mnogi — ki so živeli kot fevdalci in kapitalisti ter bili vladajoči razred. Toda ali se ne najdejo podobni povodi, tudi med tistimi, ki izpovedujejo pravost »znanstvenega socializma«?

Na drugi strani pa je treba priznati, da so v Cerkvi mnogi prizadevno uresničevali nauk krščanske morale o enakosti, bratstvu, skupni nalogi lastnine, npr. skupnosti preganjanih kristjanov, nekateri redovi do danes, milijoni proletarcev.

Za cerkvene ljudi ni dovoljeno imeti le cerkvenih vodstev, ampak tudi množice vernikov, ki so jih fevdalci in kapitalisti izkoriščali.

Štefan Steiner

Slika na naslovni strani:
PLANINA LAZ v triglavskem
pogorju

mesečnik
za slovence
na tujem

leto 29
junij 1980

Ureja uredniški odbor.
Odgovorni urednik:
Dr. Janez Hornböck.

Založba: Družba
sv. Mohorja v Celovcu.
Tisk: Tiskarna Družbe
sv. Mohorja v Celovcu.
Izhaja vsak mesec razen
julija in avgusta.

Naročnina:

Anglija	5 angl. f.
Avstrija	120 šil.
Belgija	280 belg. fr.
Francija	40 fran. fr.
Italija	8000 ital. lir
Švica	18 švic. fr.
Nizozemska	19 niz. gld.
Nemčija	18 n. mark
Švedska	40 šv. kron
Avstralija	8 av. dol.
Kanada	12 kan. dol.
USA	10 am. dol.

Razlika v cenah je pogo-
jena zaradi neenakih
poštnin v posameznih
državah in različnih de-
viznih preračunavanj.

Naročnike sprejemajo po-
verjeniki in uprava »Naše
luči«.

Uredništvo in uprava:

Viktringer Ring 26,
A-9020 Klagenfurt,
Austria.

Printed in Austria

za uvod

Na belo nedeljo je PAPEŽ obiskal severnoitalijansko mesto Turin, ki je pravo mesto nasprotij: mesto z močnimi verskimi izročili, italijanskega industrijskega čudeža Fiat, s komunistično upravo, in mesto, ki se je v zadnjih letih spremenilo v »prestonico terorizma«.

Papež je v enem dnevu kar devetkrat spregovoril. Največ pozornosti je pritegnil z govorom, v katerem je navedel tri značilne tokove današnjega sveta: duhovni in krščanski tok, ki pa sta mu nasprotna druga dva z izrazito zaničujočo silo, in sicer laično svobodomiselnost in brezbožni marksizem, »ki je prišel, se lahko reče, do skrajnih posledic svojih materialističnih načel v različnih izrazih terorizma«.

Kajpada so te jasne papeževe besede naredile v prizadetih krogih hudo kri.

o

Novi SLOVENSKI METROPOLIT dr. Alojzij Šuštar je v pogovoru z Družino (27. aprila) začrtal v nekaj potezah svoj delovni program. Skržimo ga lahko na tele točke:

● Najvažnejša naloga bo nenehno prizadevanje za prenovo Cerkve na Slovenskem: ta je v poglobitvi verskega življenja pri vsakem posamezniku in v vzbujanju zanimanja za življenjsko moč Kristusovega evangelija v vsem slovenskem prostoru.

● Glavni trije stebri prenove bodo duhovniki, laični sodelavci v župnijskih pastoralnih svetih in verski tisk.

● Posebna metropolitova skrb bo v današnjem slovenskem matičnem prostoru uveljavljanje svobode vsakega posameznika, svobodnega oznanjevanja evangelija in praktičnega izvajanja načel o razmerju med Cerkvijo in državo, kajti »preizkusni kamen urejenih in dobrih odnosov je, kakor je znano, vsakdanje življenje in reševanje čisto konkretnih vprašanj... Pri tem mislim tudi na nekatera čisto določena vprašanja vzgoje in šole, na sodelovanje kristjanov v družbi, na spoštovanje in upoštevanje človekovih pravic«.

Na koncu pogovora je naslovil na vse Slovence tele besede: »Vse Slovence doma, v zamejstvu in zdomstvu bi rad prav pristrčno pozdravil in se jim zahvalil za vso zvestobo, dobroto, poštenost, vero in ljubezen, ki so jo izpričali kot Slovenci in kot kristjani. Iz srca jim želim, da bi bili srečni in zadovoljni. To želim in to prosim Boga posebej za tiste, ki kakor koli telesno ali duševno trpijo in potrebujejo tolažbe in pomoči. Ostanimo bratje in sestre med seboj, kjer koli živimo, kar koli smo in kar koli delamo. Če smo sami dovolj zreli in globoki, bomo spoznali, da je veliko več takega, kar nas povezuje med seboj, kakor pa tistega, kar nas ločuje in razdvaja. Vsem bi torej rad rekel: 'Ostanimo prijatelji!' Tistim pa, ki jim to toliko pomeni kot meni, kličem še posebej: 'Bog z vami!'«

KOLIKOKRAT JE BIL ZAPRT NADŠKOF POGAČNIK?

Okrožnica ljubljanske nadškofije z dne 31. marca 1980 navaja zelo natančno datume iz življenja nadškofa dr. Jožefa Pogačnika. Iz teh podatkov vzemo, da je bil trikrat

ZNAMKE OB 400-LETNICI LIPICE — Za 400-letnico kobilarne v Lipici na Notranjskem bo letos izšla posebna znamka. Osnutek zanjo je izdelal akademski slikar Božidar Jakac. Izdelani bodo tudi posebni poštni žigi in ovojnice za vse kraje, kjer se je ustavljala stara poštna kočija na poti z Dunaja preko Mari-

slovenskih pevskih zborov, ki se ga je udeležilo 7 mešanih zborov, 18 moških zborov in 3 ženski zbori iz Slovenije. Sedemčlanska strokovna žirija je podelila zlate plakete mesta Maribor trem mešanim zborom: zboru »Akademski komorni zbor« iz Kranja, zboru »Obala« iz Kopra in zboru »Consortium musicum« iz Ljubljane.

in doma?

zaprt:

— od 12. januarja 1946 do 17. oktobra 1950;

— potem od 30. aprila do 30. maja 1952;

— ter še od 29. septembra 1953 do 29. julija 1954.

Skupno zneso 5 let, 6 mesecev in 6 dni zapora.

Kot smo brali, je temu bivšemu arestantu FLR Jugoslavija podelila odlikovanje »red republike z zlatim vencem«, ko je stopil v pokoj.

KATOLIŠKI GLAS, Gorica-Trst, 10. apr. 80/3.

Zakon o zagotovitvi POMOČI ČRNI GORI je soglasno sprejet. Slovenija bo po tem zakonu zagotovila Črni gori letos 986.685.300 dinarjev neopratne pomoči in 456.105.000 dinarjev posojila.

DELO, Ljubljana, 27. mar. 80/7.

DJILAS: Zares zastrašljivo je, da ni mogoče biti komunist in ne privoliti v ponižujoče dejanje preklicevanja (svojih dejanj). Nemogoče je, biti komunist in pri tem ohraniti tudi le najmanjšo črko lastne osebne celovitosti... Dolgo časa sem potreboval, da sem spoznal, da je — če je nekdo komunist — le še vprašanje časa, ko od njega zahtevamo, da se pred partijo vrže v prah in si vest kastrira.

DER MONAT, Berlin, marec/april 80/21.

bora, Ljubljane v Trst in od tam v Lipico.

IZŠLA PLOŠČA KERNJAKOVIH PESMI — Pod naslovom »Portret Pavla Kernjaka« je Radiotelevizija Ljubljana založila ploščo štirinajstih izbranih Kernjakovih pesmi: »Mojcej«, »Oj, ti preburna ženska stvar«, »Ti, poub'č, ja k'ne lumpej«, »Juhe, pojdam v Škof'če«, »Rož, Podjuna, Zila« in druge. Ploščo je uredil Kajetan Zupan, spremno besedo je napisal Radovan Gobec.

DOLENJSKI OKTET SLAVIL — Deset let požrtvovalnega dela, bera skoraj 300 nastopov ter snemanj za radio in televizijo, je izkaznica novomeškega okteta, ki je pred nedavnim slavil desetletnico. Ob slovesnosti so pevcem podelili Gallusova odličja.

APOSTOLSKI PRONUNCIJ DR. CECCHINI NA OBISKU V SLOVENIJI — Na dvodnevem delovnem obisku v Sloveniji je apostolski pronuncij obiskal Ljubljano, Maribor in Ljutomer. Pogovarjal se je s cerkvenimi in državnimi predstavniki.

SEJEM GOSTINSKE IN GOSPODINJSKE OPREME — V Mariboru je bil sejem gostinske in gospodinjske opreme. Znani hoteli so razstavili svoje pogrinjke in jestvinske plošče. Na sejmu je sodelovalo več kot sto razstaviljalcev iz Jugoslavije.

TEKMOVANJE SLOVENSkih PEVSKIH ZBOROV — Aprila je bilo v Mariboru že šesto tekmovanje

HALŠTATSKA KULTURA — V zgornjeavstrijskem mestu Steyr, v gradu Lamberg je bila odprta velika mednarodna arheološka razstava pod naslovom »Halštatska kultura — zgodnja oblika evropske enotnosti«. Slovenijo sta zastopala Narodni muzej in Dolenjski muzej.

SKOZI KOPRSKO PRISTANIŠČE 574 TISOČ TON BLAGA — V koprski luki so letos v prvih treh mesecih pretovorili za okroglih 19 tisoč ton blaga več kot v enakem obdobju lani.

POSVETITEV NADŠKOFA DR. ŠUŠTARJA — Na belo nedeljo je bil posvečen novi ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar. Obredne svečanosti je ob udeležbi mnogih nadškofov, škofov in duhovnikov ter več desettisočglave množice vernikov opravil v ljubljanski stolnici predstavnik Svetega sedeža papežev pronuncij dr. Michele Cecchini, so-posvečevalec je bil ljubljanski pomožni škof dr. Lenič.

MEDNARODNO TEKMOVANJE KUHARJEV — V Beljaku je bilo mednarodno tekmovanje kuharjev, slaščičarjev in natakarjev. Udeležili so se ga predstavniki iz Avstrije, ZR Nemčije, Italije, Švice, Češke in Slovenije. Slovensko ekipo so zastopali Janez Lenček, Janez Perdan in Iztok Legat. Naši kuharji so se v Beljaku dobro izkazali.

*

SV. BENEDIKT — Tu so pred kratkim odprli novo osnovno šolo.

BLAD — Tu so pripravili večer ciganske poezije. Recitatorji so poslušalcem predstavili poezijo, ki je skorajda popolnoma neznana. Da je bil večer še bolj pristen, so nasto-

pajoči oblekli znana ciganska oblačila z vsemi potrebnimi pripomočki, kot so uhani, orglice in podobno. Branje pesmi je spremljala primer na glasba.

CELJE — V okviru »Hortikulture 80« je začelo Združenje obrtnikov obnavljati Meškov vodnjak. Vodnjak, ki se ga stari Celjani spominjajo po dobri, hladni studenčnici, je popolnoma zanemarjen in vodo uporabljajo le še lastniki avtomobilov za pranje. Obenem so Celjani počistili mesto s prostovoljnim delom. Okrog 600 ljudi je sodelovalo. Odstranili so 800 kubičnih metrov odpadkov in 60 ton odpadnih surovin.

CELOVEC — Celovski dijaki Dijaškega doma Slovenskega šolskega društva iz Celovca so se mudili v Sloveniji. Na obisk je prišlo 30 dijakov. Posebej so se zadržali v Mariboru, kjer so potrdili prijateljstvo med mariborskimi in celovškimi dijaki.

CERNICA — Ob potoku Cerkniščica so v Cernici odprli nov Samski dom. V domu so v prvem nadstropju klubski prostori, bolniška soba, garderoba ter sanitarni prostori. V naslednjih dveh nadstropjih pa so izključno spalnice, v vsakem nadstropju pa je še čajna kuhinja. Tako je v dveh nadstropjih v triposteljnih sobah 85 ležišč.

ČATEŠKE TOPLICE — V zdravilišču Čateške Toplice je bilo dvodnevno srečanje slovenskih fizioterapevtov, kjer se je razvrstilo več predavanj na temo o revmatskih boleznih.

ČRENŠOVCI — V tem krajevem središču lendavske občine so odprli sodobno poslovno stavbo, v kateri so Univerzalova samostrežna trgovina z živili in trgovina s tekstilom ter čevlji. Svoj prostor je dobila tudi enota Ljubljanske banke.

ČRNA NA KOROŠKEM — Prebivalci so pred kratkim temeljito očistili svoj kraj. Pri čiščenju pločnikov, ulic, cest, dvorišč, potočnih bregov ter zelenic je sodelovalo veliko številno prebivalcev.

Razgled s stolpa cerkve Sv. Trojice v GRADIŠČU v Slovenskih goricah.

DUPLJE — Moški pevski zbor Kulturnega društva »Triglav« Duplje slavi letos 50-letnico obstoja. Za to priložnost so pripravili posebno slovesnost, na kateri je nastopil tudi Ženski oktet z Obirskega na Koroškem. 23 pevcev je prejelo Gallusovo odličje.

GRIBLJE — Letošnje srečanje obkolpskih pevskih zborov bo 8. junija v Gribljah. Poleg zborov iz Vinice, Butoraja, Dragatuša, Adlešičev, Črnomlja, Gribelj in Metlike bodo prišli na srečanje še zbori iz Petrinje, Ogulina in Karlovca.

GOTOVLJE — Pred kratkim so slavili 85-letnico dela domačega pevskega društva z zelo uspešnim samostojnim koncertom. 60-letnico pa je slavilo nogometno društvo.

JESENICE — Gledališče »Tone Čufar« je gostilo letošnje 23. srečanje gledaliških skupin Gorenjske. Za zaključno prireditev so bili izmed devetih uprizoritev gorenjskih igralških društev izbrana štiri: Prešernovo gledališče iz Kranja z igro »Čakajoč na Godota«, dramska skupina »Rudi Jedretič« iz Ribnega z Molierovo komedijo »George Dandin ali Kaznovani soprog«, amatersko gledališče iz Tržiča s Frelihovo igro

»Vrnil se je« ter ljubiteljsko gledališče »Tone Čufar« iz Jesenic z uprizoritvijo Kleistovega »Razbitega vrča«.

KAMENŠČAK — V tem kraju, ki šteje nad 500 prebivalcev, letos slavi 30-letnico delovanja gasilskega društva.

KAPCA — V tem kraju je dokaj razgibano športno življenje. Že vrsto let imajo nogometno društvo, ki uspešno nastopa v drugi lendavski občinski ligi. Pri občinskem domu so mladi s pomočjo gasilcev, ki praznujejo letos petdesetletnico, asfaltirali igrišče za odbojko in košarko.

KOSTANJEVICA — Lamutov likovni salon, ki ga preurejajo, bo v nekaj tednih usposobljen za likovne in druge prireditve.

KOSTANJEVICA — Tu se že od jeseni lanskega leta pripravljajo na proslavitev dveh pomembnih letošnjih obletic: 25-letnice Dolenjskega kulturnega festivala in 20-letnice mednarodnega združenja kiparjev »Forma viva«.

KRANJ — Olepševalno društvo iz Kranja je pripravilo bogat delovni (dalje na strani 9)

slovenski kristjan v zgodovini

Bog je življenje samo, zato sploh ne more umreti. Pač pa je človek, ki je v sebi »umiril« Boga, obsojen na vsestransko propadanje in smrt, ki vodi v večno trpljenje.

○

V mladih letih se je zdelo velikemu mislecu Kierkegaardu krščanstvo »mračno in tesnobno«. Zdelo se mu je, kakor da misel na Boga človeka pritiska k tlom in mu ne da dihati. Tudi sam se je za nekaj časa predal varljivi misli, da »smrt Boga« človeku odpre pot do polnosti življenja in svobode. Zato se je vrgel v nebrzdano uživanje.

Polagoma pa se je v njegovo dušo naselil gnus nad življenjem: že se je hotel življenja kot neznosnega bremena znebiti. A tedaj ga je z vso močjo prevzelo spoznanje, kakšnemu slepilu se je vdajal. Iz lastne izkušnje je nedolgo zatem zapisal: »Če kdo Boga taji, ne napravi Bogu nobene škode, temveč uničuje sam sebe. Če kdo Boga sramoti, sramoti sam sebe.«

○

V začetku maja 1971 so vrhunski francoski misleci v palači de Chaillot v Parizu priredili pogovor, ki ga je vodil modroslovec G. Grenet. Pogovor se je sukal okoli razmerja med Bogom in človekom. Rezultat pogovora je bil tale: »Smrt Boga neizbežno vodi v smrt človeka.«

Matematik in mislec M. L gaut je navajal Nietzschejevo besedo: »Razbijte Boga in razbili boste človeka.« K temu je pristavil: »Zahajamo v usodno zmoto, ki misli, da je Bog tekmeč človekove veličine, ko je vendar ravno nasprotno res.«

Biolog P. Grasse, član Akademije znanosti, je naglašal, da človek nikakor ne more biti proizvod naključja in da brez naslonitve na Boga človek sam sebe polagoma pohabi.

o

Po besedah kardinala Daniélouja je človek, ki Boga ne priznava in ga ne moli, »najodločilnejše ogrožanje današnje kulture ... Zato pa resničnih pričevalcev za Boga današnji svet neprimerno bolj potrebuje kakor nafte in premoga«.

○

Pred kratkim umrli francoski mislec in pisatelj J. Sartre je izjavil: »Bog je mrtev, celó v srcih vernikov.« Na to je odgovorila benediktinka M. Yvonne, spreobrnjenka: »J. Sartre nima prav. Vendar me v resnici vznemirja, ker nas ta profesor uči, kaj bi mi verniki morali biti. Ali točneje: kakšne bi nas morali drugi videti. To se pravi, ljudi s srcem, polnim ljubezni do Boga. Ljubezni, ki jo je videti, ki se razodeva, govori, joka, poje, kliče, privlači, vžiga, tolaži, prinaša mit in krepí gmotno in duhovno, in to v vseh okoliščinah vsakdanjega življenja. Ko bi Bog živel v nas, bi se obličje sveta spremenilo, saj bi dobrota, ki bi jo navdihovala Kristusova ljubezen, rešila mnogo težkih vprašanj.«

kaj se je v Sloveniji med zadnjo vojno v resnici zgodilo? kakšna je bila dejanska vloga slovenskih kristianov?

Doslej smo v nekaj člankih na tem mestu prikazali vlogo slovenskega kristjana v zgodovini in pri tem prišli do zadnje vojne. Danes pišemo o slovenskem kristjanu v zadnji vojni. To smo dolžni storiti še posebno zato, ker se režimski tisk ne utrudi prikazovati slovensko Cerkev v času zadnje vojne v neresnični luči.

Ta prikaz bo kratek (ker prostor ne dopušča daljšega razpravljanja), obenem pa po načelu sv. Avguština »Zatirajte zmote, ljubite pa tiste, ki se motijo!« brez slehernega gneva. Gre nam za ljubezen do resnice in do slovenskih medvojnih kristjanov, ki imajo pravico do dobrega imena.

Medvojno dogajanje v Sloveniji lahko razdelimo na tri dejanja:

- v odgovor tedanjih voditeljev večinskih strank na okupacijo,
- zavrnitev tega odgovora s strani KPS, in
- upor demokratskih Slovencev proti početju KPS.

VODITELJI VEČINSKIH STRANK: TAKTIZIRANJE IN PASIVNI UPOR

Pomladi 1941 je Jugoslavija razpadla. Slovenijo so zasedli trije

okupatorji: Nemci, Italijani in Madžari. Jugoslovanska vlada se je umaknila v tujino. V okupirani Sloveniji se je pojavilo težko vprašanje: Kaj storiti?

Voditelji večinskih političnih strank, ki si jih je narod sam izvolil, so se odločili na zunaj za taktiziranje z okupatorjem, na znotraj pa za pasivni upor (to je, za obliko odpora pred močnejšim nasprotnikom brez uporabe sile in z navideznim izpolnjevanjem zakonov).

Tej njihovi odločitvi sta botrovali dve misli: 1. vojna bo dolgo trajala, zato bi takojšen oborožen upor k zavezniški zmagi komaj kaj prispeval, pomenil bi pa veliko izgubo slovenske krvi; 2. na vsak oborožen spopad bo okupator neusmiljeno odgovarjal, kar bo končno spet plačeval slovenski narod s svojo krvjo.

Podobno ravnanje po drugih evropskih državah je kasneje potrdilo pravilnost te odločitve.

KPS: REVOLUCIJA

KPS, ki je združevala peščico Slovencev, si je tedaj svojevoljno prilastila vlogo narodnega voditelja, začela in uresničila stalinistično revolucijo, vse, ki se ji niso pridružili, pa razglasila za narodne izdajalce.

- KPS je tedaj štela 900 do 1000

članov, kar je pomenilo manj kot eno tisočinko vseh Slovencev. Ta številka je važna zato, ker se človek (v zadnjem času tudi režimski zgodovinarji) upravičeno sprašuje, s kakšno pravico in v imenu koga si je upala ta peščica ljudi razglasiti se za avantgardo naroda in začeti revolucijo. Narodi si voditelje sami postavljajo, to je njihova izključna pravica. Dejstvo, da je partija pridobila za sodelovanje nekaj malega ljudi iz drugih skupin (krščanskih socialistov, sokolov, kulturnikov, ki jim je pa sredi revolucije prepovedala sleherno samostojno politično delo), stvari nič ne spremeni: s tem je le pri nepoučenih ustvarila za silo vtis množičnosti.

- KPS je začela in uresničila stalinistično revolucijo (stalinizem je kasneje, 1948, sama obsodila!). Kaj pomeni stalinistična revolucija, ve danes vsakdo: laž, prevaro, teror, mučenje, likvidacije... Kljub temu da si je revolucija nadela nalepko NOB (narodnoosvobodilne borbe), je ostala revolucija. Najboljši dokaz za to je dejstvo, da je uničila nepriemerno več slovenskih življenj kot okupatorjevih.

- Svoje nasprotnike je partija označila za narodne izdajalce, kot da je bila peščica komunistov isto kot narod. Če bi že imelo kakšen

Procesija v bohinjski
SREDNJI VASI.

pomen spraševati se po tem, kdo je koga izdal, bi se moralo vprašanje glasiti: Ali je izdala KPS narod, ko se je uprla načrtom voditeljev večinskih političnih strank, ali pa so izdali narod tisti, ki so se uprli KPS in njenemu uporju voditeljem večinskih strank?

luč sveta

- *Brazilski škof iz kraja Nova Iguaçu ADRIANO HIPÓLITO ima v svoji 2,5 milijonski proletarski škofiji nekaj ducatov bazičnih skupin, ki štejejo po 100 do 200 ljudi in ki pomagajo odpravljati revščino in zatiranje. Zanimive so škofove izjave: »Civilne oblasti me povsem prezirajo. Mestni*

sveti trdijo, da se mešam v politiko in da hočem kandidirati. To mi niti na misel ne pride. Srečen sem kot škof in ne bi bil rad nič drugega... Če mi vera pravi, da je človek ustvarjen po božji podobi, potem ne gre, da bi z ljudmi stalno ravnali kakor z lutka-mi: to je proti človekovemu dostojanstvu... Če hočemo imeti demokracijo, potem se morajo ljudje zanimati tudi za politični razvoj in se vedno znova potegovati za človekove pravice... Če marksizem čisto materialistično, to je pozemeljsko, izključuje nadnaravo, potem je to popolno zanikanje krščanstva.»

- V Parizu izhajajoča ruska revija Vestnik je objavila SOVJETSKI URADNI DOKUMENT iz leta 1974, iz katerega je videti, da skuša dobiti sovjetski režim rusko Cerkev spet popolnoma pod nadzorstvo. Ruska pravoslavna Cerkev je v dokumentu označena za »oviralno silo«. Ta da ima svetovni nazor, »ki se z našim pogledom na svet ne sklada«. A da je medtem zaradi zakonitih omejitev izgubila veliko svojega vpliva. Od 30.000 duhovnikov pred 1959 jih je bilo 1961 še 8252, 1974 pa le še 5994. Dokument deli škofove v tri (nadaljevanje na 8. strani)

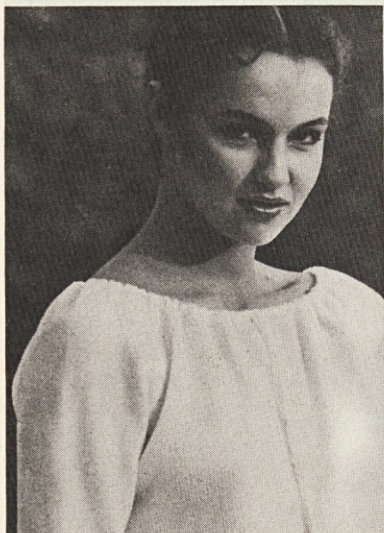

● KPS je začela revolucijo z glavnim namenom, da pride po vojski na oblast. Že kmalu v začetku je govorila o svojem početju tudi kot o socialni revoluciji, ne le kot o nacionalni. Vedno bolj se potrjuje mnenje, da se je partija odločila za oborožen boj iz napačnega prepričanja, da bo po Hitlerjevem napadu na Sovjetsko zvezo vojne v nekaj mesecih konec.

VODITELJI VEČINSKIH STRANK: UPOR REVOLUCIJI

Ko so voditelji večinskih političnih strank po svoji odločitvi za pasivni odpor proti okupatorju videli, da začenja KPS revolucijo, bi morali prehiteti to početje in začeti sami oborožen boj proti okupatorju (če bi seveda bilo to samo na slovenskem ozemlju sploh možno, saj je partija začela revolucijo po vsej Jugoslaviji). Tisti oborožen boj bi sicer pomenil veliko nepotrebnih žrtev, a še vedno bi bil končni obračun za slovenski narod manj neugoden, kot je bil po revoluciji: steklo bi neprimerno manj slovenske krvi in po koncu vojne bi dobila Slovenija demokratično ureditev.

Ko so bili prvi meseci revolucije mimo, je ostala narodu edina rešitev, revoluciji se upreti. Upor sam se je zdel vsem, ki so videli, kaj se dogaja, in ki so poznali stalinizem (pod krogliami revolucionarjev so za-

slovensko krščanstvo

● *Prva naloga je, da naša Cerkev zaživi kot ENOTEN usklajen in močan ORGANIZEM v službi odrešenja. Zato je potrebno, da se oblikuje stalna pokrajinska slovenska škofovska konferenca, pripraviti je treba temeljni zakonik Cerkve na Slovenskem in okrepiti tiste medškofijske organe, ki so potrebni za usklajeno delovanje, zlasti medškofijski pastoralni svet.*

● *Temeljna naloga naše Cerkve je PRENOVA MISELNOSTI slovenskega kristjana. Cerkev mora oblikovati kristjana in duhovnika za naš prostor in čas.*

● *Potrebno je, da se živo zavemo, da SMO CERKEV VSI, ki smo KRŠČENI. Tako Cerkev na Slovenskem zaobjema večino slovenskega naroda in večino ljudi naše družbe.*

● *Nadalje je potrebna zavest, da smo VSI v Cerkvi na Slovenskem NOSILCI KRISTUSOVEGA ODREŠENJSKEGA POSLANSTVA, ki človeka poziva, da v sebi uresniči božjo razsežnost. To je moč uresničiti le s stalno notranjo duhovno prenovo, z odpovedjo, rastjo vere, s polnim izkoriščanjem vseh odrešitvenih sredstev.*

● *Cerkev na Slovenskem bo morala v prihodnje bolj UPOŠTEVATI SPREMEMBE RAZMER v naši slovenski družbi in v skladu s potrebami prenoviti svojo dejavnost.*

● *Ker živimo v večmišljenjski družbi, moramo biti slovenski kristjani ODPRTI VSEM pošteno mislečim ljudem drugačnih prepričanj in pripravljeni na dialog z njimi.*

Cerkev v Sloveniji naj bi postala po stalni prenovi živo in učinkovito znamenje Kristusove navzočnosti v naši družbi in zakrament odrešenja za vse ljudi v našem prostoru (Franc Perko).

o

Večkrat so vzgojitelji in dušeslovci priporočali, naj ljudje iz izbora OTROŠKIH IGRAČ izključijo vse, kar spominja na orožje — pa kljub vsemu temu lahko v trgovinah (zlasti onstran meje) dobiš najrazličnejša orožja, od ropotajočih tankov in vesoljskih pištol pa do čisto »navadnih« sabelj.

Pa tisti val nasilja, ki še vedno zaliva naša filmska platna in televizijske zaslone! Nekateri filme, ki že mejijo na opolzkost, so kinematografi v skladu z zakonom opremili z napiskom, da otrokom ne dovolijo ogleda. Mimogrede: pred ljubljansko Slogo, ki skoraj redno predvaja filme s takšno oznako, navadno kar roji osnovnošolčkov. Prav malo pa je filmov, ki obravnavajo nasilje in bi bili zaradi tega otrokom prepovedani. Saj ga mrgoli celó v risankah. Pri tem pa niti ni važno, če se miška, ki jo je maček z veliko lopato popolnoma sploščil, že naslednji trenutek pobere in beži dalje. Nasilje je nasilje, pa čeprav je zavito v občutje smešnega.

Znan je primer razsežne dekanije blizu središča Slovenije, kjer je glavno težišče PRIPRAVE NA BIRMO kateheza odraslih, posebej staršev birmancev. In to dve leti pred napovedano birmo!

»Samo tisti starši, ki bodo temeljito poglobili svoje versko znanje, bodo lahko doma uresničili družinsko katehezo, pa čeprav le s priložnostno besedo,« zatrjujejo kateheti, ki se enkrat mesečno srečujejo s starši birmancev. Da niti ne govorimo o pričevanju krščanskega življenja, ki je bolj zgovorno od vsake besede.

In pri vsem tem je najbolj razveseljivo dejstvo, da so starši to novost z veseljem sprejeli in redno hodijo na srečanja s kateheti.

Za ilustracijo pa še podatek: med starši birmancev so v tej dekaniji razširili blizu tisoč(!) izvodov celotnega svetega pisma. Takšni starši bodo svojim otrokom lahko dopovedali, da se z birmo polno krščansko življenje z vsemi pravicami in dolžnostmi šele začne, ne pa končuje.

o

Da je TELEVIZIJA dobila kar lepo mesto v družini, izpričujejo »televizijski« otroci. Če jih poslušáš, kaj je njihov vzor, so to gotovo junaki raznih televizijskih nadaljevanj, ki jih poznajo do zadnjega vlakna.

Ali poznajo tako tudi svoje starše? Podoba je, da je televizija v družini prevzela vlogo vzgojitelja, edinega razvedrila, in tudi dala družinskemu življenju povsem drug ritem. Ker se zanjo porabi veliko časa, ga zmanjka za spoznavanje med starši in otroki, saj ob molku pri gledanju bežečih slik res ni mogoče zvedeti, kaj kdo misli, kaj šele, kaj kdo čuti.

Iz nekdanje zabave ali radovednosti je televizija postala potreba. Ko bo postala televizija staršem nevsakdanji kruh, bodo ti lahko tudi otrokom dopovedali, da ni mogoče gledati vsega in vsak dan.

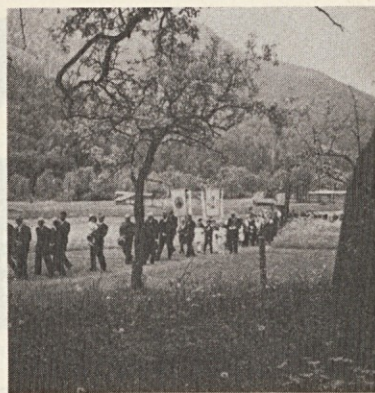
o

V mnogih župnijah tečejo zadnje priprave na PRVO OBHAJILO. V tistih župnijah, kjer je vse breme katehiziranja na ramenih duhovnika, je zelo vprašljivo, kako bo rastlo evharistično življenje mladih članov občestva. Brez pravega krščanskega zaledja je pač vsaka kateheza obsojena na životarjenje in neuspeh. Tudi v tem, kar zadeva evharistično življenje.

Zaman bo duhovnik malčku dopovedoval, kako veliko milost pomeni za nas združevanje z Jezusom v evharistiji, če se bodo starši in drugi odrasli na daleč izogibali obhajilni mizi. Brez pravega zgleda staršev, bratov, sestra in drugih članov družine in soseske res ne bomo mogli najmlajših prav usmeriti.

Popolnoma brez koristi bodo vse zunanje slovesnosti, če bo prvoobhajanec tisti dan pri obhajilni mizi sam in koga od staršev morda ne bo niti v cerkev. Če je tukaj nemogoče kaj spremeniti, bi mogel otroku ta zgled nadomestiti kdo drug iz njegove bližine. Najbrž je za malčka to veliko več vredno kot vsa zunanja praznovanja.

Po DRUŽINI

Procesija v Ratečah

čeli padati največji slovenski poštenjaki, nakazovalo se je uničenje cveta slovenskega naroda, po vojni pa uvedba totalitarizma), upravičen. Ta upor revoluciji je bil na dnu silobran proti stalinističnemu terorju. Po sili razmer (partija je s terorjem svoje nasprotnike tako rekoč prisilila k samoobrambi) pa je bil združen s sprejetjem orožja od okupatorja.

Tu se zastavlja tisto odločilno vprašanje: ali je bilo sprejetje orožja od okupatorja nemoralno dejanje?

Odgovor je nedvoumen: ne; ne po naravnem pravu (v silobranu lahko vzameš orožje od kogar koli), ne po mednarodnih dogovorih (po haaški konvenciji iz leta 1899 sme narod poskrbeti za red v deželi z lastnimi vojaško-policijskimi enotami, oboroženimi od okupatorja, ne kot »zločin« proti lastnim bratom, saj so vzeli orožje od tujca zato, da so se uprli revolucijskemu terorju, ki so ga zganjali revolucionarji nad lastnimi brati v imenu tujega svetovnega nazora, stalinizma).

Sprejetje orožja od okupatorja je bilo pa za protirevolucionarje politično usodno: znotraj mej Slovenije zato, ker jih je znala partija s svojo propagando prikazati kot kolaboracioniste in »narodne izdajalce«, v mednarodnem svetu pa zato, ker ni bil ta zmožen uvideti, kaj se v jugoslovanskem prostoru pravzaprav dogaja; ko je uvidel, je bilo že prepozno.

PLIBERK, trg na koncu Podjune na Koroškem.

Kako se je boj odigral, vemo. Revolucija je zaradi terorja na terenu in spretne diplomacije v svetu uspela. Upornike so po vojni Angleži s prevaro vrnili v Jugoslavijo. Nova jugoslovanska oblast jih je dala brez sodbe likvidirati.

ŠE DVE OPOMBI

1. Revolucija in upor proti njej sta se odigrala predvsem na Dolenjskem in Notranjskem, v tako imenovani Ljubljanski pokrajini, zasedeni po Italijanih. Na ozemlju pod nemško zasedbo je bilo revolucije veliko manj.

(dalje na 34. strani)

pismo sedemdesetletnika

Kljub temu da pišem dnevnik, mi uhaja čas med rokami. Nekaj postaj, in že mora ubogi zemljan izstopiti. Na postaji številka 70 je izstop blizu.

V zadregi sem z branjem. Desno oko se mi solzi, kadar berem. Večkrat moram prenehati in pogledati na dvorišče, kjer sem ustvaril za ptiče pravi paradiž. Drevje in grmovje sem okrasil s semensko bučo, iz katere izbirajo ptički seme, vsak po svojem okusu; s slanino na vejicah za siničke in z zrezanim mesom v grmičevju za kose. Tri vreče sta mi kupila otroka za rojstni dan. Strašno sem zaposlen tudi v tem pogledu. Še žena sodeluje pri gledanju vsakdanjega ptičjega živžava na drevju, v grmičevju in pod njim.

Navajeni smo gledati starčka od zunaj. Premika se v umirjeni hitrosti, opiraje se na palico. Toda ta zadržanost živi in deluje v vseh njegovih organih. Jé počasi, ker so se posušile slinavke. Previdno mora požirati, ker se hrana sicer ustavi na poti v želodec. Bere kot prvošol-

ček, od zloga do zloga. Oči so mu oslabele. Zelo moram paziti, kadar pomivam posodo. Vse ploskve si moram ogledati, preden jo odložim. Misli so zgubile prožnost. Polovica celic, če ne več, se je poslovila za vedno. Pravokotni prerez glave dvajsetletnega fanta in sedemdesetletnega starčka pouči človeka o spremembah, ki jih ljudje nočejo videti — moral bi jih poznati že otrok.

Najina ladjica se nahaja v zaveztju. Privezana je k pristaniškemu pomolu. Tam čaka, da se je usmili Gospod. Otroka končujeta izpite. Jaz bom lahko dejal: »Dopolnjeno je.«

Človek je onstranski. To drži. Svojega izvora ne more zatajiti. Od devetih lanskkih nobelovcev so trije Judje in vsi trije so prišli v soboto v sinagogo k božji službi, med njimi Penzias, oče »big bang« teorije o začetku sveta pred 15 milijardami let. Fizika govori danes z zapleteno matematiko, kar podaja sveto pismo v pesniški obliki. Le zakaj molčé o tem tisti, ki bi morali kričati! Svet se je spremenil. Mladina bo šla za tistim, ki ji bo znal s fiziko odpreti knjigo vseh knjig.

Pozdravlja Vas Vaš

N. N.

(nadaljevanje s 5. strani)

skupine: v režimu naklonjene, do režima lojalne in režimu nasprotné.

● PAPEŽ je v pomenljivem govoru na belo nedeljo v Turinu predstavil nekakšno rentgensko sliko notranjosti sedanjega človeka: »Kakor so bili v strahu učenci, ko je prišel po vstajenju mednje Jezus, tako je današnjak v globini svoje notranjosti v strahu. Sodobna sredstva znanosti in tehnike mu ta strah utišujejo in obračajo njegov pogled navzven, na gospodarstvo, tehniko in politiko. Še nikdar se ni človek zavedal svoje moči, svoje

znanosti tako kot danes. Ves svet lahko uniči. Kaj vse izdela in pridela s stroji, ki jih je ustvaril! Vendar izgublja potrošniško usmerjeni človek zavest o resničnosti in o globokem smislu življenja. Ubija v sebi to, kar je človeško. Beži od smrti, boji se je, obenem pa pripravlja cele orožarne uničevalnih sredstev za množično ubijanje. Vedno so ljudje ubijali, a danes je postalo ubijanje sistem. Ob vsem tem se človek po pravici boji. Boga ne priznavajo, ubili so ga v ljudeh. Zato ni več zavore, ki bi človeka varovala. In vendar je zadnji temelj človekove vrednosti in do-

stojanstva v tem, da je božja podoba. To je smisel njegovega življenja.«

● MATI TEREZIJA je dobila od norveškega ljudstva v dar 942.000 kron, to je prav toliko, kolikor je dobila kot Nobelovo nagrado. Povedala je, da je na rokah njenih sester umrlo že gotovo 19.000 ljudi. Nobeden od njih ni umrl brez krsta. »Če vidimo, da reveža ne moremo rešiti za to življenje, ga bi rade vsaj za večnost. Vprašamo ga nekako takole: »Ali hočeš sprejeti poseben blagoslov, da boš mogel gledati Boga?«

(nadaljevanje s 3. strani)

načrt s posebnim poudarkom o urejanju vrtov. Vsakih 14 dni se na društvenem vrtu vrstijo strokovna vodenja pri urejanju cvetja na vrtovih.

LIPICA — Slovenski zeliščarji so imeli sestanek, ki se ga je udeležilo okoli 100 članov pred nekaj meseci ustanovljenega društva. Na njem so se pogovarjali predvsem o pogojih, ki naj bi jih izpolnjevali zeliščarji, ki bi se radi priključili društvu.

LITIJA — V dvorani »Na stavbah« je bila 12. revija pevskih zborov iz Zasavja, ki jo je pripravila zasavska pevska skupnost. Nastopilo je 26 pevskih zborov odraslih od Jevnice do Radeč. Častni gostje so bili Radovan Gobec, Lado Korošec in Avgust Šuligoj.

LJUBLJANA — Po posredovanju »Metalke« iz Ljubljane je bila po nekajmesečnih pogajanjih podpisana pogodba, po kateri bosta »Gorenje« iz Velenja in »Sloboda« iz Čačka izvozila v Sovjetsko zvezo za 13,2 milijona dolarjev električnih štedilnikov. Od te vsote odpade na »Gorenje« skoraj 10 milijonov dolarjev.

LJUBLJANA — Slovenski prirodoslovci so pred kratkim spregovorili o zanimivostih Ljubljanskega barja. Ker je Barje tako svojevrstna pokrajina, je zanimivo tudi živalstvo in rastlinstvo. Posebnost te pokrajine so sicer že silno skopi ostanki visokega barja, kjer rastejo bele breze, različni mahovi, resa in druge rastline. Na Barju je ohranjena tudi šota, ki jo na nekaj mestih še režejo.

LUČE — V okviru sejma gostinske opreme so se predstavile tudi predice in citraši iz Luč, kraja, ki se še lahko ponaša z njimi. Z lepo domačo melodijo in umetelnostjo pri predenju, ki gre predicam kljub letom dobro od rok, so navdušili obiskovalce.

MARIBOR — Zveza kulturnih društev občine Maribor je pripravila v unionski dvorani občinsko srečanje pihalnih orkestrrov, na katerem so

med vesticami

Z izrezki iz slovenskih in tujih listov skušamo prikazati resnično podobo sedanjega slovenskega trenutka. Čeprav smo pri izboru za resnico nadvse natančni, odgovarjajo končno za utemeljenost poročil njih pisci oziroma uredništva zadevnih listov.

NAŠ DELAVEC:

Pred nikomer ne skrivamo tega, kar pišejo in govorijo ter poročajo o nas zunaj naših meja, po svetu. Naši obmejni organi ne zasegajo potnikom iz tujine tujega tiska.

Naš delavec, Ljubljana, marec 80/10.

DER MONAT:

MILOVAN DJILAS OB SOVJETSKEM NAPADU AFGANISTANA

Djilas: Afganistan ni zadnja dežela v moskovskih osvojevalnih načrtih. V sovjetskem svetovnem nazoru veljajo »signali do poslednjega spopada« vsega sveta.

Strateški cilj sovjetske politike je Zahodna Evropa. Afganistan je pomemben korak, da zabranijo Zahodni Evropi dostop do surovin in virov olja in jo tako prisilijo k popuščanju in samopredaji. Sovjetsko vodstvo ve zelo natančno, da Zahodne Evrope tehnično ne more dohiteti. Tu izvira njegova odločnost, da jo podminira in ji potem pusti, da bo delala zanj.

Trenutni cilj Moskve je kajpada Pakistan. Smo pa lahko gotovi, da bodo Sovjeti, kjer koli na Bližnjem vzhodu izbruhne kakšen nered, tega javno ali prikrito izrabili v svojo korist.

Jugoslavija je nadaljnji cilj sovjetskega razširjenja. In mi smo posebno ranljiv predmet napada, ker smo dejansko najbolj osamljena dežela v Evropi. Napad na Afganistan je pri nas mnogo ljudi več kot vznemiril. Ljudje se neprimerno bolj boje, kot so se v času »priključitve« Avstrije in Hitlerjevega napada na Češkoslovaško.

Jugoslovansko uradno ravnanje ni dovolj odločno in se izgublja v splošnostih. K sreči je — vsaj trenutno — jugoslovanskemu tisku dovoljeno poročati ne le o golih dejstvih, marveč smejo — in to tudi počno — navajati tuje glasove.

Očitno je, da Jugoslavija ni našla v svetovnopolični igri sil trdnega mesta. Gibanje »neuvrščenih« je divja zmešnjava. Edina dejavna in uspešna člana sta napadalca, ki ju plačujejo Sovjeti, Kuba in Vietnam.

Sovjetska zveza ima različne možnosti, kako pritiskati na Jugoslavijo — prek Bolgarije in drugih dežel. Sovjetski voditelji mislijo, da imajo svetovnonazorsko pravico vmešavanja v Jugoslavijo, ker je ta tudi »komunistična dežela«.

Ob zasedbi Češkoslovaške (1968) sem bil mnenja, da je to lahko začetek obračunavanja do tretje svetovne vojne, če Zahod ne bo enoten in spet

oborožen. Po Afganistanu je postal strah pred tretjo svetovno vojno še bolj resen. In nujnost, da Zahod znova pretehta svoj položaj in se zedini in spet oboroži, je še večja kot prej.

Der Monat, Berlin, marec-april 80/5—6.

DIE WELT:

TEŽKO BEOGRAJSKO BREME

Ob začetku potitovske dobe doživlja jugoslovansko gospodarstvo polom. Številke so zares vznemirljive: 22 % inflacije leta 1979, 2,5 milijarde dolarjev primanjkljaja pri plačilnem obračunu, skoraj 13 % brezposelnih. Za 1980 so gospodarstveniki zmerno vedri: porast cen naj bi bil omejen na 17 %, trgovinski primanjkljaj pa znižan na dve milijardi.

»Prestali smo dve krizi, 1971 in 1975,« pravijo na finančnem ministrstvu v Beogradu. Med tedaj in danes je pa velika razlika. Takrat je lahko Titov ugled pomagal uvesti nepriljubljene ukrepe. Pod njegovimi nasledniki ne bo mogoče te zamotane naloge tako preprosto uresničiti. Jugoslovanski socializem stoji pred težko preizkušnjo.

Die Welt, Hamburg, 4. mar. 80/9.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG:

PLAČILNI OBRAČUN IN INFLACIJA V JUGOSLAVIJI

Izguba v jugoslovanskem trgovskem obračunu je znašala po neuradnih, a zanesljivih podatkih 1979 okrog 6 milijard dolarjev, izguba v obračunu storitev, kjer so všteta tudi nakazila zdomcev in dohodki iz turizma, pa nekaj več kot 3 milijarde dolarjev. Cene v nadrobni trgovini, ki so jih 1979 dvignili za 24 %, naj bi po »družbenem dogovoru« med pristojnimi združenji zrasle 1980 »le« za 19 %. Jugoslovanski občani vedo, da ne smejo pričakovati 1980 nikakršnega zvišanja svojih dejanskih plač. Poleg tega naj bi se proti inflaciji bojevali z omejevanjem naložb, plačevanih večinoma iz posojil; te naložbe so previsoke in ne vedno donosne.

Zveza med posameznimi slabimi pojavi in posebnostmi družbene ureditve je nekatere politične voditelje, posebno tiste okrog Bakarića, Dolanca, Minića in drugih, vodila do tega, da načelno iščejo odpomoč ne le v delovnih ukrepih, marveč tudi v spremembah sistema in sicer v smeri odpravljanja omejitev. S tem bi bilo bistveno dotaknjeno kmetijstvo, saj to sedaj Jugoslaviji, namesto da bi ji donášalo devize, jih zaradi svoje nezadostnosti žre. Govori se, da bodo vendarle gornjo mejo posameznih kmetij, ki je sedaj pri 10 ha, dvignili, pospeševali posamezno in skupinsko mehanizacijo in dovoljevali združna združevanja.

Frankfurter Allgemeine Zeitung, Frankfurt, 3. apr. 80/13.

NAŠA OBRAMBA:

NEDOTAKLJIVOST OSEBNEGA DOSTOJANSTVA

Kot povod za to razmišljanje mi je rabil dogodek, ki ga je doživel mladenič, ki se pripravlja na služenje vojaškega roka. V njegovi krajevni skupnosti so ga poklicali, ker so menda imeli nalogo, ugotoviti moralnopolitično in socialno »stanje« mladih nabornikov.

Padala so robata vprašanja, ki so poskušala iz vsakega nabornika izvleči »uporabne« podatke za nekakšne kartotečne liste, ki jih je izpolnjeval eden od članov komisije. Ena od očitnih želja teh vprašanj je bila ugotoviti, koliko je nabornikov vključenih v naše samoupravno in družbenopolitično

nastopile pihalne godbe Pošta Maribor, pihalna godba »Herbert Svetel«, gasilska godba, pihalna godba Zgornji Duplek, pihalna godba »Svoboda« Tezno, pihalna godba iz Ruš ter pihalna godba »Krilato kolo«.

METLIKA — V metliški občini so s prostovoljnimi delom prebivalci 13 krajevnih skupnosti opravili očiščenje svojih krajev. Posebej pa so poudarili, da bi bilo prav, da bi vse leto skrbeli za red in snago krajev.

METLIKA — Učenci in učitelji v Podzemlju so dobili novo moderno šolo.

MOŠNJE — V Mošnjah so odprli obnovljeno podružniško šolo »Anton Tomaž Linhart«, ki je stala 4,5 milijona dinarjev. Otroci so v času obnove hodili k pouku v posebni prostor na Brezje. V šoli bo prostor tudi za krožke učencev višjih razredov, ki hodijo k pouku v Radovljico.

MURSKA SOBOTA — Parna lokomotiva, ki so jo Pomurci poimenovali za »Goričko Mariško«, je dolga leta sopihala po tamošnjih tirih. Sedaj so jo postavili na murskosobotski železniški postaji na ogled vsem tistim, ki bi si jo radi ogledali.

NASOVA — Pred kratkim so asfaltirali več kot tri kilometre dolgo cesto Črnci-Nasova. Na tej cesti je precej prometa, po njej pa vozijo tudi avtobusi, zato pred asfaltiranjem sploh ni bila več podobna cesti.

NAZARJE — Ko so se lani Nazarčani odločili nadomestiti stari, dotrajani Kulturni dom z novim, so se morali najprej lotiti podiranja in zagotovitve potrebnega denarja za graditev. Obe nalogi so uspešno rešili. In zdaj že nekaj časa gradijo novo večnamensko stavbo.

NEGOVA — V kraju so pred kratkim dobili asfalt, večnamensko stavbo, obnovili so osnovno šolo in dobili več novih avtobusnih zvez, kmalu pa bodo Negovčani in okoličani dobili tudi novo sodobno trgovino.

NORIČKI VRH — V tem kraju se

LUČE leže ob Savinji, nekako sredi med Solčavo in Ljubnim.

Terezija Klemenčič ukvarja z nena-vadnim »konjičkom«, saj iz koruznega zrnja in bučnih semen izdeluje ročna dela, predvsem okrasne vaze. Za en tak izdelek uporabi tisoč bučnih semen.

NOVA GORICA — V Novi Gorici se je sestala ocenjevalna komisija letošnje 6. republiške razstave barvnih diapozitivov in pregledala številne diapozitive, ki so jih poslali fotografi iz vseh krajev Slovenije. Prvo nagrado je podelila članu Fotokluba Maribor prof. Edvardu Holnthanerju za diapozitiv »Stiska«, mladi član kluba Miran Podlesnik pa je dobil pohvalo.

NOVO MESTO — Gozdno gospodarstvo iz Novega mesta in Dolenjski letalski center sta sklenila pogodbo, da bodo dolenjski letalci sodelovali pri varstvu gozdov v tem delu Slovenije.

PETROVČE — Odprli so prizidek k osnovni šoli v Petrovčah ter 800 metrov asfaltirane ceste v Ruše, igrišče za roket in košarko v Drešnji vasi.

POSTOJNA — V prostorih Inštituta za raziskovanje Krasa so odprli za nimivo razstavo »Živi svet podzem-

življenje in koliko je seznanjen z zunanjepolitično situacijo. Vprašanja so padala hitro in neusmiljeno.

Vse skupaj bi izzvenelo kot slabo in nestrokovno pripravljena šolska ura, če ne bi bila naloga komisije ugotoviti tudi »moralnopolitični lik« mladih nabornikov. »Kako se boriš za pravico in kakšni so sploh tvoji ideali? Ali sodeluješ pri delu marksističnega krožka na svoji šoli? Zakaj nisi povezan z mladinsko organizacijo?« In tako dalje, brez pravega načrta, kakor je pač komu od članov izpraševalcev padlo na pamet.

Sledilo pa je obvezno vprašanje o religiji, kjer se je malce zataknilo le pri dveh nabornikih. Za enega so ugotovili, da ga »silijo v cerkev« (»Ti se pa vedno izmuzneš iz cerkve, če le moreš, kajne?«), drugemu, ki je sodil, da lahko vera komu tudi »pomaga«, pa so pokroviteljsko razložili, da vera nima prav nobenega »terapevtskega učinka«.

To mučno in včasih naravnost smešno izpraševanje se je končalo z vprašanji o nagnjenosti nabornika za ta ali oni rod vojske.

Zgodba, ki jo opisujem, je resnična. Prepričani smo, da so takšni primeri redkost, zato jih ne kaže posploševati, a tudi ne podcenjevati.

Ljubljana, 21. 3. 1980.

Franc Šetinc

Naša obramba, Ljubljana, štev. 4, 1980/3—4.

DELO:

NEPOPOLNO O »KUPČIJAH« Z DELAVCI

Informacija o nekaterih negativnih pojavih na področju zaposlovanja ne prinaša podrobne analize vseh negativnih pojavov, kakor tudi ne predlogov ustreznih ukrepov.

Govori namreč predvsem o zakonodaji in možnostih, da bi z zakoni preprečili prodajo delovne sile, ne povzema pa, kakšna so stališča in prizadevanja organizacij združenega dela pri izkoreninjanju izkoriščanja delavcev prek tako imenovanih kooperantskih pogodb. Sklepe družbenopolitičnega zbora o tej informaciji je predstavil Jože Božič.

Povedal je tudi, da je skupščina pred desetimi leti ostro obsodila prepodajo delovne sile v tujino. Če zdaj ne bo potrebne akcije, da bi poskrbeli za usodo 15.000 do 20.000 delavcev, ki nimajo nobenih pravic, potem se lahko zgodi, da bodo podobni pojavi še izbruhnili na dan.

Delo, Ljubljana, 3. apr. 80/7.

DELO:

PRI MATEJU BORU V RADOVLJICI

Sicer je treba našim političnim forumom priznati, da so se v teku let marsičesa naučili. Med drugim tega, da ni sovražnik socializma vsakdo, ki tvega korak naprej, ne da bi še oziral nazaj, ugibajoč, kaj poreče k temu CK. Bil sem pluralist ne le v besedah, marveč tudi v dejanjih, še preden je postal pluralizem naša usmeritev — kolikor je res postal. Zdi se, da bi ga nekateri najrajši znova pokopali iz bojazni, da sicer pokoplje pluralizem nje same.

Ena najbolj ganljivih stvari: rajniki Matevž Hace mi je nekoč dejal: »Vejš, Bor, za tistu (afero z Borovimi »Blažoni«) mi je pa še dones žal. Saj te ne bi bil napadel zaradi tiste tvoje igre, pa so mi naročili, vejš. Naročili.«

Slabe izkušnje sem imel tudi kot mladinski pisatelj. Vsako mojo basen so si ogledali od vseh strani in jo prevohali, če se ne skriva pod navidez nedolžnimi stihmi kaj pohujšljivega in nevarnega.

Delo, Ljubljana, 27. mar. 80/13.

Ali pa — da gremo na povsem drugo področje. Slovenska knjiga in njena cena, ki je previsoka, da bi ljudje mogli posegati po nji. Sto in stokrat smo že ugotovili, da bi bila njena usoda rešena, če bi imeli na Slovenskem vsaj 1000 knjižnic, ki bi te knjige kupovale in dobile v ta namen tudi sredstva. Zakaj tega načrta vse doslej nismo uresničili, čeprav bi bil s tem nadaljnji razvoj slovenske knjige zajamčen s tisoč že vnaprej prodanimi izvodi? Ne, saj ni res. To je veljalo nekoč, dokler smo imeli še zastarele tiskarne. Odkar imamo sodobne, so postale »sodobne« tudi cene. Da zagotoviš rentabilnost knjige, je treba zdaj tiskati, tako pravijo strokovnjaki, v dosti višjih nakladah. Je to napredek? Če je, je drag in naša draga slovenska knjiga še dražja.

S tem v zvezi so seveda tudi honorarji. Čeprav smo se dogovorili, da jih bomo zvišali, so kot drugo blago padli pod omejevalne ukrepe stabilizacije. Kulturna skupnost razpolaga z določenimi sredstvi — med drugim tudi s fondom za podpiranje izvirnega leposlovja, kar je seveda zelo hvalevredno. Vendar, ali ni upravičena bojazen, da se lahko vsa stvar izrodi v novo obliko cenzure? In sicer ekonomske. Dela, ki ne dobe podpore, založbe ponavadi pustijo v predalih ali pa jim nabijejo dosti višjo ceno, kar pomeni, da so že vnaprej obsojena postati »neuspešnice«.

Mimogrede: večina onih, ki jih književni listi objavljajo pod imenom uspešnica, mednje ne spada. Dva izvoda, prodana v Polulah ali Zgornjem Kašlju — je to že uspešnica? Mislim, da bi bilo treba s tem »uspešništvom« že nehati, ker se — pa brez zamere — bralci muzajo nad njim.

Delo, Ljubljana, 3. apr. 80/15.

DROBTINICE

V okviru svojega delovnega programa je predsedstvo sveta ZSJ (Zveze sindikatov Jugoslavije) obravnavalo tudi nekatera vprašanja uresničevanja ustavnih obveznosti ZSJ v zvezi s spori, ki jim jih v organizacijah združenega dela ni uspelo rešiti v normalnem samoupravnem postopku. Gre za PREKINITVE DELA, ki jih je bilo leta 1975 blizu 200, nato pa je njihovo število v različnih republikah in pokrajinah precej nihalo. Znano je, da je ne-

Kip planšarjev v bližini Sv. Janeza v Bohinju

lja», ki je sestavni del Kraške muzejske zbirke. Razstava, ki bo odprta do jeseni, ima predvsem namen vzpostaviti prvi stik obiskalcev z živim svetom podzemlja naše ožje domovine.

PORTOROŽ — V Portorožu je bila konferenca jadranskih mest Jugoslavije in Italije. Obravnavali so sodelovanje med jadranskimi mesti predvsem na področju gospodarstva.

PORTOROŽ — Športno-turistična luka — portoroška Marina bo tudi letos zasedena do zadnjega kotička. Sklenili so že 165 pogodb, polovico od tega z domačimi lastniki jadrnic in športnih čolnov, od tujcev pa so na prvem mestu Avstrijci, sledijo Zahodni Nemci in Italijani. Kljub velikemu povpraševanju pa morajo nekaj čez 70 privezov pustiti nezasedenih za tako imenovane »dnevne goste«.

RAVNE NA KOROŠKEM — S predstavo Linhartove veseloigre »Veseli dan ali Matiček se ženi« — zaigrali so jo člani gledališke skupine »Slava Klavara« iz Maribora — se je na Ravnah končalo srečanje ljubiteljskih gledaliških skupin severovzhodne Slovenije. Na njem je sodelovalo pet skupin: z Raven, Globasnice, madžarska skupina gledališkega društva iz Lendave ter igralci iz Maribora.

ROGAŠEVCI — V tem obmejnem kraju na Goričkem že tretje leto deluje mešani pevski zbor, ki je že večkrat uspešno nastopil na različnih prireditvah. Pred kratkim pa se je predstavil s samostojnim koncertom.

SEMIČ — Foto-kino klub Semič je v okviru »Razstave belokranjskih vin« priredil razstavo fotografij, pod naslovom »Semič '80«.

STARI TRG PRI SLOVENJ GRADCU — Člani mladinskega gledališča skupine »Mladi oder« pri kulturnem društvu Stari trg so naštudirali veseloigro »Županova Micka«. Ker v domačem kraju nima primerne dvo-

rane, so nastopili v Šmartnem. S predstavo pa bodo gostovali še v drugih krajih na Koroškem.

STRAŽA — Tu je gostovala gledališka skupina Kulturnega društva iz Črnomlja z veseloigro »O, ne, Ščuke pa ne« sodobnega slovenskega dramatika Partljiča. Stražani pa so vrnili Črnomalčanom obisk z igro »Jara meščanka«.

ŠMARJE PRI JELŠAH — Za predstavo Partljičeve »O, ne, Ščuke pa ne«, ki so jo predstavili člani gledališke skupine Kulturnega društva »Anton Aškerc« iz Šmarja pri Jelšah, je bila dvorana tamkajšnjega kulturnega doma premajhna.

TOLMIN — Tolmin je v zadnjem obdobju močno spremenil svojo podobo, mnogo stavb so porušili, precej pa so jih zgradili tudi na novo. Tolminci pa so se odločili ohraniti starinski videz nekdanjega mestnega središča. Zato so ovrgli vse načrte, ki predvidevajo »posego« v stari del Tolmina.

TREBNJE — Običajno srečanje dolenjskih vinogradnikov, ki je vedno povezano tudi s pokušnjo vin, je bil letos v Trebnjem.

VELENJE — Ob petdesetletnici znanega slovenskega slikarja samouka Jožeta Horvata-Jakija je velenjski kulturni center pripravil v svoji galeriji razstavo njegovih olj in grafik.

ŽALEC — Več kot devetdeset lovcev iz žalske, velenjske in dobrnske družine ter šestdeset mladincev se je zbralo v Črnovi. S prostovoljnim delom so se lotili čiščenja 1200 hektarov travnikov in gozdov na lovskih področjih lovskih družin iz Velenja in Dobrne, ki segajo v žalsko občino.

ŽIČE — Žička kartuzija, kulturno-zgodovinski spomenik najvišje stopnje, naj bi v prihodnje ne bi imel več tako klavnega videza. Dogovorili so se, da bodo julija ob soodelovanju domačinov očistili in vsaj za silo uredili okolico tega domačega zgodovinskega spomenika.

sporazumov glede ustanavljanja tozdov in drugega samoupravnega organiziranja dokaj veliko.

Nesmiselno je pričakovati, da naj bo sindikalna organizacija na čelú prekinitve dela. (V demokraciji je prav ta »nesmisel« dejstvo! Dokaz, kakšen nesmisel so sindikati v socializmu: branijo režim, ne pa delavca. — Op. NAŠE LUČI.

Delo, Ljubljana, 17. apr. 80/2.

o

V deželah zahodne Evrope in Skandinavije trenutno živi približno 100.000 SLOVENCEV. Številka zajema tudi približno 10.000 do 12.000 slovenskih otrok, vendar pa se dopolnilnega slovenskega pouka udeležuje samo 2237 otrok. V dopolnilnem slovenskem pouku se učitelji srečujejo s tremi stopnjami znanja slovenščine: otroci pogostokrat govorijo zgolj v narečju, zatem tisti, ki materinščino samo razumejo, ne pa govorijo, in oni, ki jim je slovenščina tako rekoč tuj jezik. Slednji so običajno iz mešanih zakonov.

Delo, Ljubljana, 10. apr. 80/3.

o

V zadnjih sto letih se je s slovenskega ozemlja izselilo na tuje več kot 600 tisoč ljudi; računa se, da je danes še okoli 400 TISOČ takšnih, ki se čutijo za SLOVENCE ali njihove potomce, četudi mnogi ne znajo več materinščine.

Delo, Ljubljana, 26. apr. 80/2.

o

JUGOSLOVANSKI AEROTRANSPORT je običajnim pogojem za mednarodne polete dodal v spačeni angleščini še tole:

»12. Prevoznik bo storil vse, kar je v njegovi moči, da bo zagotovil prostor na letu, za katerega je izvršena rezervacija. Izrazi kot »rezervacija«, »potrjeno mesto« in označba za rezervacijo in knjiženje na kuponu za let ne jamčijo neizogibno, da je sedež tudi na razpolago.«

Torej je vozovnica tudi tedaj, kadar je potrjena, le loterija. Vendar — samo pri JAT.

Delo, Ljubljana, apr. 80.

DELO:

CENE ŠPORTNIH PRIREDITEV

Je že tako, da so podatki o tem, koliko nas stanejo različne športne prireditve, priprave na tekmovanja, pa vse ostalo, kar spada k vrhunskemu športu, znani le nekaterim, da nam je stanje na področju telesne kulture, ki ima tudi svojo ekonomsko plat, znano le toliko kot ledena gora, ki skriva očem dve tretjini svoje razsežnosti.

Le sem in tja se do nas utre podatek — svetla izjema — kot na primer tisti iz sobotne priloge *Dela* z dne 15. marca letos: da so »te dni v Zagrebu in Beogradu hkrati izračunali, da za nogometne tekme pod reflektorji porabijo toliko električne energije, kolikor je ne moremo prihraniti z vsemi varčevalnimi ukrepi vred!« in da »nogometna tekma pod obločnicami v približno dveh urah stane, kot so ugotovili strokovnjaki, natanko toliko električne energije, kot jo v 24 urah porabi manjše mesto«. (In kako smo se hvalili z gradnjo obločnic na stadionu za Bježigradom!)

Mogoče pa je boljše, da za podatke o tem, koliko stanejo razne prireditve, priprave, priprave športnikov, treningi, potrebni kadri, spremstvo, prevozi, dnevnice itd., ne vemo. Zakaj mogoče bi se ob takšnih podatkih začeli vznemirjati, mogoče bi začeli razmišljati, kaj bi lahko sicer napravili s temi sredstvi; mogoče bi to v nas vzdramilo odpor zoper slepe navijaške strasti, mogoče bi začeli razmišljati o svojih dejanskih interesih.

Delo, Ljubljana, 28. mar. 80/8.

janez jalen

tri zaob- ljube

Povest o zvesti ljubezni
med gruntarskim sinom
in bajtarsko hčerjo

»No, prav,« se je razveselil Marka. Kar dobre volje je prišel domov.

Na obrazu mlade je bila ena sama gospodinjinska zaskrbljenost. »Oča! Sedite in počijte! Takoj vam prinesem malico.«

Sedaj je Marka šele začutil, da ni več mlad. Kako se mu je prileglo, ko je sédel v hiši na klopa za javorovo mizo. Hkrati sta bila že klobasa in hleb kruha na mizi.

»Oca, oca, oca,« je prikobacal v križastem krilcu Markec, triletni vnuk, rdeč kakor pirh, rejen kakor štrukelj, najstarejši Boštjanov in Minin otrok.

»Lej ga, lej ga, lej ga!« si je posadil vnuka na kolena, »pa da me ne požoraš!«

Mali je stegnil rokico proti lesenemu krožniku: »Basa, basa ... papa! ...«

»Lej ga, lej ga, lej ga!« je poučkal s kolenom Marka Markca. »Ukazovati boš že znal, kakor kaže.«

Pa je Marka vnuku spet odrezal kolešček klobase, kruha mu je pa koj spočetka odkolehal zagozdo kakor za velikega.

»Se, se, se, se, baso,« je pozahteval bodoči gospodar.

»Ti si pa tudi tako silen, da ti nikoli ni dovolj. Lakotnik Primožev!« je v srcu hudo zadovoljen karal ded vnuka.

SKRBI GOSPODA KSAVERIJA

Rodinski župnik Ksaverij Kristan se je pred dobrimi trinajstimi leti zaobljubil, da bo sezidal novo cerkev. Takrat so bili prišli Francozi prvič v Slovenijo. Pred njimi je župnik skril cerkveni denar, pa tudi sam se je skril. In takrat se je zaobljubil.

Cerkev bo treba sezidati bolj na sredi fare, to bo pa vzburilo kri Rodincem in Krničanom, ko bo njihova cerkev postala samo podružnica. Sklenil je, da bo pridobil za svoj načrt najprej vaške veljake, ti bodo pa že uredili s kajžarji in gostači.

»Le kaj bi utegnili biti?« je drugo jutro navsezgodaj s koso zamahoval, brusil in premišljeval na meji v Jaršah preužitkar in farni ključar svetega Klemena, stari Marka. Vseh sedemindvajset let, odkar so na Ro-

dinah, ga niso gospod Ksaverij nikoli klicali, razen k podpisu letnih računov. Sedaj pa ... le kaj bi utegnili biti ... ?

In je razmišljal in preudarjal, dokler se mu ni misel zataknila v Klemen in mlade Mine ples v Ljubnem pri Mariji Udarjeni. To bo, pa nič drugega biti ne more. Le kdo je bil tako dober, da je moral kar gor ko nesti tisti ples gospodu na nos, še preden so se dobro podplati shladili?

In je obmolknil in spet brusil in sekel in kdaj pa kdaj izpod čela sršenasto pogledal Klemena. Desetnik sršečih pogledov niti opazil ni. Njegove misli so vasovale pri lepi točajki, Lončarjevi Lenki in krčmi pod Broscem.

Mogočno je v nedeljo popoldne koračil pod širokokrajnim kastorcem ključar Marka iz Krnic na Rodine. Razburjal se ni več, ker je bil že sklenil, da gospoda prehití, kakor je desetnik njega, in sam zatoži mlado in Klemena in — odstopi kot ključar.

Po litanijah vseh svetnikov je Marka še malo posedel in pomolil. Se mu prav nič ni mudilo v župnišče. Nazadnje pa le ni mogel več odlašati. Vstal je, stopil iz klopi in pocencnil pred svetim Rešnjim Telesom, segel v kropilnik, se pokropil in pokrižal in zunaj v lopi pokril.

Mimogrede je stopil še na grob pokojne žene Ance. Iz prgišča, v katero je zajel iz kropilnega kamna blagoslovljene vode, jo je pokropil. Potem je zmolil očenaš za pokoj njene duše in ji voščil večni mir.

Z rodinskega pokopališča je zavil navzdol proti župnišču. Navzdol. Pa je teže šel, kakor bi nesel v najbolj strmi breg v nasušilni rjuhi najmanj cent sena. Na tistih treh stopnicah iz zelenega kamna pred durmi se je še odkrehal. Bil je že malo nadušljiv. Odkril se je pa šele, ko je potrkal na gospodova vrata.

»Ave!«

»Hvaljen bodi Jezus Kristus!«

»Na vse večne čase, amen.«

»Sem že mislil, da vas ne bo.«

Župnik je primaknil k mizi stol s pletenim sedežem in pokazal oču, naj sede. Grede je uganil Markovo zadrego. »Kaj menite, oča Marka, zakaj sem vas poklical? Kar gotovo se vam niti ne sanja ne.«

»Morebiti se mi pa le malo zdi.

Bivšemu ovčarju Marku, ki je postal ugleden gospodar Marka, in njegovi ženi, Podlipnikovi Ančki, se je rodilo deset otrok. Ančka je umrla pri šestinšestdesetih letih. Marka je zakrbelo najbolj za desetega otroka, dvajsetletnega vihravega Klemena.

Klemen je spoznal na žegnanju v Ljubnem domačinko Lončarjevo Lenko. Ko se je čez nekaj dni zglašil pri njih doma zaradi nakupa novih posod, je bilo takoj obema jasno, da sta za skupaj. Klemen ji je dobil mesto točajke v krčmu pri Žabarju pod Broscem, da jo bo lahko večkrat videval.

V tistih časih so bili v naši deželi Francozi. Francoska žandarja sta v krčmi pod Broscem odkrila ponarejene avstrijske bankovce, s katerimi je bil plačal svoj zapitek slikar Leopold Layer iz Kranja.

Marka in Klemen sta pravkar posekla mejo in obrisala kosi.

»Kar domu pojdite, ata, in povejte Mini, da bom že sam razmešal redi! Zakaj bi ji ne ustregel, ko ima doma čez glavo dela?«

Zavoljo tistega plesa v Ljubnem bo.«

»Zavoljo kakšnega plesa?« se je začudil župnik.

Marku, ki se je koj znašel, da ni zadel, je bilo pri priči žal, da je sploh kaj omenil. Pa sedaj ni mogel več nazaj. Sicer pa — prej ali slej bi gospod tako in tako izvedeli.

»No, da! Naš Klemen, ta halodrij, in pa naša mlada, ki je še ni povsem pamet srečala, sta pozabila, da ni še minilo leto dni, odkar so nam umrli mama Anca. Bog ji daj večni mir in pokoj! Pa sta se na semenj v Ljubnem pri Mariji Udarjeni zapozabila in sta plesala. Samo enkrat, kakor sem poizvedel. Saj sem jima svoje že povedal. S palico ju pa ne morem več ustrahovati.«

Župniku Ksaveriju se je za hip pomračil obraz, pa se mu je takoj spet razjasnil in je razsodil: »Lepo ni bilo, greh pa tudi ne. Pa ... pustiva to! Nekaj bolj važnega se morava pogovoriti.«

Župnik je primaknil še drugi stol k mizi in tudi sam sedel.

»To veste, Markov oča, da so bile Rodine v davnih časih že fara, morabit celo najstarejša v naših krajih.«

»Vem. Prav iz Mošenj in Kranjske gore so vozili pokopavat na Rodine.«

»V turških časih so pa prenesli faro v obzidano Radovljico.«

»Lej, to mi je pa novo!«

»Jaz sem svetemu Klemenu priporočil faro nazaj.«

»Res je.«

»Sedaj vas bom pa nekaj vprašal. Pa mi čisto odkrito odgovorite, kakor bi se vas čisto nič ne tikalo!«

»Bom. Kakor bom spoznal za prav.«

»Postavim: vaša domačija je v Mostah, ne v Krnicah. Celo onstran Završnice. Ali bi si ne želeli, da bi cerkev stala bolj sredi fare in ne prav na drugem koncu v zadnji vasi? Tako da imajo eni vse pod nosom, mašo in grobove, drugi pa debelo uro daleč.«

»Seveda bi si želeli,« je moral pritrditi Marka. Pa nekako z upadlim glasom.

»Kaj, ko bi se jaz še tega lotil in zidal novo cerkev bolj sredi fare?«

Župnik Ksaverij je vstal.

»Jim ne svetujem. Bo dokaj nasprotovanja.«

»Če je pa pametno, kakor ste re-

kli. Sami svojemu spoznanju vendar ne boste nasprotovali.«

»Jaz sam zase ne bom,« je skoraj hud postal Marka. »Če je za večino prav, je prav, pa četudi mene zabolj.«

»No, vidite, to je moška beseda,« je potrepljal po rami Ksaverij Marka.

»Kaj bi se ponarejal, ko bo vsak čas treba iti za Ančko in dati odgovor.«

Na to priznanje župnik Ksaverij ni prvi hip našel pripravne besede. Bolj iz zadrege kakor iz potrebe je odprl vrata, stopil vrh stopnic, poklical gospodinjino in ji naročil, naj prinese malico za dva in pa po bokal vina naj stopi v klet.

Potem sta se pomenkovala in iskala pripraven prostor za novo cerkev in župnišče in pokopališče in še za drugo.

Ob razstanku sta si segla v roke. Ne da bi si kaj rekla, se je stari ključar svetega Klemena zavedal, da je odslej naprej, če je kaj možaka, dolžan podpirati župnikovo zamisel glede nove cerkve. Župnik Ksaverij je bil pa preverjen, da mu uspe izpolniti obljubo.

Klemen se je vrnil od nauka in litanij šele s prvimi zvezdami. Še preden je sedel k večerji, ki mu jo je Mina prihranila še gorko, je povedal atu Boštjanovo sporočilo, da ga za mehko seno ne bo domov in naj ga skušata sama poseči. Za trdo seno pa pride prav zagotovo na Blata, Travnike in na Rovte. Saj bodo tudi konji potrebni počitka, ko so vsi zgarani od nujne vožnje, ki jo je prevzel od Trsta do Ljubljane in pri kateri upa precej zaslužiti.

»Od koga si pa to zvedel?« je zamisljeno povprašal oča.

»Kraljev s Črničva je naročil Alešu. Pravkar je bil namenjen k nam, pa sva se v krčmi pod Broscem srečala.«

»Kaj si pa kretel tako daleč?« se je začudil Marka.

»Kar tako.«

»Pa sam?«

»Čisto sam.«

»Nikar mi ne pravi! Imaš že doli kakšno dekle.«

Klemen ni odgovoril. Samo na rahlo je zardel, voščil lahko noč, se izgovoril, da bo treba za naprej zgodaj vstajati, če hočeta biti kos vsemu mehkemu senu sama, in je odšel spat.

»O, ima, ima dekliča!« je vedel sedaj stari. Ugasil je luč in odšel v kamro spat. Legel je kar v temi. Preden je zaspal, si je še enkrat ponovil: »Ooo, ima, ima ga, dekliča!«

In se mu je zazdehalo.

»Samo, katero ...?«

ZA ZAPAH

Od takrat, ko je v krčmi pod Broscem tenente Žorž dognal, da je Leopold Layer poravnal račun s ponarejenimi avstrijskimi bankovci, je stopil na njegovo sled in potuhnje no vohal za njim kakor pes, ki molče goni divjačino. K taki prizadevnosti ga ni toliko priganjala službena vnema kakor pa nagrada, razpisana od avstrijskih oblasti za tistega, ki bi ponarejevalce ovadil.

V dobrem mesecu mu je uspelo dobiti pismeno dovoljenje, da sme oba slikarja Layerja, Leopolda in Valentina, prijeti.

Tenente Žorž je zbral patrolo. Pozno popoldne je bilo. Pa se je kakor nalašč zablistalo, trdo zagrmelo in ulila se je ploha. Morali so malo počakati. Dež pa še ni nehal, ko so obkolili žandarji hišo. In še preden so mogli Layerjevi zaslutiti, kaj bi utegnili biti, sta že stopila v slikarsko delavnico tenente Žorž in žandar Žan.

»V imenu Njegovega Veličanstva cesarja Napoleona ...«

Leopold je prebledel kakor zid, dobrih deset let mlajšemu bratu Valentinu je pa kašelj pognal nekaj kapljic krvi v shujšana, jetična lica.

Kočna s Krvavcem

V kuhinji je Leopoldova žena Marija, ki ji Bog ni dal otrok in jih v svojih letih tudi ni več pričakovala, pravkar pristavila k ognju v glinastem ljubenskem loncu pest kaše za večerjo. Prisluhnila je pogovoru v delavnici in se hitro spreumela, za kaj gre.

Tiho kakor podlasica je smuknila v spalnico, neslišno odprla predalnik, poiskala pod obleko svoj dokaj zajetni nemški molitvenik, v katerem so bili namesto podobice ponarejeni avstrijski goldinarji. Celó nekaj listov je bilo iztrganih, da je mogla več bankovcev skriti v knjigo, molitvi namenjeno. Naj vse brž sežge, sta bila dogovorjena z možem, če bi kdaj tako nanese.

Marija je skrila molitvenik pod predpasnik in hitela nazaj v kuhinjo. Na pragu jo je pa ustavil tenente Žorž. Nič ni rekel. Samo plosko roko je zapovedovalno dvignil.

Mariji so kleknila kolena. Izpod predpasnika so se pa začeli usipati čisto novi in prav nič pomečkani

ponarejeni avstrijski bankovci. Nazadnje je padel tudi molitvenik na tla. Marija se je na pol nezavedna opotekla v kuhinjo in se sesedla na klop za mizo. Saj je sedaj tako in tako vsega konec.

Pa ni bilo. Tenentu Žoržu se je gospa zasmilila. Ni mogel utajiti prirojene francoske vljudnosti. Ozrl se je naokrog, zagledal na polici prazen kozarec, natočil vanj s korcem iz škafe vode in ga ponudil gospe Layerjevi.

Marija je srknila požirek in se tudi iz vljudnosti po francosko zahvalila: »Merci!«

Tenente Žorž se je vljudno poklonil in odšel nazaj v delavnico.

Žandarmerija je pretaknila vso hišo, od korena do slemenca, pobrala, kar je pripadalo njej — drugega se ni dotaknila — in nazadnje aretirala oba brata, Leopolda in Valentina. Marijo bi morala tudi, pa jo je tenente proti častni besedi pustil doma z izgovorom, da ne bo hiša čisto zapuščena.

Celó tega niso zabranili, da sta aretiranca segla gospe v roko. Marija je seveda glasno jokala, tudi Leopoldu so prišle solze v oči. Valentin je pa samo zamahnil z roko, kakor bi hotel reči, sedaj je pa res vsega konec.

»Marija, moja Marija!« je segel Leopold ženi v roko. »Na Brezje pojdi! Marijo Pomočnico prosi, naj nam pomaga iz pesti, ki nas je trdo stisnila!«

Leopold si je obrisal solze, poljubil ženo in možato odšel čez prag.

Opešani Valentin je prav tako svakinji segel v roko in se začuda zresnil: »Marija! Odpusti mi, odpusti mi, da sem vaju z Leopoldom spravil v take stiske! Jaz sem začel ponarejati denar in jaz sem vsega kriv.« Grede je skrivaj stopil svakinji na konec prstov, kakor bi ji hotel povedati, na koga naj pred sodnijo vali krivdo. »Odpusti! Saj videla se najbrž ne bova več.« Globoko se je sklonil in poljubil Marijino roko. Debela solza je padla na hrbet njene desnice in Marija je glasno zajokala.

In so odgnali v večerno temo brata slikarja Leopolda in Valentina Layerja. Uklenili ju niso, saj so vedeli, da na beg nihče ne misli.

Po Kranju se je brž raznesla novica, da so brata Layerja zaprli zavo-ljo ponarejanja denarja. Nekateri niso mogli razumeti, zakaj preganjajo tiste, ki znajo dobro delati denar, saj, čim več denarja bo na svetu, tem boljše bo za reveže. Drugi so odgovarjali, zato ne, ker gospoda ne privoščijo revežem, da bi se jim malo boljše godilo. Hudovali so se na Francoze, saj so jih imeli vsi precej v želodcu.

Brata Layerja so žandarji zaprli v okrogli stari trdnjavski stolp na Pungartu. Valentin se je komaj še privlekel do vrat, in menda so ju prav zato zaprli v isto sobo, da bo bolnik imel vsaj za silo postrežbo, če povsem omaga. Tudi leščerbo so jima pustili goreti. In večerjo so tudi prinesli za oba.

Valentin, ki zadnje čase tako ni skoraj nič več jedel, se je niti pri-taknil ni. Leopold pa je samo pokušil kislo in krvavo čobodro, v katero je bil nadrobljen star, suh kruh. Samo pokušil je in izpljunil.

Valentin je sedel v trdem po-

gradu. Hodil je globoko in težko po kratko sapo. »Veš, Polde, z mano je konec. Ne bom več videl belega dne. Zato pa... da bova oba enako govorila. Jaz naj bom čim največ kriv. Če le mogoče vsega, da bo na te manj odpadlo. Začel sem jaz in sem še tebe zapeljal. Če mi prav zavijejo vrat, ne bo dosti škode. Pol ure prej ali kasneje.« Spet je zakašljal, siromak.

»Dogovorila sva se in sva hkrati začela,« je šepetaje ugovarjal Leopold.

»Prvo potezo sem začrtal jaz. Ne boš lagal, če rečeš, da sem jaz začel,« je še nekako izdaval Valentin, potem ga je spet posilil kašelj in ga hotel kar zadušiti.

Leopold bi mu rad pomagal, pa ni imel s čim. Samo globoko je zavzdihnil: »Sam Bog naju reši, pa Marija Pomočnica z Brezij!«

Neprespana noč na trdem pogradu je bila dolga. Nikoli je ni hotelo biti konec. Kljub kresnim dnevem je bilo v debelem zidovju starega trdnjavskega stolpa hladno. Valentina je zavoljo jetike, ki je šla že proti koncu, vsenavrh tresla še mrzlica.

Že davno so se v prepadlih skalah spodaj ob Kokri zadirale kavke, preden je skoz ozke line prisvetilo v samotni zapor toliko dnevne svetlobe, da je Leopold mogel ugasiti leščerbo.

Valentina je proti jutru zmoglo in je kljub bolezni malo zaspal. Da bi ga ne zbudil, je Leopold čepel na svojem ležišču tiho kakor miška in premišljal. Skoraj bi se bil spozabil, pa se je še pravočasno spomnil bratove neozdravljive jetike, da ni glasno zanorel. Ogorčen je vzrotil in vstal. Že se je hotel sprehoditi in se glasno znesti nad svojo in bratovo nezasluženo usodo, pa se je spomnil, da Valentin pravzaprav že umira. Obsedel je, potlačil jezo in zaskal: »Hudič naj vzame tistega prekletega kadeta Napalijona, ki zavoljo oblastižnosti poganja stotisoče v bedo in smrt!«

Ni dosti manjkalo, da slikar Leopold Layer v stolpu na Pungartu v Kranju ni planil kljub svojemu spečemu bratu pokonci, da bi v svoji togoti vse razbil, kar bi dosegel. V današnjih razsvetljenih časih bi rekli, da so mu živci ušli. Kdo bi se čudil! Pa so prav takrat zarožljali ključi in odprla so se vrata. Leopold

sodniku se je zdelo, da je v njegovo sobo stopila smrt

je potlačil jezo in se še niže sklonil.

»Dobro jutro, meine Herren!«

Kakor bi ga bil zbdel, je vrgel Leopold glavo kvišku in zagledal med vrati Frtajčka, ječarja že izza stare Avstrije. Pritikljaj so mu vzdeli, ker je še pod prejšnjo gosposko, ko je bilo vse nemško, imel navado reči, če se mu je kdo kaj ustavljal: »Le počakaj! Ti bom že zafrtajčkal!«

Možiček je bil bolj majhne postave in v družbi kaj zabaven. Znal je pa biti tudi osat. Zato ga je Ilirija kar obdržala v službi. Še predsinočnjim sta z Leopoldom pri Jeleni vrh klanca sedela pri isti mizi.

Frtajček se je nadejal, da se bo sta Layerja silno razveselila, ker jima lahko v marsičem pomaga. Silno se je začudil, ko je mojster Leopold položil kazalec desne roke na ustnice, posvaril s »pssst!« in z očmi pokazal spečega brata Valentina. Tudi Frtajček je položil prst na ustnice, češ da je razumel.

Kljub temu se je Valentin zbudil, si pomel oči in vprašal: »Kaj sem mar zaspal?«

»Zavoljo mene spi še naprej! Bom pa kasneje prišel, da se pogovorimo.«

»O Frtajček!« se je začudil Valentin. »Za vse na svetu ne bi sedaj spal. Je škoda časa. Vsak dan se mi lahko za vselej zadremlje.«

Potem je Frtajček prisedel na pograd. In so se menili, kako bi francosko oblast čimbolj obšli in se je ognili, ko se ji ne morejo več izogniti. Še Valentin je oživel, čeprav je vedel, da stoji že z obema nogama v grobu.

Medtem je sonce prisijalo že celó v celico. Frtajček je stopil h gospe Mariji, Leopoldovi ženi, po mleko in pogačo, ne samo za bolnega Valentina, ki drugega ni mogel več uživati, tudi za zdravega Leopolda, ki je

od pičle hrane zadnjih let imel tako zdrav želodec, da bi lahko pojedel kosmatega medveda. Priskutno kiselskasto prežganko so pa izlili v ko-libo.

GROZA V JEČI

Valentin je od dne do dne kar sahnil. Zaželel si je duhovnika. Pa mu ga francoski sodnik ni dovolil, češ da bi po duhovniku, ki bi se odel v spovedno molčečnost, obtoženec lahko odposlal iz ječe kakšna tajna navodila za svojo obrambo.

Sodnik sicer ni privolil, toliko je bil pa še veren iz mladih let, da povsem odreči ni upal. Samo zaslišati je hotel še prej Valentina. Dva žandarja v visokih napoleonskih triangelnikih sta opešanega jetičnika za pod pazduhi privedla in ga posadila na trdo klop.

Sodnik se je Valentina kar ustrašil. Skoz odprto okno je pelo in duhtelo poletno dopoldne, v njegovo sobo pa se mu je zdelo, kot da je stopila smrt. Kar pretreslo ga je. Da je to vedel, bi obtoženca sploh ne klical. Še več. Celó žal mu je bilo, da je podpisal ukaz, naj ju primejo. Mar naj bi še malo počakal, da bi prej zgasnil ta siromak, slikar, umetnik, ki je moral iz življenjske stiske ponarejati bankovce.

Med kratkim zasliševanjem se je Valentin prej obtoževal, kakor pa skušal tajiti.

Sodnika je na tihem postalo sram. Občutil je, kakor da bi do kosti od jetike oglodani umetnik in še dokaj bolj nadarjeni brat Leopold v ječi obtoževala njega kot pomočnika milijonskih umorov v bitkah in v zaledju. Obmolknil je in se zamislil. Ni vedel, kaj naj stori. Za sedaj je naročil, naj Valentina s kočijo peljejo z glavnega trga v Kranju nazaj na Pungart k bratu Leopoldu v zapor.

Do dna potrt je mojster Leopold Layer sedel pod brlečo leščerbo na trdem pogradu poleg umirajočega brata Valentina. Odkar so ga pripe-ljali od zaslišanja, ni več okusil nobene reči, niti kapljice vode ne, in skoraj nič ni govoril, dasi je venomer premikal ustnice. Menda je molil.

Sam Leopold se je kljub potrtosti malo manj kot jezil: »Še tega ne pustite človeku, da bi se z Bogom spravil! To ti je svoboda! Če bi to svobodo psu podaril za Novo leto, bi do Svetih treh kraljev že crknili.«

Kar na polnoč je nekako moralo iti, ko je Valentin dal znamenje, da bi rad nekaj povedal.

Leopold je približal uho k njegovim ustnicam, prisluhnil in ujel: »Žejen sem.«

»Kakor Kristus na križu,« si je mislil Leopold. Molče je vstal in bratu ponudil iz lončenega vrča vode.

Pa je bolnik odkimal in zaprosil: »Vina nimaš?«

»Nimam, Tinček,« ga je pobožal z besedo, kakor včasih otroka. »Nimam, pa ga koj dobiva in če dam dušo za požirek.«

Leopold je trdo pobunkal na vrata.

Kakor bi že čakal, je vstopil Frtajček. Nekaj sta si pošepetala. Možiček je izginil, pa se ves zasopel kmalu spet vrnil z maselcem črni- ne, o kateri je vedel, da jo je Valentin rad pil.

Natočila sta mu poln kozarec, ki ga je Leopold podržal bratu pred usta. Grede, ko je odpil dobro polovico — več ni mogel — je pa Frtajček na skrivaj vtaknil Leopoldu v žep rdečo mrtvaško svečo, blagoslovljeno na samih Svetih Višarjah, in mu pošepetal: »Še nocoj jo boš potreboval.«

Uganil je.

Preden je mežnar zazvonil dan, je slikar Valentin Layer v kranskem zaporu svojo dušo izročil Bogu in odšel v kraje, kjer nobena stiska in noben strah ne moreta nikogar prisiliti, da bi ponarejal denar.

Sredi dopoldneva je prišel v sa-

motno ječo pogledat francoski sodnik. Ni vedel, kaj naj naredi z mrličem. Leopold ga je pravzaprav rešil iz zadrege, ko ga je poprosil, naj mrtvega brata do pokopa pusti pri njem, da se mirno poslovita. Rad mu je ustregel in zamišljen odšel.

Po poti je preudarjal, kako in kaj bi. Če dovoli slovesen pogreb, se ga bo udeležil ves Kranj in se utegne žalni sprevod sprerediti v demonstracijo proti francoski oblasti. Če pa umetnika ukaže na tistem pokopati, bo sebe kar najbolj osovražil, oblasti mu pa utegnejo še hudo zameriti. »Kaj bi? Kaj bi?«

Zazvonilo je poldne. Rdeča višarska sveča, ki jo je Frtajček vtihotapil v zapor in jo je Leopold prižgal bratu ob smrtni uri, je dogorevala. Slikar Leopold Layer je odmolil angelovo češčenje, se v molitvi spomnil duše svojega rajnega brata in poslušal, kdaj zazvoni mrliču. Pa se zvonovi niso oglasili. Bilo mu je hudo, da bi najrajši še on legel poleg Valentina in za vedno zaspal.

Iz zamišljenosti ga je prebudila sveča, ki je dogorela, zacvrčala in ugasnila. Potrkal je na vrata in priklical Frtajčka.

»Ne bo ležal v temi, ne,« je upor- no zagotovil dobri možiček in, kakor bi imel že vse pripravljeno, je kar ko prinesel križ, dve rumenkli- jat voščenci v svečnikih in še skode- lico blagoslovljene vode z oljkovo vejico vred. In še to je zaupal: »Kranj še nič ne ve za Valentinovo smrt. Niti gospa Marija ne. Zato mu ne zvoni. Je strogo prepovedano iz- dati.«

Pomolil je za rajnega, ga pokropil, se pokrižal in rožljaje s težkimi ključi zaklenil vrata.

Popoldne, ko je vrnil od kosila v pisarno, ga je poklical predse francoski sodnik. Ukazal mu je, naj o Layerjevi smrti še naprej molči, naroči pa naj grobarju, naj skuplje jamo v vrsti, ne v kotu za samomorilce. Kupit naj gre črno po- barvano krsto in grede pove tenen- teju Žoržu, naj se takoj oglasi pri njem.

Ko je Frtajček skušal nekaj ome- niti zavoljo zvonjenja, ga je kratko zavrnil: »Tudi samomorilec nič ne zvoni, pa je vseeno vsaj nekaj teh nesrečnikov v nebesih.«

Uniformirani Frtajček je strumno pozdravil in odšel izpolnit ukaze.

Znočilo se je. Odzvonilo je Mariji- no zvonjenje, ne da bi prej zvonilo mrliču. Frtajček je prinesel še dvoj- vo voščenk in večerjo. Ne zaporniške. Iz gostilne. Leopold jo je komaj po- kusil, potem se je pa vso noč ni več dotaknil.

Življenje v starodavnem Kranju se je počasi umirjalo, dokler ni po- vsem utihnilo. Ob uri duhov je pa v Leopoldu ob mrtvem bratu v nedo- povedljivi grozi zakričala duša.

Upihnil je goreči sveči, sedel na pograd poleg mrtvega brata in se mu zazrl v mrliški obraz, v zaprte o- či, katere mu je bil sam zatisnil.

»Tako, ljubi Tinček, sedaj sva se pa izpopolnila, kakor sva bila hre- penela! Šla sva na Dunaj in pustila trebuh zunaj. Vozila sva se v gon- dolah po Benetkah in zrasla, da sva s stegnjenimi rokami brez lestve in stopnic z golih tal dosegla vrh ku- pole Svetega Petra in se tako raz- vnela, da sva se morala iti hladiti na Niderlanden... Pa ti si še srečen, Tinček! Zgrizli sta te pomanjkanje in jetika. Mene pa čaka najrajši zid in krogla. Pa kaj bi še vse hotel poslikati s tem svojim polznanjem, ki sem si ga mogel pridobiti doma pri očetu Kapela Marije Pomočnice na Brezjah...«

Ob tej misli se je kar nekako zdrznil. Zazrl se je v Križanega med dvema, mrtvemu bratu gorečima, svečama, dvignil troje prstov kakor v prisegi in se zaobljubil: »Če pri- dem kdaj živ iz ječe, zastonj posli- kam kapelo Marije Pomočnice na Brezjah! Naslikam tudi oltarno po- dobo, Marijo za v tron! Vendar tega ne morem zaobljubiti, ko ne vem, če bom s svojim domačim znanjem to tudi zmogel. Tako mi Bog poma- gaj! Amen.«

Začul je udarce ure na veliki zvon in začel šteti. Polnoči. Kljub uri strahov se je oddahnil, kakor bi mu bilo težko breme padlo z duše. Sklonil se je čez mrtvega Valentina in do onemoglosti zmučen zaspal.

Še preden se je povsem zdanilo, so Leopolda zbudili trdi koraki pred vrati in rožljanje ključev. Vstopil je Frtajček in koj za njim štirje žandar- ji v visokih triogelnikih. Prinesli so črno pobarvano krsto in položili mrliča vanjo. Preden so jo s pokro- vom pokrili, je Leopold za vedno v slovo prekrizal visoko čelo mrtvega brata.

Krsto so zabili in odnesli. Leopold ni zajokal. Obstal je ob mizi z gorečimi svečami in križem, kakor bi bil olesnel.

Sonce še ni zašlo, ko je bil grob slikarja Valentina Layerja že zasut. Na tihem, brez zvonjenja, brez duhovna in brez sveč so ga pokopali. Prav zato so hoteli nekateri vedeti, da se je jetični Valentin Layer v ječi obesil.

Na razpravi, katere se je krčmarica Francka udeležila samo kot priča, je bil Leopold Layer, ponarejevalec avstrijskih bankovcev, obsojen samo na pet let ječe.

»Hvala Bogu!« se je oddahnil Layer, ki bi ga niti smrtna obsodba ne bila presenetila. Dasi je bil že proti šestdesetim, je bil prepričan, da bo še lahko izpolnil svojo obljubo in poslikal kapelo na Brezjah. Trdno je zaupal v Marijo Pomočnico.

SVETI VEČER

Dober teden pred prazniki je padlo do kolen južnega snega. Komaj so za silo pregazili steze in pretrgali pota, je pritisnil strupen mraz. Sneg je zmrznil kakor rog in srenj je držal konja in sani.

Prej ta dan pred božičem je mlada Marklja Mina, žena Boštjana, ki je že v soboto z obema paroma konj, parizarjem in Sultanom vred prišel na praznike, pekla potice in pogačo. S širokim loparjem je vsajala božično peko, potico in hlebe, štruklje in hlebčke, in napolnila peč že nekako do srede. Potem je usedla poprtnjak, največji hleb božične peke, na sredo peči, da je nekako zagospodaril vsej božični peki s poticami in štruklji vred.

Prav takrat je prizvonkljalo na dvor dvojce sani. Boštjan in Klemen sta pripeljala zadnja dva voza sena iz svils na Spodnjih rovih.

Zunaj se je nekako ukazovalno oglasil oča Marka: »Zategnita na skedenj in sprezita! Seno zmečemo že jutri na kup. Saj morata biti vsa trda od mraza. Še čuda, da nista zmrznila s konji vred!«

Medtem ko so moški pognali vsakega konja posamič po mostu nav-

zgor na skedenj, sta Mina in Rozala odhiteli pripraviti malico na mizo: širok lesen pladenj mastne glavine in kopato ljubenčanko narezane zeljate solate.

Preden sta Boštjan in Klemen privezala konja k parnam, se je v hišo že vrnil oča in postavil na mizo skoraj polno zelenko domačega žganja, ki si ga je bil izgovoril za priboljšek.

»Saprament,« je zacepetal za vrati Boštjan, snel debele volnate palčnike in jih vrgel k peči na klop. »Nikoli več ne grem v takem mrazu po seno. Rajši ga v najhujši vročini o svetem Jakobu z nosilno rjuho pretovorim čez vrh Peči na skedenj.«

Stopil je k mizi, prijel zelenko in kar iz tuljave nagnil.

»Pa je res precej hladno,« se je smeje oglasil za njim navihani Klemen. »Samo vroča ljubezen te more tako greti, da ti ne zmrzne srce v koščenem košu.«

»Da se ti le ljubi!« je pripomnil oča. »Ga zebe kakor mačka, pa še norčije zganja.«

Narejeno užaljen, obenem pa vesel, je odšel oča v konjak, da poskrbi za upehana konja.

Klemen si je smeje se natočil kozareček žganja in ga v dušku izpil.

Potem sta sedla in skoraj molče malicala. Pospravila sta vse in si še odrezovala kruha, zagozdo za zagozdo. Kdaj pa kdaj sta si tudi natočila žganja.

Po malici sta Boštjan in Klemen sedla, pa skoraj hkrati tudi legla vsak na svojo stran k peči na klop, da se ogrejeta in vsaj malo odpočijeta. Vsa premražena sta kmalu oba zadremala. Boštjan je celo zasmrčal.

Še preden je bila kuhana kaša za večerjo, sta se oba zbudila in odšla pogledat h konjem. Drugače bi utegnil kdo reči, da sta se ga nasrkala.

V konjaku je tačas že oča opravil utrujena konja. Dal je vsakemu za priboljšek pol peharja ovsa. Ko je konja napajal, je trdno sklenil, da mora čez božične praznike dognati, kaj je s tisto Klemenovo ljubeznijo pod Broscem, ki mu tako gorko greje srce v koščenem košu, da prenaša mraz, kakor ga niti utrjeni vozarji ne.

Na delopust k svetemu dnevju se je zmrzla jasnina pričela koj jutraj oblačiti. Ko je ura na Rodinah uda-

rila tri, je megla nastopala že za Savo navzgor.

Mogočno so se razlegli trije strelji postavljenih možnarjev pod Muhovčevimi lipami. Hkrati so se oglasili vsi trije zvonovi pri Svetem Klemenju v rodinskem zvoniku, za njim pa cerkev za cerkvijo. In je donela vsa gorenjska ravnina in pela pesem, ki jo je mogla prekašati samo še pesem angelov na betlehemske paš-niki: »Slava Bogu na višavah!«

Med potrkanje delopusta k svetemu dnevju je v Krnicah Mina, mlada Marklja, kakor tudi vse druge skrbne gospodinje, pogrnila mizo krušnico s prtom, iz domačega platna tkanim, položila nanj poprtnjak in ga pokrila s prtčcem, na katerega si je bila z rdečo nitjo sama uvezla sladko ime Jezusovo.

Še dolgo, da se je skoraj znočilo, je donela dolina v pozdrav rojstva Gospodovega. Megla je legla prav do tal in mraz je povsem odjenjal. Skoraj se stemni. Treba bo pokaditi.

Zazvonilo je avemarijo. Sama po sebi je bila za sveti božični večer že vsa družina zbrana v hiši, razen Mine, gospodinje. Kuhala je v peči turščični podmet, da bi ga s posirjenim mlekom postavila za večerjo na mizo.

V hiši so glasno molili angelovo češčenje. Mina je po tihem sama zase govorila, gredé pa polnila oškrbljeni lonec z žerjavico. Na molitev kar nič ni mislila. Nehote je ugrabila, kako bo letos s kajenjem. Doslej je še vedno kadil oča, kropila pa mati. Kdo bo pa letos, ko matere več ni?

bo še

iz zdomstva

anglija

Na véliko soboto smo v *Londonu* slovesno blagoslovili naš vsakdanji kruh, zapeli in popraznovali še tja dolgo v večer.

V *Bedfordu* se je k praznovanju Velike noči zbrala skoraj vsa slovenska družina. Z veseljem smo pri te maši pozdravili Jožetove iz Nemčije, ki so prišli obiskat svoje sorodnike na Angleško.

V *Rochdale* je bila prisrčna slovesnost na sam velikonočni dan. Pevci so spet peli neutrudno. Boglonaj za skrbno in bogato pomašno potrežbo!

Pripravljamo se na *prihod našega škofa dr. Leniča*, ki nas bo obiskal konec letošnjega maja in v začetku junija. Boglonaj za vse molitve in žrtve, ki ste jih darovali v ta namen! Da bi našel g. škof med nami živo Cerkev, zbrano v slogi in bratski povezanosti!

Za *julijsko romanje v Lurd* se nas je nabralo za en avtobus romarjev. Spotoma si bomo ogledali še Pariz in Lisieux. G. Čretniku iz Pariza se

prisrčno zahvalujemo, da nam je preskrbel potrebna prenočišča.

Vsem dragim rojakom želimo zdrave in vesele počitniške dneve!

avstrija

GORNJA AVSTRIJA

LINZ — V ponedeljek, 5. maja, se je tudi *Referat za tujce*, ki je ves čas imel prostore v hiši linške Karitas, preselil. *Socialni oddelek* je dobil svoje prostore v pritličju hiše v Baumbachstrasse 3 (tel. 77 8 51). Tam bo mogoče še nadalje dobiti rabljeno obleko in pohištvo, pa tudi vse potrebne nasvete, ki jih daje socialni pomočnik g. Ivo Šardi. Hišo je lahko najti, ker je v bližini stolnice (med Bolnišnico usmiljenih bratov in stolno cerkvijo). Tam boste mogli tudi najti vsak petek od 10.—12. ure slovenskega izseljenškega duhovnika.

Pastoralni del našega referata pa se je preselil v novo zgradbo, ki nosi naslov »Diözesanhaus« in ga boste našli v Kapuzinerstrasse 84, to je na cesti, ki vodi od kapucinske cerkve proti stadionu. Naši prostori so v I. nadstropju, soba št. 7; telefon (0732) 74 4 41/225.

Novo poslopje je *blagoslovil* 24. aprila škof dr. Franz Zauner ob asistenci pomožnega škofa in generalnega vikarja dr. Alojzija Wagnerja. Zraven so bili tudi zastopniki cerkvenih in civilnih oblasti.

V maju smo imeli po maši vedno *šmarnice*. Trije podaljšani weekendi (za 1. maj, za Vnebohod in binkošti) so seveda število udeležencev nekoliko zmanjšali, saj je vsak, kdor je le mogel, pohitel domov.

V nedeljo, 12. maja, smo obhajali v našem centru *materinski dan* s petjem in deklamacijami, seveda pri pogrnenih mizah. Kadar so Duhaničevi zadržani, pa priskočijo na pomoč Zoretovi in g. Hrastelj. Pa tudi druge gospe in gospodične so vedno pripravljene priskočiti na pomoč, kadar je preveč dela in center poln. Res bi ga težko pogrešali, če bi ga ne imeli.

SALZBURŠKA

SALZBURG — V 89. letu starosti je *Bog poklical k sebi* go. Hani Brumec, ki je zadnja leta starosti preživljala v Azilu Riedenburg in se res redno udeleževala naše maše. Če ji je le zdravje dopuščalo, ni nikoli manjkala in vedno prejela tudi sv. obhajilo. V tem pogledu nam je bila vsem vzor.

Po poklicu je bila trgovka in je imela nekaj let trgovino pod »Lemernatom« v Ljubljani, kjer so prodajali »Tivar« zimske plašče. Umrla je 21. aprila in 24. aprila je bila pokopana na občinskem pokopališču v Salzburgu. Naj počiva v Bogu! Sinu, ki živi v Britski Kolumbiji (Kanada), pa naše iskreno sožalje!

Ker dvorano v Azilu popravljajo, smo se v aprilu sestali v gostilni in tam preživeli v kramljanju prijetno uro. Če se Slovenci zberemo brez kakšnih predsodkov, je vedno lepo v naši družbi.

TENNECK — S posebnim vabilom nas je naš sedanji izseljenški duhovnik povabil na drugo nedeljo v maju k praznovanju *materinskega dne*. Tako stari kot tudi mladi moramo biti hvaležni svojim materam, da nas niso pri vzgoji zanemarjale, temveč sprejele odgovornost za nas in nam posredovale dobro, narodno in krščansko vzgojo. Kaj bo, če naš narod ne bo imel več dobrih in požrtvovalnih mater! Današnja družba je vse preveč usmerjena v dobrine tega sveta in pozablja, dostikrat namenoma, na kreposti, po katerih so bile naše matere tako velike.

DUNAJ — S 1. majem je nastopil *službo izseljenškega duhovnika* na Dunaju g. *Stanislav Rijavec* iz Družbe klerincev. Naš novi misijonar se je rodil v Dolenji Tribuši na Tolminkem 19. oktobra 1942. V duhovnika je bil posvečen v Ulmu na Bavarskem leta 1978. Ker je študiral bogoslovje v Frankfurtu, je večš nemškega jezika, kar dela tolikim izseljenškim duhovnikom težave, ker ga ne znajo dobro.

Upajmo, da bo novi misijonar, ki ga pošilja na Dunaj narodni direktor, škof dr. Stanislav Lenič in ga je dunajska nadškofija sprejela, dober

dušni pastir slovenski skupnosti ter da bo znal svoje »ovce« iskati! Upajmo pa tudi, da ga bodo dunajski Slovenci z veseljem sprejeli ter mu pomagali pri nelahkem delu. Bog ga živi!

belgija

LIMBURG-LIÈGE

Uspelo gostovanje: V soboto pred belo nedeljo je bil v Eisdenu velik praznik. Obiskala sta nas *Moški zbor »Mirko Filej«* iz Gorice in *Ansambel »Lojze Hledè«* iz Števerjana. Zgodaj popoldne so naši gostje in zastopniki »Slomškovih« skupin bili sprejeti na občini v Maasmechelenu, kjer so si gostitelji in gostje izmenjali pozdrave in darila.

Zvečer je dvorana »Casino« bila polna, prepolna kot še nikoli. Gostom v pozdrav sta »Slomškov« mešani in moški zbor pod vodstvom g. Vilija Roglja zapela nekaj pesmi, »Vesela mladina« pa jih je pozdravila z mladostnim rajanjem. Predsednik »Slomška« g. Bernard Žabot jim je izrekel dobrodošlico. V imenu zbora »Mirko Filej« je spregovoril njegov predsednik g. B. Šturm in v kratkih besedah nakazal težke okoliščine, v katerih živijo Slovenci v Italiji.

V dveh zaporednih nastopih nam je zbor »Mirko Filej« pod vodstvom dirigenta g. Klanjščka zapel 20 pesmi. To bi se zdelo veliko, a je vse prehitro minilo. Takega petja še nismo slišali. V dvorani je vladala popolna tišina. Zbor se je moral vaditi dolga leta, da se je dvignil do te izrazne višine. V »posamezne pesmi nas je naš stari prijatelj g. Viktor Prašnik uvajal s toplimi besedami. Z dovršenim blagovročjem nas je zbor zazibal v kraljestvo pevske lepote. Sledilo je ploskanje, kakršnega ni pri nas še nihče doživel.

Nato je bila prosta zabava, ki jo je v splošno zadovoljstvo vodil odlični Ansambel »Lojze Hledè« iz Števerjana. Prijetni in veseli fantje so to in dobri pevci! Veselje je bilo

nepopisno. Naslednje jutro so pevci zapeli pri flamski maši v Genku. Slovenski duhovnik je po evangeliju v kratkem nagovoru pevice in slovensko skupnost predstavil flamskim vernikom. Domači pevski zbor »Canzone« je nato našim pevcem priredil kratek sprejem. Skupno kosilo je bilo v Slovenski dvorani. Popoldne so gostje bili že v Bruslju in pod večjim vodstvom msgr. Antona Ilca ogledovali zanimivosti mesta.

Naslednje jutro smo se poslavljali s hvalečnim srcem in klicali: »Na svidenje!«

Pa še nekaj: Vreme je bilo tako prijetno, da so gostje pisali na razglednice: »Pozdravljamo iz vroče in sončne Belgije«...

Gostom kličemo: Hvala za obisk, hvala za prelepo pesem, hvala za veselo muziko, hvala za dober zgled dejanske ljubezni do slovenske besede in pesmi, hvala za veselje, iskrenost in srčno dobroto! Srečni smo, da smemo reči:

»Tam daleč v sončni Goriški, ob Gregorčičevi Soči, med števerjanskimi vinogradi imamo dobre prijatelje. Bog jih živi! Naj doživeto prepevajo, veselo igrajo ter sestre in brate utrjujejo v težavnem boju za obstanek!«

Hvala pa tudi vam, dragi gostitelji! Zelo ste se potrudili! Gostoljubno ste odprli svoje domove številnim gostom.

A zapišimo si globoko v srce, da naše delo še ni končano! Imamo lepe stvari, dober zbor, mnogo mladine. Bodimo jasnovidni in ne okoreli! Do mladine imamo kot skupnost ogromno odgovornost. Pomagajmo ji, da bo bolje razumela probleme naše skupnosti, našega naroda in življenja sploh! Vedimo pa, da bomo uspešno vplivali in oblikovali predvsem z dobrim zgledom!

Težimo po napredku! Ni lepega petja brez REDNIH in dobrih pevskih vaj. Z ljubeznijo do stvari premagujemo vse ovire!

In tisti, ki imate lepe glasove, pa stojite ob strani...? Ali se zavedate, da človek ni srečen, če živi samo za sebe?! PRIDRUŽITE SE! To vas bo stalo nekaj truda, a imeli boste prijetno zavest, da sodelujete pri dobri stvari.

Za nastop gostov iz Gorice smo ponovno razposlali vabila. Mnogi so se odzvali, številneje kot sicer. Vendar nekaterih iz daljne okolice še nismo uspeli privabiti. Razumemo, da so težave glede prevoza in druge ovire. A ne nehamo opozarjati, da smo Slovenci kot mala narodnostna skupina tako rekoč prisiljeni, da se po možnosti stoodstotno udeležimo vsake naše prireditve, če hočemo uspešno delovati in nekaj pomeniti. Zato zelo prosimo, da bi se za naše družabno, prosvetno, narodno in versko delovanje prav vsi rojaki na našem področju čutili SOODGOVORNE. Brat in sestra v najbolj oddaljenem kotu Belgije naj bi takole modrovala:

»V soboto, 11. oktobra, bo v Eisdenu XX. slovenski dan in proslava zlatega jubileja slovenske pesmi v Limburgu. To je naša skupna zadeva, zato pojdiva! S svojo prisotnostjo bova povečala lepoto tega vélikega slovenskega praznika ter prirediteljem, ki delajo v imenu nas vseh, dala novih pobud za delovanje v prihodnosti. Pojdiva!«

Zgled bratov z Goriškega je za nas poziv k ostrejšemu čutu za odgovornost in soodgovornost, vabilo k večji osveščenosti, k bolj živemu smislu za sodelovanje in požrtvovalnost.

Virantova mama: Virantovi so počastili svojo mamo ob njeni 80. letnici. Njihova mama, gospa Ana to zasluži. Hude čase ima za seboj. Veliko je trpela: bolezni, pomanjkanje, žalost. Pa je vse premagala — čisto tiho, z ljubeznijo, s potrpežljivostjo in z velikim zaupanjem do Boga. Danes izgleda mlajša, kot je bila pred leti... In vsi jo ljubijo, na rokah jo nosijo — svojo mamo in staro mamo. Tudi zetje jo ljubi. Ti še prav posebno. Ni čudno, saj je poosebljena dobrota.

Bog je blagoslovil njen zarod. 57 članov njene družine se je zbralo okrog nje v Slovenski dvorani v Eisdenu. Krščanska družina je res nekaj lepega. Gospé Ani kličemo: »Na mnoga leta!« Boga pa prosimo, naj slovenskemu narodu še pošlje takih dobrih mater!

Veseli dan naše skupnosti: V soboto, 26. aprila t. l., sta zvesta in

delovna člana naše skupnosti gdč. Lidija Labus in g. Polde Cverle *sklenila zakonsko zvezo*. Cerkveni obred je bil v Maria Heide. Poleg sorodnikov in prijateljev sta se slovesnosti udeležila tudi »Slomškov« zbor in »Vesela mladina«.

Po poroki je bil sprejem, kjer so sodelovali »Slomškov« zbor, »Vesela mladina« in krajevna fanfara. Svečano svatovsko kosilo in večerja sta bila v dvorani »Casino« v Eisdenu. Na večernem svatovanju je bilo 250 gostov. Prosto zabavo je poleg domačih godbenikov vodil Ansambel »Sirena« iz Nemčije. Pravo narodno slavlje! Polde, Lidija in njuni družini so res veliko žrtvovali za sodelavce in prijatelje ter jih bogato pogostili.

Poldetu in Lidiji iskreno čestitamo k njuni življenjski zvezi in želimo obilje božjega blagoslova! Oba sta nam prirasla k srcu. Z nami sta preživela mladost. Njuni spomini so tudi naši spomini. Oba sta od začetka zanesljiva sodelavca pri »Veseli mladini« in že dalj časa odborika v društvu »Slomšek«. Kot tajnik društva g. Polde že dolga leta neutrudno gara za našo skupnost. Zahvaljujemo se za nazaj in se priporočamo tudi za naprej...

Ob takih ljudeh sme naša skupnost mirno gledati v prihodnost. Bog ju živi! Huuura!

Še en praznik naših prijateljev: V Tongeren-u je gdč. Fani Bogovič iz ugledne slovenske družine, ki ima veliko trgovino pohištva v Opgrimbie, sklenila zakonsko zvezo z g. Frankom Donil. Iskreno čestitamo in jima voščimo vso srečo na novi skupni življenjski poti!

Za veseljem pride žalost: V Lanaken-u je po kratki bolezni umrl g. Alojz Gracar iz Eisdenu, upokojeni rudar, star 80 let. Bil je dobrodušen človek, priden delavec in skrben gospodar. V »Naši luči« in dnevnem časopisu je vestno sledil dogodkom sveta.

Rojaki in prijatelji so ga v lepem številu in ob slovenski pesmi spremljali na zadnji zemeljski poti. Svojcem izrekamo krščansko sožalje. Naj ga Gospod sprejme v svoje kraljestvo!

CHARLEROI-MONS-BRUXELLES

SLOVENSKA VESELICA '80

Ob lepem sončnem vremenu se nas je nad 300 rojakov in rojakinj ter drugih zbralo v župnijski dvorani »Familia« v Gilly-Haies, Charleroi, kjer smo v četrtek, 1. maja t. l., imeli »Slovensko veselico '80«.

Malo po 17. uri smo začeli s kulturnim programom. Pesem »Kje si, moja domovina« je zadonela po dvorani in izseljenski duhovnik Kazimir Gaberc je nato v pozdravnih besedah poudaril, da je namen teh naših srečanj »poživljanje našega narodnega ponosa in poživljanje volje, da tudi na tujem ohranimo vse, kar smo od doma prinesli v tuji svet«. Zaželel je, naj nas naša pesem spremlja v tujini, »pesem, ki poje in vriska, joka in tolaži, navdušuje in blaži«.

Na vprašanje, »Si mar, domovina, le tam pod Triglavom?«, je govornik odgovoril: »Ne! Danes, dragi bratje in sestre, imamo tu med nami košček domovine v tujini, saj smo tudi mi del slovenskega naroda, saj je napisal naš pisatelj Mauser: »... in kjer je slišati naš jezik, tam bide košček naše domovine, tam bide slovensko srcé, ki morebiti čuti in misli vsaj deloma kot jaz!«

Sledila je glavna točka programa: veseloirga v treh dejanjih »Kadar se ženski jezik preveč suče« v priredbi in režiji Kazimira Gaberca. Uprizoril jo je pa Dramatski krožek »F. S. Finžgar« iz Charleroi. Publiko je zavzelo sledila veseloirga, čeprav letos ni bilo tako zgledne tišine v dvorani kot prejšnja leta. Vendar je bilo veliko smeha in po sodbi navzočih so igralci in igralko dovršeno zaigrali vsak svojo vlogo.

Nato je moški in mešani zbor »Slomšek« iz Limburga zapel več narodnih pesmi pod vodstvom pevovodje Vilija Roglja: »Barčica«, »Teče mi vodica«, »Pozdrav«, »Rož, Podjuna, Zila«, Škrjanček poje« in »Ljubezen do domovine«.

Od 20. ure do 1. ure ponoči nas je zabaval s svojimi polkami in valčki Ansambel Otona Lesjaka iz Hilden-a (Nemčija). Ves družabni večer je potekal sproščeno in v prijetni domačnosti.

Dvorana je bila lepo okrašena: na odru je bila v ozadju velika slika Kanala ob Soči, ki je nam vsem pričarala košček domovine in po svoje pripomogla k domačemu vzdušju. Na razpolago je bil vsem umetniško izdelan PROGRAM letošnje veselice.

Tudi letos je bila organizator te prireditve Zveza slovenskih kulturnih delavcev iz Charleroi.

Še nekaj drugih novic, starih in novih, naj javimo! V družini Ercek-Kowarik, Bruxelles, se je 2. oktobra lani rodil sinček-prvorojenček, kateremu so pri krstu dali ime Rudy-Laurent.

Dne 28. februarja je umrl g. Jerôme Školc iz Gerpinnes v 75. letu starosti; rodil se je leta 1905 v Breginju (Slovenija). — 6. marca je umrl g. Anton Čopi iz Tertre, upokojeni rudar, v 76. letu starosti. Rodil se je leta 1904 v Bovcu (Slovenija). — 16. marca pa je umrl g. Viljem Burnik iz Toulina, tudi upokojeni rudar, v 62. letu starosti. Rodil se je leta 1918 v Spodnji Idriji (Slovenija).

Vsem svojcem teh treh umrlih izrekamo iskrene sožalje!

V župni cerkvi St. Pierre v Wanfercée-Baulet sta si v soboto, 26. aprila, *obljubila zakonsko zvesto* b. Daniel Garroy in gdč. Jožica Ragolitsch. Polno božjega blagoslova jima želimo na skupni življenjski poti.

francija

PARIZ

Maša za Slovence je vsako nedeljo in praznik ob petih popoldne v cerkvi sv. Terezije Deteta Jezusa v Chatillonu, poleg Slovenskega doma, Impasse Hoche. Za poskušnjo bomo letos tudi v poletnih mesecih obdržali isto uro.

V nedeljo, 15. junija, nas bo obiskal pariški pomožni škof Mgr. Pizeril in birmal tri naše mlade. Važno je, da se ob tej priložnosti zbremo v čim večjem številu, zato vsi prijazno vabljeni! — Bomo skupno

proslavili tudi zaključek šole in materinski ter očetovski dan.

Prireditev 1. maja v dvorani v Bagnolet je prav prijetno potekla v domačem razpoloženju in ob lepem številu obiskovalcev. Vsem, ki so s svojim delom pri srečanju pomagali in sodelovali, prisrčna zahvala!

SEINE-ET-MARNE

V nedeljo, 4. maja sta v Ferrières-en Brie Jože in Milenka Troha prinesla h krstu prvorojenko Céline; botrovala sta Danica Ožbolt in Ivan Krulič. Z mlado družino se veselimo vsi znanci in rojaki.

Skupna maša v Melunu bo v nedeljo, 8. junija, ob devetih zjutraj v poljski cerkvi v Dammarie.

LURD

Vseslovensko romanje z bolniki pod vodstvom novega ljubljanskega metropolita g. dr. Šuštarja bo od 7. do 12. julija t. l.

Vse mesce do oktobra je od 1. do 20. v mescu v *Lurdu stalni slovenski duhovnik*: g. Silvo Česnik, 10 rue Egalité, tel. 94-05-30.

SLOVENSKI DOM V PARIZU

Dvorana počasi dobiva svoje končno lice, je pa še mnogo dela in mnogo stroškov... Dela ne napredujejo tako hitro, kot bi želeli, toda vkljub najboljši volji ne moremo mimo finančnih vprašanj in mimo vprašanja delavcev. Nekateri mnogo žrtvujejo, drugi pa se morda premoalo zavedajo, da je končni uspeh odvisen od vsakega in od vseh.

Posebno zahvalo dolgujemo nemimovanemu dobrotniku, ki je dosti prispeval za nakup stolov v dvorani.

Darove za dom pošiljajte na pošt-ni čekovni račun:

C. C. P. PARIS 19285 04 F
MISSION CATHOLIQUE SLOVENE
3, Impasse Hoche
92320 CHATILLON

PAS-DE-CALAIS IN NORD

Mesec majnik nas je zbral okrog *šmarničnih oltarjev*, kjer smo kot verni Marijini otroci peli hvalo Njej, ki je naša dobra mati.

15. maja, na Vnebohod, je devet otrok prejelo *prvo sveto obhajilo*.

Za to priliko nas je obiskal direktor Slovenske misije v Franciji č. g. Nace Čretnik iz Pariza. Iskrena mu hvala!

11. junija bo celodnevno *romanje in izlet* v Dadizele v Belgiji, 15. avgusta pa *romanje na Loretto*. Ob 10. uri bo maša; pred mašo prilika za spoved; popoldne ob 15. uri nagovor in pete litanije z blagoslovom.

Vsi rojaki prisrčno vabljeni na romanje in na naše srečanje med počitnicami!

Redna služba božja za Slovence med počitnicami odpade v nedelji 27. julija in 3. avgusta.

Krstna voda je prerodila v božje otroke v Mericourt 30. marca Hieronima Krawczinskega; 6. aprila Celino Marijo Szuptar. V Bruay en Artois 6. aprila Melisso Kaminski. — Staršem čestitamo, novorojenčkom pa želimo vse dobro v življenju in božje varstvo.

Zakrament sv. zakona sta si dala 5. aprila Rihard Ressel in Ljudmila Szawelski. — V Liévinu 3. maja Bruno in Myreille Clapcich.

Novoporočencem naše čestitke in vse dobre želje!

27. maja je po dolgi in hudi bolezni *preminil* v bolnišnici v Lensu Anton Bastič, star 81 let. Ob skrbni negi dobre žene je dolga leta bil priklenjen na bolniško posteljo. Pokopan je bil 30. aprila v Lensu.

30. aprila je v bolnišnici Henin Beaumont odšla *po večno plačilo* skrbna mati številne družine Žižek Marija Karmelska, rojakinja iz Maribora, v svojem 88. letu življenja. 3. maja, prvo soboto v mesecu, so jo številni prijatelji in znanci spremili na njeni zadnji zemeljski poti na pokopališče v Noyelles-sous-Lens, kjer že počiva njen soprog Friderik.

Obema družinama naše iskreno sožalje! Naj se pokojnika odpočije-ta v Gospodu od svojega truda!

OB LUKSEMBURGU

Mesec maj smo začeli Slovenci ob Luksemburgu z nekaj majhnimi presenečenji in zanimivostmi.

Ena takih je: da smo imeli 1. maja, ko se je vršilo *naše romanje* k Brezjanski Mariji v Habsterdick, lepo vreme, ki ga ni bilo ne prejšnji dan in ne naslednji.

Druga: da je bil naš »miniavto-bus« s 33 sedeži premajhen in da je nekaj romarjev moralo stati; da so bili ljudje z romanjem zelo zadovoljni in da so si ob slovesu obljubljali, da drugo leto zopet gredo, »če bomo živi in zdravi«, so rekli; da so bile izrečene obljube in zagotovila, da bo drugo leto še več romarjev, da bodo vse storili v ta namen in da je treba zato naročiti večji avtobus.

Nadalje: da hočejo ljudje s popoldansko šmarnično pobožnostjo na čast Marije v Habsterdicku nadaljevati in prosijo, če je le čas in prilika, da so po maši tudi lavretanske litanije.

Praznovali smo več ali manj slovesno celo vrsto *obletnic in godov*, kot na primer msgr. Stanka Grimsa, kar se zgodi vsako leto na romanju, dalje g. Jankoviča iz Tucquegnieux-Marine (80-letnica), gospe Jankovičeve, njunega sina, ki živi v družino v Anglet, g. Toneta Dejaka in gospe Selškove.

Naj nam drugi, za katere ne vemo rojstnega dne ali godu, pa so tudi obhajali v tem času enega ali drugega, oprostijo, če jih nismo omenili.

Kakšne zanimivosti in presenečenja nam bodo prinesli še mesec junij in nadaljnji meseci? O, da bi bila takšna, da bi nam dala vzpodbudo k dobremu in zaupanju v Boga in Marijo!

TUCQUEGNIEUX-MARINE

Naš izseljenski duhovnik g. Dejak je organiziral prvega maja *romanje* k Brezjanski Mariji Pomagaj v Habsterdick pri Merlebach-u. Proti pričakovanju je v avtobusu celo zmanjkalo prostora. Kakor vedno je bilo tudi letos to »evropsko združenje« Slovencev posebno doživetje, za kar so poskrbeli naši duhovniki z Mgr. Grimsom na čelu in g. Šinkovec s pevskim zborom, katerega ubrano petje je spremljal izvežbani orkester.

Iz domovine smo prejeli dve žalostni novici: *Umrli* sta rojaka, nekdanja Marinčana, rudar Edvard Globokar in Ivan Janežič. Prvi je bil priznan kulturni delavec, odličen pevec ter orderski igralec. Zaposlen je bil kot rudar, med vojsko je pa

vodil s svojo ženo rudniško »kanti-no«, kjer je moral v tedanjih težkih razmerah skrbeti za hrano tridesetimi delavcem. V stiski se je marsikdo zatekel k njemu in on je pomagal, če je le mogel.

Družini naše resnično sožalje, pokojnemu pa plačilo pri Stvarniku!

Ivan Janežič je pa že kot desetletni deček odšel s starši domov, kjer je zdaj okrog 50 let star podlezel hudi boleznij — raku.

Naj povemo končno še to, da naša priljubljena stara mama *gospa Zorko* preživlja od maja meseca dalje deseto desetletje svojega ne vedno lahkega življenja. Bog naj nam jo ohrani do skrajnih mej človeškega življenja!

VZHODNA LOTARINGIJA

Že dolgo nisem pisal s takim veseljem poročilo za »Našo luč« kot sedaj: Prvi majnik prinese v naše kraje vsako leto veselje našim izseljencem, letos pa še posebno. Ne samo Slovenci, ampak tudi Poljaki, Nemci, Francozi so prihiteli, da zopet slišijo krasno petje pri naši slovesni sveti maši v Habsterdicku pri Mariji z Brezij!

Mgr. Čretnik iz Pariza je pel slovesno sveto mašo s 7 svojimi soprobrati, cerkveni zbor »Slomšek« pa je pod vodstvom g. Emila Šinkovca navdušil vso množico vernikov, ki so bili zbrani pri Mariji.

Med navzočimi smo zopet videli g. župana Botz-a iz Stiringa z njegovo ženo, naše rojake iz Aumetza in g. Jankoviča iz Tucquegnieuxa; tudi g. Dejak je zopet pripeljal lepo število Marijinih častilcev, oltar je bil okrašen s papeško zastavo, obhajilne mize pa z našimi zastavami. Pri orkestru so igrali po zaslugi g. Emila najboljši godbeniki iz okolice in iz mesta Sarrebrücken.

Po slovesni sveti maši je naš do priatelj g. Dejak maševal — vsa cerkev je pela slovenske pesmi. Po kosilu — preko 100 oseb — smo se zopet zbrali pri Mariji k šmarnicam, katere je vodil g. Kavalir z lepim govorom in petimi litanijami. Po končanih pobožnostih je g. Kavalir še blagoslovil veliko število osebnih avtomobilov, nato pa so množice odšle domov.

Na srečno svidenje prihodnje leto — to je bil naš prijateljski pozdrav! Vsem, ki so kjerkoli in kakorkoli pomagali pri sijajni proslavi, se prav lepo zahvaljujemo!

Z žalostjo pa poročamo, da so umrli od zadnjega poročila: Hribarjeva mati v Creutzwald, Subotič Ana iz Abreschville in Pejnovič Ivan iz Petite Rosselle: Mati Marija naj jim izselskemu duhovniku v vsakem oziru, zato mu želimo, da kmalu pride zdrav in poln poguma med nas!

Po raznih bolnišnicah se zdravijo naši rojaki: med njimi je tudi naš pridni sodelavec v cerkvi in po kolonijah Jožko Režonja iz Cité la Chappelle pri Merlebachu. Ta pridni raznašalec »Naše luči« pomaga zlasti izselskemu duhovniku v vsakem oziru, zato mu želimo, da kmalu pride zdrav in poln poguma med nas!

Tu se še enkrat zahvaljujemo vsem, ki so pomagali 1. majnika letos in pretekla leta pri krasni proslavi naše ljube nebeške Matere.

Na koncu prosimo vse rojake, ki imajo svoje bolnike v bolnišnici Hochwald ali drugod, da oddajo listek z imeni bolnikov, da jih lahko obišče tudi njihov duhovnik.

Počitnice se bližajo: nikar ne opustite svete maše, kjer koli boste preživeli svoj prosti čas!

Vsem želim še enkrat vse dobro in prisrčna zahvala za vse dobrote!

Vaš Stanko iz Merlebacha

nemčija

MOERS

Drugo soboto v maju smo zelo slovesno praznovali *materinski dan* skupaj z dragimi gosti iz Schwarzwalda. Naša slovenska skupnost, ki se zbira pri maši v Jožefovi cerkvi v Moersu — njeno jedro in gonilna sila je pevski zbor »Slovenski cvet« — se je lani pobratila s podobno skupino naših rojakov iz Schwarzwalda. Lani za Mali Šmaren smo mi poromali tja k njim s polnim avtobusom ljudi. V Neustadtu pri Titi-jezeru smo se imeli nepozabno lepo.

3. NEDELJA V SEPT. (21. 9. 1980):

Vseslovensko romanje v
KEVELAER
vodi naš izselski škof
dr. Stanislav Lenič

*Slovenci dežel: Belgije, Nizozemske in Nemčije —
združite se!*

Letos pa je gospod Stanko Gajšek pripeljal svoj trop ovčic k nam. Bog jim je naklonil prelepo vreme. S polnim avtobusom — 37 odraslih in 22 otrok — so pripotovali ob Ren, katerega bregovi so bili v polnem majskem razcvetu. Še za šoferja so imeli pravega moža, naše gore list, koroškega Slovenca iz Globasnice. Kaka zavednost! Samo bencin in pločevina sta bila nemški.

Drugače veste, kako je z našimi ljudmi v tujini. Kar so v sebi dobrega prinesli od doma, hitro skopni in slabega se kaj kmalu nalezajo. Tukaj pa se ti zbere za tri lojtrske vozove najboljših rojakov iz krajev Freiburg, Wöhrenbach, Schutterwald, ki ti že leta in leta tiščijo vraga figo pod nos. Kaj jih ne boš vesel: energične pa vedno vesele Marjanice Golob, zakoncev Učke in Francija in vseh drugih zlatih!

Program materinske proslave je potekal takole: Ob 4. uri popoldne je bila sv. maša, pri kateri so ob oltarju stoječi slovesno oblečeni pevci izmenjaje z ljudstvom prepevali velikonočne in majniške Marijine pesmi. Pri obhajilni »Kot jaz vas ljubim, se ljubite« smo sklenili v svojih srcih: »Nikoli nobene zle misli zoper svojega brata Slovenca!«

Po maši smo imeli program kar v cerkvi. Tako hvaležnih poslušalcev, tako odlične akustike zidov in src že dolgo ne. Zato tudi niso prišle »do veljave« tiste brezobzirne klepetulje po dvoranah, ki med nastopi motijo poštene poslušalce. Naši gostje so aktivno sodelovali pri našem programu. So recitali, deklamirali, Stankovi otročki so prav pogumno zapeli Kekčevo pesem in še

V tem počitniškem domu v Branthenbergu na Tirolskem je 40 slovenskih šolarjev iz Stuttgarta in okolice preživelo velikonočne počitnice.

V »Ferienhaus Hubertus« v Branthenbergu na Tirolskem so bili naši počitničarji dobro postreženi. To nam kažeta tudi spodnji dve sliki.

pesem sinjih galebov. Na koncu so nas obdarili: z rožami, s poljubi in — gorenjski Janez je za nas lastno-ročno izrezljal leseni švarcvaldovski krožnik, na katerem je kot pribita zarezana naša bodoča usoda: »Bogu otroci, domovini sinovi, nikomur hlapci!« Slovenci, Slovenke Porenja in Porurja! To je naš program za naslednjih sto let oziroma do prihodnjega srečanja!

Na koncu tega poročila se zamilite nad pesmijo, ki nam jo je na pamet deklamirala avtorica sama kot svoje doživetje pred nekaj leti:

MATI

Noč je temna —

ali meni se ne spi.

Moj sen je buden, moje misli so

daleč — tam v domačem kraju, ki mi je tako blizu, drag.

Vsi že spé, a jaz premišlujem o starših — otrocih.

Morda je tudi moja mati budna.

Kaj premišljuje v tej temni noči?

Morda o svoji hčeri, ki gará na na tujem,

in ji je zaupala svoj zaklad — otroke,

ki so njej tako dragi.

Še zadnjič jih pogleda in

poboža z roko topline

in njen pogled počasi ugasne v zmučen in globok sen.

STUTT GART-okolica

Počitnice na Tirolskem: »Moj fantič je na Tirolsko vandra!« — ta pesem je Slovincem dobro poznana. Izvira iz časov, ko so »kranjski Janezi« služili vojake v tej gorati deželi.

V tednu po Veliki noči (tj. od 7.—12. aprila) pa je odšlo na Tirolsko 40 kranjskih »Janezkov in

Mick«, namreč šolarjev slovenskih družin iz Stuttgarta in okolice, da tam preživijo velikonočne počitnice. Gorska vasica Brandenburg pri Kufsteinu je do sedaj že tri leta zaporedoma nudila našim šolarjem prijetne počitnice.

Letos je bila še vsa zavita v snežno odejo, kar pa je razpoloženje mladine samo poživilo, saj je sneg v Stuttgartu postal že redkost. Počitniški teden je bil namenjen oddihu na svežem planinskem zraku, verski poglobitvi ob skupni udeležbi pri sveti maši, gojenju slovenske pesmi, muziciranju in medsebojnemu spoznavanju.

Kolonija je potekala v najlepšem redu in Tirolci kar niso mogli verjeti, da je mladina iz mesta tako disciplinirana.

Lourdus 2-5-1980

164 nas je bilo v Lurdu: V sredo, 30. aprila, so stali trije veliki avtobusi potovalne agencije Zauner pred Slovenskim domom na Staffenbergstrasse v Stuttgartu, da sprejmejo 164 potnikov in jih popeljejo v 1300 km oddaljeni Lurd.

To je bilo prvo veliko romanje slovenskih delavcev in delavk iz škofije Rottenburg-Stuttgart. Nihče ni pričakoval, da se bo nabralo toliko Marijinih častilcev za dolgo in naporno pot. Prvomajski prazniki — treba je bilo vzeti le dva dni dopusta — so k uspehu gotovo veliko pripomogli. (Glej posebno poročilo!).

Pomladi vse se veseli: V petih naših družinah je pomlad prinesla *novo življenje*:

V Remsecku sta dobila Grandljič Jožef in Pavla sinka Marka; v Romelshausnu Filipovič Štefan in Nada hčerkico Ireno; v Schwäbisch Gmündu Golob Alojz in Cvetka sinka Benjamina; v Hochdorfu Terbut

Anton in Neža sinka Antona in v Scharnhausnu Berlak Alojz in Elizabeta sinka Tomija.

Vsi malčki so že otroci božji. Staršem čestitke, otročkom mnogo zdravja!

100 košaric pred oltarjem: Običaj velikonočnega žegna je pri Slovencih globoko zakoreninjen. Tudi med izseljenci živi naprej. Na veliko soboto letos je čakalo kar 100 košaric pred oltarjem v cerkvi sv. Konrada v Stuttgartu, da pride duhovnik in blagoslovi v njih skrite velikonočne jedi: pirhe, potico, meso, hren, itd.

NA LURD NE BOM POZABIL

Pred tremi leti se je porodila v Stuttgartu misel, da bi organizirali prvomajske izlete in romanja v znamenite kraje Evrope.

Prvi maj 1978 je popeljal avtobus rojake v francosko prestolico, Pariz, kjer so se udeležili tudi prvomajske prireditve tamkajšnjih Slovencev in

se med potjo nazaj ustavili v Habsterdicku, romarskem kraju slovenskih rudarjev ob francosko-nemški meji. V cerkvi jih je presenela podoba Brezjanske Marije.

Lansko leto so priredili romarski izlet v *večno mesto Rim*, kjer so si ogledali glavne bazilike mesta, Vatikanski muzej in Kalistove katakombe.

Od 30. aprila do 4. maja letos pa je bilo na vrsti *romanje v Lurd*. Romarjev se je nabralo za tri polne avtobuse, po številu 164 oseb. Tega romanja sem se udeležil tudi sam in ostalo mi bo za vedno v spominu. Kako smo romali?

Pregovor pravi: »Z Bogom začni vsako delo, da dober bo uspeh imelo!« Tako smo se tudi mi pred odhodom priporočili Materi božji v cerkvi sv. Konrada. Pot smo nadaljevali v romarskem duhu ob molitvi, poslušanju in petju svetih pesmi. Med potjo smo prenočili v mestu Chalon in naslednje jutro nadalje-

vali pot po južni Franciji. Zvečer, 1. maja, nas je že od daleč pozdravila lurška bazilika. Naslednjega jutra smo se vsi zbrali k skupni maši v baziliki Brezmadežne.

Ogledovanje Lurda smo začeli z obiskom rojstne hiše Bernardke Soubirous. Tu smo videli prostore, ki so pripadali družini, kot tudi del mlina, katerega je imel Bernardkin oče v najemu. V hiši je še nekaj originalnih kosov pohištva iz tistega časa, kot Bernardkina rojstna postelja, kuhinjska oprema itd. Stanovanje res ni bilo bogato opremljeno, pa še tega je morala družina zapustiti, ker oče mlinar ni zmogetl plačevati najemnine. Morali so se preseliti v prostor mestne ječe, ki smo ga tudi obiskali in tam našli izpostavljeno Bernardkino skromno oblekco in rožni venec. Pot nas je vodila v župnijsko cerkev, kjer je bila Bernardka krščena in je prejela prvo sveto obhajilo.

Višek naše poti po Lurdu je bil seveda obisk votline, kjer se je Bernardki leta 1858 prikazovala Marija. Studenec poleg votline, ki je začel izvirati med prikazovanjem, je ugasnil tudi našo žejo in zlahka napolnil tudi vse posode, ki smo si jih preskrbeli za lurško vodo. Še in še smo se vračali pred votlino, da se v duhu pogovorimo z nebeško Gospo, ki že več kot sto let tolaži in uslišuje prošnje milijonov romarjev iz vsega sveta.

Popoldne smo se udeležili močnejše procesije z Najsvetejšim, ka-

tera je privabila več kot 10.000 ljudi, med njimi mnogo bolnikov v vozičkih. Na čelu naše skupine je nosila 8-letna Danijela napis »Slovinci« in za njo so bili ministranti z zastavo slovenskih izseljencev, ki nosi napis: »Bogu otroci, narodu sinovi, nikomur hlapci«. Par v narodnih nošah je vzbujal posebno pozornost. Med procesijo se je po zvočnikih oglasila tudi slovenska prošnja: »Marija, pomagaj vsem, ki trpijo duševno ali telesno!«

Čeprav smo bili od celodnevne hoje utrujeni, smo šli tudi k večerni procesiji z lučkami, še prej pa molili rožni venec v osmih jezikih (vsaka narodnost je prišla do besede). Tudi med procesijo se je oglasil slovenski tekst lurške pesmi »Zvonovi zvonijo«, ki jo je pela pred mikrofonom skupina naših pevcev.

V soboto, 3. maja, smo šli na hribček poleg bazilike in opravili pobožnost križevega pota. V dopoldanskih urah smo si ogledali še baziliko Pija X., ki lahko sprejme 25.000 ljudi, nato pa še Marijin in Bernardkim muzej.

Poročilo o našem romanju ne bi bilo popolno, če ne bi omenili našega obiska vasice Bartres v bližini Lurda. Tam je bila namreč Bernardka dalj časa pri sorodnikih. Še danes stoji kmetija, kjer je bivala in v sobi stoji še oprema iz tistega časa.

Ves čas našega bivanja v Lurdu nas je obsevalo pomladansko sonce, da smo se mogli nemoteno gi-

bati. Obsevalo pa nas je tudi nebeško sonce po Materi božji, do katere smo našli poseben otroški odnos.

Ko smo se v nedeljo, 4. maja, vračali domov, se je v avtobusih še in še dvigala Marijina pesem in molitev rožnega venca, kar potrjuje, da vožnja v Lurd ni bila izlet, ampak božja pot.

Za slovo smo se v Stuttgartu ponovno zbrali v cerkvi sv. Konrada, da še enkrat iz srca zapojemo »Ave, ave, Marija« in prejmemo blagoslov duhovnih voditeljev romanja (Ciril Turk, Janez Demšar, p. Janez Sodja) ter si stisnemo roko kot prijatelji, kolegi, kristjani. Ne, na Lurd ne bom nikoli pozabil! — CA

MÜNCHEN

Menda ni začudljivo, da smo še vedno pod vtisom nenadnega odhoda gg. *Frančka Križnika* in *Martina Kastelica*. Sta bila le preveč priljubljena, da bi ju bilo moč čez noč pozabiti. Že nekaj zadušnih maš je bilo zanju darovanih, pa bodo še. Skušamo podreti v božje načrte in vskladiti njun nenadni in prezgodnji odhod z neskončno božjo ljubeznijo. Morda nam to v neki meri celó skuša uspeti, a bolečina ostaja kljub temu velika.

Škofova maša je bila v tem času brez dvoma najvažnejši dogodek naše župnije. Sicer je res, da prihaja škof med nas vsaki dve leti — v redne fare le vsakih pet let — a

Tidve fotografiji in onidve na strani 28 spodaj so z materinskega dneva v Münchnu. Tu na prvi levo je del otroškega vrta s »cvetkami« pri petju, na desni so šolski otroci (brez 1. razreda).

ostaja kljub temu njegov prihod najsvetlejši mejnik življenja naše župnije.

Letos smo skušali vgraditi škofovo mašo v naše dejanje in nehanje kot prenovitev duhovnega življenja fare. V ta namen smo povabili k njej vse farane naše velike župnije.

Mašo sámo smo oblikovali kar najbolj pestro: škofa sta ob pristopu k oltarju pozdravila s kora trobentača brata Dean in Martin, poleg petja vse cerkve so posamič zapeli enkrat otroci, enkrat mešani zbor, narodne noše so se vključile v bogoslužni prostor kot pisan slovenski šopek, pete litanije so pridodale maši pridih slovenskih šmarinic.

K prvemu obhajilu je pristopilo deset slovenskih otrok, k birmi šest. Upamo, da bodo tako prvi kot drugi odslej še bolj živi člani naše župnije.

Za škofovo mašo je bilo vreme kakor naročeno: sicer je bilo nekaj mrzlega vetra, a nebo brez oblaka. Najbrž je tudi to prispevalo k prazniku: zbralo se nas je petsto Slovencev z Bavarskega. In narodne noše so v soncu zažarele s svojimi barvami kakor pisani domači šopki.

Škofa in dva somaševalca sta, kot že rečeno, pozdravila s kora ob začetku maše dva trobentača, v imenu župnije ga je z domisenimi besedami sprejel g. Jure, Irena mu je izročila rdeče nageljne. Potem je vsa cerkev pela in molila zavzeto in na glas, posebej so zapeli otroci, pose-

bej in silno ubrano mešani pevski zbor, štirje možje v narodnih nošah so pomagali peti škofu in dvema duhovnikoma litanije. Škof nam je govoril iz srca in v srce, kakor zna le on. Res ne vemo, s čim smo si zaslužili takšno mašo: dejstvo je, da je bilo to srečanje doživetje izrednih mer, ki ga ni niti vsako leto, kje še vsako nedeljo!

Po maši so se skupaj fotografirali: škof in narodne noše in birmanci in prvoobhajanci. Te fotografije bodo trajen spomin na čudovito srečanje. Hvala Bogu za vse!

Zadnja dva meseca župnijskega življenja pred počitnicami bosta potekla v znamenju končevanja pouka, izletov (splošnega in šolskega), udeležbe narodnih noš pri telovski procesiji, pogovarjanja s sodelavci o preteklem delovnem letu in načrtovanju dela v prihodnjem.

Krščena je bila Anita Munda, hčerka Franca in Jožice, roj. Filipič. Staršem čestitamo, punčki pa želimo vse dobro v življenju!

Umrli je ga. Tončka Horvat.

Kdo ni poznal od naših maš, z naših prireditev in izletov vedno prijazne starejše (76 let) Prekmurke (doma iz Ljutomer), gospe Tončke? Na prvi petek, 2. maja, je odšla k Očetu. Pokopali smo jo 7. maja na Westfriedhofu v Münchnu ob navzočnosti več rojakov.

Ga. Tončka je bila po poklicu šivilja. Nekako usojeno ji je bilo, da je vse življenje romala po tujini: naj-

Pokojna ga. Tončka Horvat

prej je živela več kot 20 let v Beogradu; takoj po vojni je odšla iz Jugoslavije in se naselila v Münchnu. Tukaj je živela svoje tiho življenje v vsej poštenosti, skromnosti, zadovoljstvu in globoki veri. Redno se je udeleževala življenja naše slovenske fare. Bila je dobra, prijazna, radodarna (vsako leto je župnijski misijonski zbirki dodala svojih obveznih 100 mark s pripombo: »Pa da ne bo nihče vedel!«). Če ji je le zdravje dalo, je prihajala k slovenski maši. Pri obhajilu je ni zlepa manjkalo.

Štirinajst dni pred smrtjo so jo prepeljali v bolnico. Tu je prejela zakramente; prav nič se ni obotav-

Na levi je moški oktet, ki mu je dirigiral sedaj že pokojni bogoslovec Martin Kastelic; na desni pa dekliški tercet, ki je bil prijeten ne le za uho, marveč tudi za oko.

ljala, ko jih ji je duhovnik ponudil, nasprotno, z vso pripravljenostjo jih je sprejela. Njena zadnja naročila so bila: »Molite zame!«

Gospa Tončka! Lepo ste živeli, lepo ste se pripravili na odhod, lepo ste odšli! Prepričani smo, da ste že pri Bogu. Naši ste dom, ki ste si ga vse življenje tako želeli. S svojo prošnjo poskrbite tudi za nas, da bomo nekoč skupaj z Vami v veselju pri Bogu!

nizozemska

Veseli dan: G. Anton Kozole in njegova soproga ga. Terezija, roj. Krošl, naša zvesta in dolgoletna sodelavca, sta v soboto, 3. maja, slavila zlato poroko. To je bil vesel praznik za vso slovensko skupnost na Nizozemskem!

Zgodaj popoldne smo se zbrali k službi božji, pri kateri je »Zvon« ob spremljavi posebnega orkestra prepeval Tomčevo Marijino mašo. Ob sijajni akustiki cerkve v Hexenbergu je »Zvonovo« izvajanje bilo res nekaj lepega. V priložnostnem nagovoru je slovenski duhovnik kratko prikazal zvestobo in naklonjenost Kozoletovih slovenski skupnosti skozi pet desetletij. Omembe vredno je, da vse tri hčerke, vsi zetje in vnukinja sodelujejo pri »Zvonu«. Po maši je polna cerkev »Zvonu« in orkestru navdušeno zaploskala. Sledil je sprejem, ki se je okrog polnoči zaključil s skupno večerjo.

Slovenska in holandska javnost je slovesnost spremljala z velikim zanimanjem in simpatijami, kar dokazuje, kako velik ugled uživajo Kozoletovi na tem področju. V priznanje in zahvalo za njune zasluge za slovensko skupnost in za slovensko pesem je »Zvon« slavljenca s posebno diplomno imenoval za častna člana. Ker sta iskreno ljubila slovensko pesem in vse, kar nam je sveto, sta uspela to ljubezen čudovito lepo posredovati tudi mlajšim. Najlepši način učenja in vplivanja

je še vedno dober zgled. Upamo, da bo njun zgled slovenske in krščanske osveščenosti še dolgo svetil naši skupnosti, predvsem pa naši mladini!

Slavljenca in družini iskreno čestitamo, se zahvaljujemo za zvesto sodelovanje in kličemo: Še na mnoga leta!

»Zvonova« veselica: V soboto, 27. 4. 1980, je »Zvon« imel v Eygelshoven svojo družabno prireditev. Ker je v tem kraju malo Slovencev, so prireditelji računali predvsem na Holandce in so uspeli. Tudi v tem kraju so si pridobili simpatije domačinov. S tem so postali tudi tu uspešni glasniki slovenskega imena in slovenske kulture. Čestitamo!

Prosto zabavo je vodil v splošno zadovoljstvo ansambel Slavka Strmana. Za postrežbo so skrbeli vsi člani zbora. Le tako naprej! V slogi je moč!

švedska

GÖTEBORG

V Göteborgu smo v soboto, 26. aprila, slovesno obhajali krst Sabine, hčerke Jožeta in Nade Cimerman.

H krstu in sv. maši so se zbrali vsi domači in znanci. S svojo prisotnostjo so ustvarili občutek, da je Cerkev zbrana in da krst ni le obrobni obred, ampak prvi in najpomembnejši zakrament, saj pomeni vstop v Cerkev.

švica

Že smo v prelepem mesecu maju, mesecu cvetja in petja. Misli nam v tem času večkrat poromajo domov, ko smo se ob toplih majniških večerih zbirali k šmarnicam. To lepo navado ohranjamo tudi v Zürichu, ko med mašo poslušamo šmarnično

branje in po maši z litanijami počastimo našo nebeško Mater Marijo.

Pa tudi praznik naših mater slavimo ta mesec in se pripravljamo na *materinski dan*. V Oltenu smo ga proslavili že 27. aprila. Obisk je bil velik, pa tudi nastopajočih je bilo lepo število. Največ priznanja je dobil Trio Humar iz Basla. Res lepo in navdušeno nam je zapel zahtevni pesmi »Oj, Triglav, moj dom« in »Žabe«. Pomislite: otroci so se naučili pesmi sami! Posnemanja vredno! Za konec pa so nas presenetili še slovenski fantje, ki so v kvartetu zapeli dve narodni pesmi. Njihovo lepo petje je bilo vsem tako všeč, da smo s ploskanjem izvalili še dodatno pesem.

Razveseljivo in pohvalno je tudi to, da otroci, ki nimajo oba starša Slovenca, lepo in radi pojejo naše slovenske pesmi.

11. maja bomo z istim programom kot v Oltenu počastili naše matere tudi v Zürichu.

V času od 13. julija do tretje nedelje v avgustu bodo zaradi dopustov odpadle slovenske maše v Švici.

Ne pozabite na naše vsakoletno slovensko romanje v *Einsiedeln*, ki bo 28. septembra! Pričakujemo našega novega nadškofa in metropolita dr. Šuštarja. Poskrbimo, dragi rojaki, da bomo temu našemu velikega prijatelju pripravili kar najlepši sprejem!

Vsem dragim rojakom želimo lep dopust, srečno pot domov in nazaj ter prijetno bivanje v domačem kraju!

**naša luč
je danes
najbolj
informativen
slovenski list
doma in
na tujem**

slovinci ob meji

KOROŠKA — Katoliška mladina iz dekanij Borovlj in Rožek je priredila agape v Selah. Udeležilo se je je 120 mladih, med njimi tudi zastopniki iz drugih avstrijskih dežel, ki so prišli na Koroško za Veliko noč, da se seznani z razmerami koroških Slovencev. — Na velikonočni ponedeljek je celovški škof dr. Köstner blagoslovil prenovljeno in povečano cerkev v Škocijanu. — Dijaki petega a in b razreda Slovenske gimnazije v Celovcu so čez Veliko noč poromali v Rim. Pri avdijenci se je papež zanimal, od kod so, ko je slišal klice »Živio, papež!« — Prosvetna društva na Koroškem so pripravila kar lepo vrsto novih iger, ki so jih na raznih odrih zaigrali. Med njimi so »Poročil se bom s svojo ženo«, »Strogo zaupno«, »Poslednji mož« in »Dva bregova«. — V velikem tednu je 35 mladih Avstrijcev obiskalo dvojezično Koroško. Družine iz Šmihela, Pliberka, Borovlj, Bilčovsa in Št. Jakoba so jih za en teden vzele za svoje. Namen je bil seznaniti jih s problemi, ki jih imajo koroški Slovenci. — Na občnem zboru je Slovensko prosvetno društvo »Zila« dobilo nov odbor, ki je sklenil poživiti prosvetno delo med rojaki na Zilji. — Tudi prosvetno društvo »Dobrač« na Brnci je po šestih letih imelo občni zbor, ki hoče poživiti zanimanje za kulturno delo. — Ob 25-letnici avstrijske državne pogodbe sta obe slovenski politični organizaciji v Domu glasbe v Celovcu organizirali manifestacijo koroških Slovencev. — 16. aprila je poteklo 75 let, kar je bilo v Hodišah ustanovljeno prosvetno društvo »Zvezda«. — Na povabilo je gostoval znani Ansambel Lojzeta Slaka v Železni Kapli, v Selah, v Kotmari vasi in na Brnci.

GORIŠKA — Štandreška osnovna šola je dobila ime po slovenskem pisatelju Franu Erjavcu, ki je pokopan na goriškem pokopališču. — Na velikonočni ponedeljek je kulturno društvo »Hrast« priredilo v Dohodbu »Praznik pomladik«. Gostovali so pevski zbor »Marij Kogoj« iz Trsta, ansambel »Galebi« in Trio »Mavrica« iz Opčin ter pevski zbor iz Vidma. — Verne ljudi je razburila oddaja tržaškega radia A, ki je na cvetno nedeljo v satirični oddaji

smešila Kristusa, njegovo trpljenje in vstajenje. — Ansambel »Lojze Hledè« je izdal novo gramofonsko ploščo: »Večer v Števerjanu«. — Farani slovenske župnije iz Gorice so na velikonočni ponedeljek poromali v »Emav«. Obiskali so Marijino božjo pot na Dobrovi in nato še grob nadškofa in metropolita Pogacnika v Ljubljani. Čez Idrijo so se vrnil domov. — Goriški nadškof Cocolin se je udeležil posvečenja novega nadškofa v Ljubljani. — Štandreški igralci so gostovali s komedijo »Strogo zaupno« v Globasnici na Koroškem. — 23. aprila je izšla 1600. številka tednika »Katoliški glas«, ki izhaja v Gorici že dvaintrideseto leto. — V aprilu sta obiskala moški zbor »Mirko Filej« in Ansambel »Lojze Hledè« slovenske izseljence v Belgiji. — Goriški in tržaški skavti so peš poromali iz Gorice na Sveto goro. — Po 18 mesecih so se Slovenci iz okolice Krmina spet zbrali v obnovljeni cerkvi na Subidi. Potres jo je prizadejal. Prva maša je bila dvojezična v slovenščini in furlanščini.

TRŽAŠKA — V Kulturnem domu v Trstu so priredili revijo otroških in mladinskih zborov. Bil je to že 10. nastop pod geslom »Pesem mladih«. V zadnjem desetletju so priredili 160 nastopov, pelo pa je v tem času okrog 4000 mladih, kar je lep uspeh. — Slovence na Tržaškem muči dejstvo, ker nimajo duhovniških kandidatov. Škof Bellomi jim je na veliki četrtek vlival pogum in zaupanje in pozival k molitvi za nove duhovnike. — Tudi tržaški škof Bellomi se je udeležil v Ljubljani posvetitve novega nadškofa in metropolita. Spremljal ga je škofov vikar mons. dr. Lojze Škerlj. — Tudi letos bo Slovenska Vincencijeva konferenca iz Trsta organizirala v Karnijskih gorah počitniško kolonijo. — Tržaško literarno nagrado »Vstajenje« je letos dobil pisatelj Franc Jeza za življenjsko delo ob knjigi »Nevidna meja«, ki je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi. — V kontovelski cerkvi so 20. aprila blagoslovili kipa naših svetniških kandidatov škofov Barage in Slomskega. — Okrog 600 tržaških Slovencev je poromalo v rojstni kraj papeža Janeza Pavla I. v Canale d'Agordo sredi Palskih Dolomitov. Romanje se je vršilo na državni praznik 25. aprila. — Fašistični prenapetosti so spet oskrunili bazoviški spomenik žrtvam fašizma iz leta 1929.

slovinci po svetu

AVSTRALIJA — Versko središče v Kewu (Melbourne) napravi vsako leto ob velikonočnih praznikih nabirko za vzdrževanje. V 328 kuvertah so Slovenci prispevali 3905 dolarjev. — Društvo sv. Eme, ki je dobrodelno, pripravljala za nedeljo, 15. junija, »sejem«. Ves dobiček bo v dobre namene. — V Kewu so organizirali srečanja za obnovo vere. V predavanjih, ki jih vodi p. Stanko, se poglobljajo v sodobna verska vprašanja. — Prvo nedeljo v maju so organizirali v Kewu materinsko proslavo z nastopom najmlajših. — Pri Sv. Rafaelu v Sydneyu so v maju imeli redno šmarnično pobožnost. — Gradnja dvorane pri Sv. Rafaelu lepo napreduje. Mnogi pomagajo pri zidavi z delom, drugi z denarnimi darovi. — Za nove orgle so nabrali že nekaj čez 6000 dolarjev. Prav v zbirkah in darovih se najbolj pokaže zavzetost naših rojakov za svoja središča.

ARGENTINA — Zelo lepo so praznovali cvetno nedeljo v Slomškovem domu v Ramos Mejia. Čez 200 butaric so spletli. Imeli so tudi dosti obiskov iz zamejstva: mons. dr. Jože Prešeren, g. Jože Jurak in g. Mirko Mazora in idrijski dekan g. Medvešček, ki je prinesel pozdrave koprškega škofa. — Društvo »Zedinjena Slovenija« je imelo svoj občni zbor. Posebno pozornost vzbuja njeno delo pri slovenskem šolstvu, saj vzdržuje 8 šol v Buenos Airesu in štiri izven velikega mesta: v Tucumanu, San Luisu, Mendozi in Bariločah. — V San Justo so na Veliko noč priredili za vse farane velikonočno srečanje s petjem velikonočnih pesmi in recitacijami. Po programu so sedli za mize k velikonočnemu »žegnu«. — Letos poteka 20-letnica ustanovitve Slovenskega doma v Carapachayu. Zunanje praznovanje je bilo v nedeljo, 4. maja. Pred 20 leti so začeli s 25 člani, danes je včlanjenih čez 100 družin. — Slovenska vas v Lanusu obsega 8 hektarjev slovenske zemlje s 120 hišami. V tej vasi se je na belo nedeljo vršil jubilejni 25. »Slovenski dan« pod geslom »Slovenec sem, Slovenec čem ostati«. Organizira ga vsako leto društvo »Zedinjena Slovenija«. — Obe mladinski organizaciji sta priredili v Slomškovem domu

26. aprila večer veselih melodij. Igral je orkester »Triglav«.

VENEZUELA — Nenadoma nas je zapustil in odšel v večnost naš rojak Ivan Rojnik zadet od srčne kapi. Rojen je bil v Spodnjih Gorčah pri Braslovčah. Kar nismo mogli verjeti, saj je imel komaj 65 let in je bil vedno tako delaven. G. Rojnik ima nemalo zaslug za slovensko skupnost, saj je bil tako rekoč njen pobudnik. On je prosil in iskal za Slovence v Venezueli slovenskega duhovnika ter ni odjenjal, dokler ni uspel. Na njegove pobude je sedanjí slovenski duhovnik leta 1958 prišel v Caracas in se skrajša zelo trudil, da je skupnost začela »funkcionirati«. Za to smo mu zelo hvaležni in naj mu bo Bog plačnik! Njegovim sorodnikom, posebno gospe in dvema sinovoma, pa naše sožalje!

ZDA — V Jolietu se pripravljajo na Baragov dan, ki se bo vršil poleti v tem mestu. — Misijonska znamskarska akcija, ki jo vodi v ZDA in Kanadi lazarist g. Karel Wolbang, je priredila pri Sv. Vidu v Clevelandu kosilo za misijonske prijatelje. Ves dobiček je bil dan v sklad za pomoč slovenskim misijonarjem. — Kako veliko Slovencev je nekoč združevala župnija sv. Vida, je mogoče razbrati iz tega, da je leta 1926 imela 20 slovenskih šolskih sester učiteljic, ki so poučevale okrog 800 otrok v farni slovenski šoli. — Zveza Slovenskih domov v Clevelandu izbere vsako leto »moža leta«. Letos je bil izbran koroški rojak Jože Ferra iz Večne vasi. Preko Madžarske, Nemčije, Francije, Belgije, kjer je bil povsod zaposlen kot rudar, je prišel leta 1924 v Ameriko in se vsa leta udejstvoval v slovenskih katoliških organizacijah. — Dramatsko društvo »Lilija« je igralo v Slovenskem domu na Holmes Ave. v Clevelandu Vombergarjevo veseloigro »Voda«. — Obe olimpijski skakalnici v Lake Placid je načrtoval Slovenec Karel Martič. — V marcu je pevski zbor »Jadran« priredil v Clevelandu koncert in razstavo. Po programu je bila zabava. — Prav tako se je v Slovenskem domu na St. Clair v Clevelandu predstavila ljubiteljem petja Glasbena Matica s pomladanskim koncertom. — Društvo sv. Barbare v Bridgeportu v Ohio je obhajalo 85-letnico obstoja. — Pevski zbor »Korotan« je priredil 3. maja v Slovenskem narodnem domu na St. Clair v Clevelandu

pomladanski koncert. Za zabavo so igrali »Veseli Slovenci«. — Na materinski dan sta obe slovenski župniji (Sv. Vid in Marija Vnebovžeta v Coolinwoodu) pripravili proslavo v čast našim materam.

KANADA — »Fantje na vasi« iz Toronta so priredili na cvetno nedeljo koncert narodnih in umetnih pesmi. Da je bil koncert še bolj zanimiv, so povabili tudi »Fante na vasi« iz Clevelanda. — »Z Abrahamom se je srečal« 26. januarja torontski pomožni škof dr. Lojze Ambrožič. 4. junija bo pa obhajal 25-letnico duhovništva. Škofu Ambrožiču, ki se je tudi udeležil posvečenja novega

ljublanskega nadškofa dr. Alojzija Suštarja, k obema jubilejema iskreno čestitamo tudi bralci »Naše luči«. — Starostni dom »Lipa« postaja vedno bolj realnost. Na pristojni občini je bila že vložena prošnja za zidavo. V načrtu je 30 samskih prostorov, dvajset stanovanj (po dve osebi) in prostori za 30 oseb, ki potrebujejo nego in oskrbo. V načrtu je kapela s 50 mesti, jedilnica s 50 sedeži in dvorana za sto oseb. — Po 16 tednih se je zaključil tečaj »Naša dediščina«, ki ga je organizirala župnija Marija Pomagaj. Na tečaju so obravnavali slovensko zgodovino, zemljepis in naše pesništvo ter poglobljali znanje slovenščine. Predavanja so bila vsak ponedeljek.

SVOBODNA SLOVENIJA:

NARODNI ODBOR ZA SLOVENIJO IN NJEGOV PROGRAM

Kaj naj bo končni namen sporazumnega sodelovanja vseh slovenskih izseljencev v Ameriki in Kanadi ter drugod po svetu?

Imamo predlog: Končni namen bodi program Narodnega odbora za Slovenijo (NO), kakor ga je izrazila narodna izjava vodilnih političnih in javnih delavcev v okupirani domovini 29. oktobra 1944.

NO je edina nepretrgana narodna politična ustanova, v kateri sporazumno sodelujejo zastopniki vseh treh vodilnih predvojnih demokratičnih strank, ki so zastopale najmanj 90 % slovenskega prebivalstva (Slovenska ljudska stranka, Slovenska demokratična stranka in Socialistična stranka Jugoslavije).

Program NO vsebuje tele osnovne zahteve in smernice:

1. Zedinjenje vsega slovenskega narodnega ozemlja v Zedinjeno Slovenijo.
2. Ustanovi naj se narodna država Slovenija. Ta naj bo sestavni del demokratične, federativno urejene Jugoslavije.
3. Skupni organ federacije ima le tisti delokrog, ki mu ga odstopajo narodne države.
4. Izvede naj se temeljita gospodarska in socialna preosnova.

NO je na osnovi izjave iz leta 1944 vrhovna narodna ustanova, dokler ne nastopijo razmere, ki bodo omogočile dosego narodnih ciljev.

Narodni program so svobodno in sporazumno sestavili od naroda pooblašteni zastopniki demokratičnih strank. Združitev vseh zdamskih Slovencev, ki verujejo v resnično demokracijo, okrog tega programa in Narodnega odbora za Slovenijo bo pravilni odgovor na vprašanje, ali lahko pričakujemo združitev Slovencev. Razvoj dogodkov v domovini zahteva, da to storimo takoj.

Svobodna Slovenija, Buenos Aires, 13. mar. 80/1.

SVOBODNA SLOVENIJA:

OB DVAJSETLETNICI IZJAVE NARODNEGA ODBORA

Pred dvajsetimi leti je tedanji predsednik Narodnega odbora za Slovenijo dr. Miha Krek objavil izjavo, kako naj bi bil izveden prehod iz komunistične

dragi bralci!

Pri svojem obisku v Nairobiju (Kenija, Afrika) je papež pozval k zavzetemu krščanstvu in jih spomnil na njihove dolžnosti v družbi.

»Bog ni dal Kristusu,« je dejal, »nikakršnega gospodarskega, družbenega ali političnega naročila, marveč verskega. Vendar bi bilo zmotno misliti, da naj nima kristjan nič opravka na teh področjih življenja družbe. Bog od kristjanov zahteva, da se udležujejo življenja sveta in ga spreminjajo v skladu z evangelijem.«

Jasno je povedal: »Kristjan, ki zanemarljivo svoje dolžnosti v svetu, s tem ne upošteva svojih dolžnosti do bližnjega in do samega Boga, s tem pa spravlja v nevarnost svoje zveličanje.«

Tej resni ugotovitvi je še dodal: »Občani imajo pravico in dolžnost, da se udeležujejo političnega življenja v svoji deželi.« In še: »Le svobodni občani lahko izpolnjujejo svoje dolžnosti do države in družbe.«

Načela so jasna:

- Bog zelo resno obvezuje vsakega človeka, da posega v družbeno življenje.

- To poseganje mora biti v duhu evangelija, to je takšno, da bo med ljudmi vedno več resnice, pravice, svobode in ljubezni.

- To dolžnost lahko uresničuje samo svoboden občan. Iz tega sledi, da nalaga Bog prav tako resno sleherni družbi dolžnost, da daje občanom resnično svobodo: brez nje namreč svoje naloge ne morejo vršiti.

Lep pozdrav!

Uredniki

diktature v svobodno vladavino na miren način, brez nevarnosti za naše meje. Ta izjava je spričo razvoja v domovini in v svetu vredna upoštevanja. Glasi se (v skrajšani obliki):

Narodni odbor za Slovenijo izjavlja:

1. Naš skupni cilj je upostavitev svobodne in demokratične vladavine, ki naj nadomesti sedanjo diktaturo komunistične stranke v Jugoslaviji. Vzorno vladavino nam kažeta Ustanovna listina Združenih narodov in Splošna deklaracija Združenih narodov o človekovih pravicah; načelom, ki jih razglašata ta deklaracija, so svobodni evropski narodi, združeni v Evropskem svetu, dali v Strasbourških konvencijah tudi pravno obliko in jim priznali moč obveznega zakona.

Ker odločno hočemo,

- da demokratična načela navedenih proklamacij ne ostanejo samo program demokratičnih Slovencev, temveč da se v domovini uresničijo,

- da za vselej ostanemo v družini svobodnih evropskih narodov in

- da v bodoče lažje preprečimo vsak morebitni poizkus komunistične ali kakršne koli druge diktature,

že sedaj razglašamo, da bodi Splošna deklaracija Združenih narodov o človekovih pravicah (z dne 10. decembra 1948) sestavni del vsake naše bodoče ustave (bodisi Slovenije, bodisi Jugoslavije), določbe Strasbourških konvencij (z dne 4. novembra 1950 in 20. marca 1952) pa neposredno veljavno pravo za vsako našo bodočo zakonodajo, upravo in pravosodje.

2. Da preidemo nevarno dobo prehoda iz diktature v svobodno vladavino na miren način in brez nevarnosti za naše mednarodno priznane meje, sprejemamo (nikakor ne za dokončno državno-pravno ureditev, ampak le za začetno dejansko izhodišče) sedanjo razmejitev in ureditev v tem smislu, da sestavljajo Jugoslavijo Srbija, Hrvatska, Slovenija, Bosna in Hercegovina, Črna gora in Makedonija in da njih lastno območje obsega pristojnosti, ki so bile priznane Hrvatski v sporazumu avgusta 1939, in pristojnosti, ki so vsaj po besedilu sedaj priznane tako imenovanim ljudskim republikam.

3. Izhajajoč iz tega začetnega dejanskega stanja naj svobodni narodi Jugoslavije v ozračju pomirjenosti, oproščeni strahu, z izključitvijo surove sile, na način, ki je primeren za delovanje miroljubne demokratične družbe, v duhu namenov in načel iz prve točke te izjave, sami določajo svoja predstavništva, ki naj sklepajo o njihovih bodočih javnopravnih ustanovah in organih.

4. Demokratične stranke in politične sile iz vseh delov Jugoslavije, ki se po svojih programih in dejavnosti strinjajo z nameni in načeli prve točke te izjave, sporazumno sestavijo začasno vladno za vodstvo in upravo poslov, ki po začasni ureditvi in razdelitvi območij ostanejo v prehodni dobi skupni.

Svobodna Slovenija, Buenos Aires, 3. apr. 80/3.

DER MONAT:

DJILAS O STALINISTIČNI REVOLUCIJI V JUGOSLAVIJI (1941—1945)

Če je revolucija v polnem zagonu, tedaj se razvije neko lastno gibanje, ki se ne ozira več na opozorilo pravnikov, zgodovinarjev ali proučevalcev politike. Pod nenehno spreminjajočimi se in menjajočimi se primeri smo padali iz ene zadrege v drugo, iz ene zmage v drugo, iz ene morije v drugo. »Krepka volja«, da omenim le enega od marksističnih izrazov, stoji v revoluciji prav na vrhu. Človek je žrtev okoliščin, ki jih ni predvideval, v katerih ne pričakuje nikakršne milosti, a je sam tudi ne izkazuje, in v katerih je življenje posameznika nesporno drugotnega pomena.

Še bolj zastrašljiva je misel, da se je bistveni del krutosti naše revolucije spočel iz revolucionarnega *idealizma*. Imeli smo sila globoke načelne opravičitev za krutost, poboje in vse druge nevšečnosti, ki jih je bilo treba storiti...

Človek je potr ob dejstvu, da je sleherna komunistična partija na svetu, z eno ali dvema posamičnima izjemama, v svojem ustroju *še vedno* stalinistična in da jo vodijo po stalinističnih metodah...

Bil sem stalinist — tako kot tedaj vsi komunisti... Danes je med komunisti običaj, svoje stalinistične preteklosti ne priznati in zanikati, kar je kdo dejansko rekel. Moje razmerje do Stalina je bilo na neki način slično nekakšni veri. Vsi smo tako vanj verovali...

V Hercegovini so sinovi komunisti svojo predanost komunizmu potrjevali s tem, da so morili svoje očete in zatem plesali okrog njihovih trupel. Takšnih primerov je bilo veliko. Pri primeru, ki sem mu bil sam priča, so bili udeleženci mladi ljudje, pijani od revolucionarnih misli, vojne in uničevanja. Pobili so svojega očeta in uboj praznovali z divjim veseljačenjem okrog njegovega trupla. Oče je bil povsem pošten starec. Kritiziral je komunizem, nikakor pa ni bil »sovražnik« ali italijanski agent. Fantje so ga umorili, da bi tako dokazali svojo vero v komunizem. Prizor je bil strašen...

Moja popolna sprememba glede partije in sploh glede komunizma je izvirala iz mojega razočaranja nad Stalinom in nasprotovanja njemu. Iz tega se je v meni sprostil vse drugo.

V letih 1948—1954 so iz meseca v mesec v meni rastle dvomi in nasprotovanje. Najprej sem odstranil s podstavka Stalina, potem sem uperil kritiko na Lenina, končno sem delno odklonil tudi Marxa. Zvestno pravim »delno«, saj sem še dolgo po 1954 ostajal marksist. Še danes imam občasno vtis, da se še nisem čisto znebil marksističnega načina mišljenja.

Ali je bila prisilna vrnitev 20 do 40.000 Jugoslovancev (1945) pravilna? Ne, na noben način. Velika večina ljudi, ki so morali pod britanskim pritiskom Avstrijo spet zapustiti, so bili preprosti kmetje. Njihov edini zločin je bil strah pred komunizmom in zavračanje komunizma.

Veliko višje številke so bile pri Rusih, ki so jih Britanci prav tako izročili, kar je pomenilo za marsikoga takojšnjo smrt, za druge pa počasno umiranje po sovjetskih taboriščih.

Britanci niso spoznali ali pa vsaj niso javno povedali, da ni bila Sovjetska zveza po veljavnih pravilih normalna ali zakonita država.

Še veliko manj zakonita je bila jugoslovanska vlada. Bili smo povsem nova, divja revolucijska sila brez pravilno izvoljenega vodstva, brez sodstva in brez vsega, kar je spadalo zraven. Še 1945 smo dokaj samovoljno zapirali ali ubijali ljudi, bodisi iz političnih razlogov, bodisi zaradi česar koli drugega, kar je bilo po naši odločitvi obremenjeno s krivdo. Osnova naše zakonitosti je bila celó še tanjša kot osnova sovjetske zakonitosti.

Nagibam se k mnenju, da so vrnitev Jugoslovancev odredili britanski birokrati, ki so kratko malo hoteli svoje pisalne mize počistiti in listine skleniti. 20 do 30.000 Jugoslovancev na Koroškem je bilo za Britance le breme. Morali so jim dajati hrano, stanovanje, jih nadzorovati. Najbolj preprost izhod je bil vrniti jih v Jugoslavijo.

S tem so Britanci dokazali predvsem svojo neumnost. Morali bi si našo vlado, kakršna je bila tedaj, ogledati in iz tega narediti sklepe.

Ja, to, da so Britanci poslali te ljudi nazaj čez mejo, je bilo povsem napak, prav tako, kot je bilo povsem napak, da smo mi vse te postrelili. Streljanja so bila nesmiselno početje surovega maščevanja.

Bil sem v Črni gori, ko me je dosegla vest o teh množičnih ustrelitvah. Že tedaj sem imel občutek, da je to skrajno odvratna pot poravnavanja računov.

Nihče ne ve, ali je dal ukaze za to množično streljanje neposredno Tito ali ne. Bil pa je on gotovo za korenito rešitev — iz praktičnih razlogov. Jugoslavija se je nahajala v kaosu in razbitinah. Civilne uprave dejansko ni bilo. Ni bilo rednih sodišč. Ni bilo možnosti, da bi 20 do 30.000 primerov pošteno preiskali. Najpreprostejši izhod je bil: vse postreliti in se s tem rešiti težav.

Mislím, da bi morali Britanci dobro vedeti, kaj bomo mi z vrnjenimi storili. A tega niso hoteli vedeti; pa pri tem niso bili sami. Eden naših medvoj-

naša luč svobodni glas slovenskih kristjanov

pisma bralcev

OD DOMA

Želimo, da bi z NAŠO LUČJO še naprej tako lepo skrbeli za slovensko besedo in kršćansko vero, doma in v tujini!

N. N., Sodražica

UBOGA SLOVENŠČINA!

V časopisih iz domovine beremo: »V avli Iskre se je vršil simpozij.«

Celó osnovne šole imajo svoje avle. Če bo šlo tako naprej, bomo po slovenskih mestih kmalu iskali ulice z imeni »Baš čaršija«, »Aga Ciganlija«, »Muslim Paša« in podobnimi. Govorniki govorijo na slovenskih zborovanjih srbsko. Kaj se nekateri ljudje doma ne zavedajo, da s takšnim ravnanjem uničujejo našo slovensko miselnost, našo kulturno preteklost, za katero so naši pradedje žrtvovali tudi najdražje, svoje življenje?

E. T., Stuttgart, ZRN

IZ AVSTRALIJE

Naj Vam izrečem veliko priznanje za revijo. NAŠA LUČ je res luč vsakomur, ki si želi slovenskega branjca.

V. L., Mulgrove, Avstralija

Z MADAGASKARJA

Kaj, če bi v NAŠI LUČI začeli akcijo za rabljena očala? Tu domačini po njih zelo sprašujejo, ker so draga in se poleg tega silno težko do-

bijo, pri tem ali onem bralcu pa le mogoče ležijo v kakšnem kotu zavržena očala.

Voščim Vam, NAŠI LUČI in vsem prijateljem misijonov vse dobro!

*Rev. Janko Kosmač
Mission catholique
Box 129 Ankara
Farafangana
Madagascar Sud*

REVIJA »DER MONAT« NA
OGLED

Iz svojega nagiba Vam pošiljam na ogled mesečnik Der Monat, marec-april '80, ker je vsebina pogovora z Djilasom silno pomembna za ljudi, ki se zanimajo za usodo Slovenije. Priporočal bi še brati knjigo Jožeta Javorška Nevarna razmerja, ker potrjuje, kako smo naselili »osvobodilni« fronti in bili izrabljeni.

N. N., ZRN

Slovenski kristjan v zgodovini

(nadaljevanje z 8. strani)

2. Res so bili glavni sestavni del upornikov proti revoluciji katoličani, res je pa tudi, da so bili glavni sestavni del partizanov prav tako katoličani: te zadnje je znala partija pod pretvezo NOB zvabiti v boj zase, zlasti na Primorskem in Koroskem, v znatni meri tudi na Gorenjskem in Štajerskem, veliko manj na Dolenjskem in Notranjskem.

3. Duhovni vodja upora proti brezbožni revoluciji je bil ljubljanski škof Rožman, ki je brž uvidel, kaj se v resnici dogaja. Za njim je stala duhovščina ljubljanske škofije skoraj stoddostno. Iz Gorenjske in Štajerske so pa nacisti itak malone vse duhovnike izselili.

SKLEP

Ta kratki oris revolucije na Slovenskem odgovarja resnici. Nekoč bo nepristranska zgodovina pisala o njej prav tako.

**berite in širite
»našo luč«!**

nih »zaveznikov« v OF je bil Edvard Kocbek, krščanski socialist. Tudi Kocbek je hotel verjeti, kar smo mu natvezli (kopico laži, saj so bili domobranci do zadnjega moža postreljeni) — in je to kajpada verjel. Bil je, kot so pošteni pogosto, neverjetno naiven.

Močno vznemirljivo je, da je v odprti in demokratični družbi — kakršna britanska vsekakor je — sploh možno, celotno vprašanje o nasilnih vrnitvah skoraj trideset let skrivati in da ni bilo mogoče odgovornih pripraviti k besedi o tem. To je gotovo primer, ki bi ga bilo treba javno preiskati.

V Jugoslaviji in Sovjetski zvezi o teh stvareh še vedno ni mogoče govoriti.

V meni je še upanje, da bom nekoč doživel, da bo postal komunizem demokratičen — če ni to upanje dejansko le poskus kvadrature kroga, to je nemogoče naloge.

Der Monat, Berlin, marec-april 80/10—25.

LE MONDE:

DEMOKRATIČNO TVEGANJE

Jugoslovanskih nasprotij je na pretek. Titova smrt jih ni ustvarila, ampak jih je le še z večjo silo spravila na dan. Ta se nudi Sovjetski zvezi, saj ogroža prevlada le-te neodvisnost vseh držav, ki so znotraj njenega vplivnega pasu in blizu njenih meja.

Po 1948 je kljub izboljšanju odnosov med Sovjeti in Jugoslavlani Jugoslavija Sovjetom trn v peti, ker ohranja politiko, ki je od sovjetske popolnoma neodvisna. Slab zgled za narode vzhodne Evrope! Pred kratkim je poleg tega Beograd obsodil sovjetski napad Afganistana in se ni hotel udeležiti sestanka evropskih komunističnih partij v Parizu.

Kaj lahko stori v potitizmu Sovjetska zveza, da spravi Jugoslavijo na »pravo pot«? Prav to, da izrabi nasprotja sedanje Jugoslavije.

Omenimo le nasprotja med narodi! Ravnotežje med Srbi in Hrvati je težko, to pa tuja sila lahko izrabi.

Prav tako važna so druga nasprotja, ki so manj znana. Politika samoupravljanja, ki so jo v Jugoslaviji razvili po sporu s Stalinom, je ustvarila neko izvirnost, obenem pa prinesla dokaj težav. Izvirna je, ker je ni najti v nobeni drugi tako imenovani socialistični državi. Je pa težka, ker je prinesla več težav, kot jih je zares rešila. Dejansko ostaja temelj jugoslovanskega političnega sistema monopol edine partije in ta se ne razlikuje od ustroja v drugih socialističnih deželah. V takšnih razmerah pa najdva seveda samoupravljanje svoje naravne omejitve. Kolikor ni svobode tiska, je kritika omejena, čeprav je bilo storjenih nekaj zaresnih poskusov, da bi ne bila več.

Jugoslovanska družba trpi na pomanjkanju politične demokracije. Politična demokracija je vsesplošna kategorija, katere prisotnost ali odsotnost ima nujno občutne posledice v slehernem gospodarskem ali družbenem sistemu.

Samoupravljanje kliče po politični demokraciji že po njeni svojega razvoja, politična demokracija pa spet pomeni za jugoslovanske komunistične voditelje resno tveganje. Tu naletimo na težavo vseh dežel, ki se imajo za socialistične, začeni s samo Sovjetsko zvezo.

Razvoj resničnega samoupravljanja zadeva istočasno na pomanjkanje politične demokracije in na bojazen določenega števila voditeljev, odgovornih, birokratov, da ne bi samoupravljanje nadaljevalo pot politične demokracije.

Ni verjetno, da bi Sovjetska zveza uporabila v Jugoslaviji tanke, kot je to

Nekaj misli o sreči

Kaj vse ljudem zadošča za občutje sreče?

Mnogim že zgolj dejstvo, da so mladi, uspeh v poklicu, rojstvo prvega otroka, nepričakovani družbeni ugled, doživetje alpinistične zmage v steni, bleščeč dosežek v umetniški karieri, sladkost sprave po smrtnem sovraštvu.

Nekaterim zavest, da so se rešili duševnega vozla, mnogim vrnjeno zdravje po tvegani operaciji, nekaterim nesebično izgorevanje za srečo bližnjega in spet mnogim spoznanje, da so se dokončno zblížali z Bogom.

Skratka: kolikor ljudi, toliko sreč. Trdno stoji le resnica, da ni človeka, ne družine, ki bi ne hrepenela po sreči.

Ali je popolna sreča človeku v tem življenju dosegljiva? Izkušnja vseh časov nam pravi, da ne. Sreča je omejena vrednota, čeprav ni nadomestljiva v takem smislu kot zadovoljstvo, ki je lahko večje ali manjše. Sreča je kakor milost, ki je dana ali pa ne.

Pomemben dejavnik pri oblikovanju človekove sreče je »šola« trpljenja. Kolikor pogumneje znamo sprejemati in prenašati trde preskušnje, razočaranja, udarce in vsakršne bridkosti, toliko obilnejša in svetlejša je sreča kot sad trpljenja.

Kdaj pa kdaj nam sreča resda pade v naročje kakor dež iz oblakov (npr. bogata dediščina ali zadetek v loteriji, kolikor to sploh doživljamo kot resnično srečo), vendar je niti zdaleč ne moremo primerjati s svojim duhovnim zakladom, čigar visoke obresti so neprimerno žlahtnejša uteha.

Omejenost zemske sreče se zavestnemu verniku po trajnem uresničevanju pravzorov evangelija nadnaravno spreminja v popolnost. V čem je njena prednost, vemo. Kolikor manj »visimo« na minljivi sreči, toliko mirneje sprejemamo življenje takšno, kakršno je, toliko dragocenejši nam je mir med brati.

Kdor pa se dokoplje do te sposobnosti, je dosegel tudi enega od predpogojev, ki soustvarjajo družinsko srečo in lep del družbene sreče.

J. L.

storila v Afganistanu. Bati pa se je, da bi izrabila spor med voljo vedno večjega dela javnega mnenja po demokratizaciji in med odporom proti tej volji s strani določenega števila voditeljev. Velika nevarnost je, da bi se našli jugoslovanski Husaki, ki bi spričo te zahteve po demokraciji na videz povsem zakonito poklicali velikega sovjetskega brata, da naredi red.

Pred to nevarnostjo lahko reši Jugoslavijo njena silna volja do neodvisnosti, ohranjanje dobrih odnosov med njenimi narodnostmi, resnični napori za demokratizacijo in gospodarska pomoč Zahoda, predvsem Evrope.

Le Monde, Pariz, 9. maj 80/2.

SPIEGEL:

SOVJETSKA ZVEZA IN JUGOSLAVIJA

Sovjetska zveza govori z več glasovi in si privoščiti krepka protislovja, celo v primeru Jugoslavije.

Moskva je sicer izjavila, da bo spoštovala samostojnost Jugoslavije. Vendar so še med mesece dolgim Titovim umiranjem odprli Moskovčani oster besedni ogenj proti Jugoslaviji. Titovskemu tisku so očitali zaradi kritike glede Afganistana sovražnost do Sovjetov.

Sovjetska agencija TASS je vzela zahodna razmišljanja o moskovski bal-kanski strategiji po Titu za povod, da je obtožila NATO, češ da išče izgovor, da bo sam vkorakal v Jugoslavijo. Na to je beograjski partijski list *Borba* sovjetsko agencijo pokaral, da se pri tem nič ne ozira na jugoslovansko stališče — in to se glasi: »Nobenega pokroviteljstva«, pa naj bo s katere koli strani.

Zagrebski radio je spet opozoril, da je sovjetsko partijsko glasilo že napovedalo posege tudi na drugih delih sveta. Res je obljubila *Pravda* bratsko pomoč v obrambo socialističnih pridobitev »proti skupnemu sovražniku v svetovni areni«.

Nevmešavanje v notranje zadeve in popolno spoštovanje neodvisnosti so Sovjeti obljubili tudi afganistanskemu nacionalnemu komunistu Aminu, pa so kasneje le tja vkorakali.

Poročstvo o »lastni poti v socializem«, ki ga je dal spokorjeni Hruščov 1955 nacionalnemu komunistu Titu, manjka v moskovskem žalnem pismu ob Titovi smrti.

Ob svojem zadnjem obisku v Jugoslaviji pred štirimi leti je Brežnjev sam priporočil ZSSR kot bratsko pomočnico v sili. Še šalil se je: »Skupni sovražniki« so pripovedovalci pravljic, če »kažejo Jugoslavijo kot ubogo, nepomočno Rdečo kapico, ki naj bi jo raztrgal in požrl krvoločni volk, Sovjetska zveza«.

Brežnjev je s tem namigoval na predsedniškega kandidata Carterja, ki je v volilnem boju rekel, da Jugoslaviji ob sovjetskem napadu ne bo priskočil na pomoč.

Carter se je kot predsednik premislil in po Titovi smrti takoj nenaprosen obljubil pomoč. Brežnjev je to storil že 1976: obljubil je, da bo Sovjetska zveza ob nevarnosti za Titovo življenjsko delo, socialistično Jugoslavijo, nudila pomoč.

Kar je nagnilo Moskvo k odločitvi, da je zasedla Afganistan, bi lahko veljalo tudi za Jugoslavijo: titovski model relativno liberalnega samoupravnega socializma z naraščajočo življenjsko ravno, svobodo potovanja in zunanjepolitično neodvisnostjo še vedno spravlja ves vzhodni blok v negotovost.

Der Spiegel, Hamburg, 12. maj 80/137—138.

mali oglasi

● **PREVAJALSKA PISARNA** v Münchnu uradno uredi prevode iz slovenščine in srbohrvaščine, piše prošnje in nudi pravno pomoč; kot tudi pouk nemškega in slovenskega jezika: Dipl. filolog JOSEPH ARECH, Pfeilschifferstrasse 21, 8000 München 21; telefon (089) 14 13 702.

● **SLOVENKA**, 170/38, že več let zaposlena v Nemčiji, želi spoznati poštenega Slovenca zaradi ženitve. Samo resne ponudbe! — Njen naslov posreduje uprava »Naše luči«, če pošljete poštno pristojbino, navedeno v barvnem pasu te strani spodaj. (Št. 15)

● **Dragi rojaki!** Za Vašo **SELITEV** v domovino se Vam toplo priporočamo. — Obrnite se na naslov: Gebr. **HORŽEN**, Möbeltransporte, Herderstraße 36, D-4010 Hilden bei Düsseldorf. (Telefon 02 1 03 - 44 5 62). — Informacije dobite pisмено ali po telefonu v slovenščini ali nemščini.

● **APARAT ZA VEZENJE TRSOV** v vinogradu DM 75.—, trak DM 1.50, sponke DM 4.80 — in poština — na-

prodaj pri: **JODE KG.**, Marsstraße 15, D-8000 München 2, BRD.

● **VISOKOPRITLIČNO HIŠO**, prvovrstno dograjeno do III. faze, stoječo na lepem prostoru v Lenartu v Slovenskih goricah, ugodno prodam za nemške marke. Velikost parcele 818 m². — Točnejše podatke dobite po telefonu: München 0 89 - 18 59 48 zvečer.

● **ALPSKO HIŠICO**, moderno, pod *Kaninom*, z njivico, 2 spalnici, s pohištvom in posodo ugodno prodam. — Obrnite se na: Marija Žagar, Čezsoški Log 14 A, YU-65224 Srpenica, Slovenija, Jugoslavija.

● Ugodno naprodaj je **VISOKOPRITLIČNA HIŠA**, cela podkletena, z garažo. V hiši je vodovod, elektrika in centralna kurjava, šest sob, dve kopalnici in zraven velika stavbna parcela, zasajena s sadjem in vinsko trto (brajde). Stoji deset minut od železniške postaje Rače pri Mariboru. Cena po dogovoru. — Za točnejša pojasnila pišite na: Jože Vavhnik, Ješenca 24a, YU-62327 Rače, Slovenija, Jugoslavija.

● **GRADBENE PARCELE**, lepo ležeče v Kungoti pri Mariboru, ugodno naprodaj! — Za natančnejše podatke se obrnite na: Mirko Grandošek, Gradiška 46a, YU-62211 Pesnica pri Mariboru, Slovenija, Jugoslavija. (Telefon številka 0038/62/68 657)

Priporočamo

● **Tomaž Kovač, V ROGU LEŽIMO POBITI, 96 strani.**

V odličnem uvodu prikaže pisatelj medvojno dogajanje v Sloveniji, kot ga gledajo objektivni zgodovinarji, potem pa naniza osebna pričevanja članov slovenske protikomunistične vojske, ki so jih Angleži konec maja 1945 z zvijačo vrnili iz Vetrinja na Koroškem (kamor so se zatekli kot politični begunci ob koncu zadnje svetovne vojne) v Slovenijo, kjer so se potem kot redke priče rešili iz skupnega groba v Kočevskem Rogu, v katerem počiva na tisoče njihovih tovarišev.

To knjižno delo je prispevek k objektivni slovenski zgodovini, ki bo, kot upamo, nekoč napisana brez izkrivljanja resnice. Kajti le ona more biti pot k rešitvi in nadaljnjemu zdravemu življenju našega naroda.

Knjigo lahko naročite na naslov: **MOHORJEVA KNJIGARNA**, Viktringer Ring 26, A-9020 Klagenfurt-Celovec, Austria.

Julija in avgusta
»NAŠA LUČ« ne izide.

preberite !

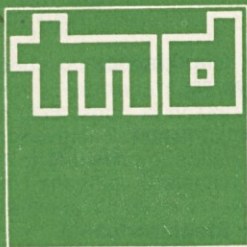
PREVODE DOKUMENTOV, ki jih potrebujete za sklenitev zakona, vam radi poskrbijo slovenski duhovniki. Obrnite se vedno na najbližjega!

ZA CERKVENO POROKO potrebujete krstni list, ki ni star več kot tri mesece: Javite se en mesec pred poroko pri duhovniku, ki vas bo poročil, da lahko uredi oklice in dokumente in se zmeni s krajevnim župnikom za kraj in čas poroke.

NA VSEH URADIH, kjer vas sprašujejo po narodnosti ali državljanstvu, povejte najprej, da ste Slovenci, potem šele, da ste Jugoslovani. Pri izpolnjevanju vseh formularjev napišite pri rojstnem kraju vedno: Slovenija-Jugoslavija.

MALE OGLASE sprejema uredništvo »Naše luči« do 5. v mesecu pred naslednjo številko. Oglasi smejo obsegati največ 100 besed. Za vsebino oglasov uredništvo ne odgovarja. Cenik malih oglasov: Minimalna cena (do 20 besed) je: 200 avstrijskih šilingov, vsaka nadaljnja beseda pa 5 avstrijskih šilingov (ali pa enaka vrednost v drugi valuti). Oglase je treba vnaprej plačati. Uredništvo posreduje le naslov oglaševalca, na druga vprašanja glede malih oglasov ne odgovarja. Kdor hoče zvedeti za naslov oglaševalca, naj pošlje v pismu v denarju ali v mednarodnih pošt-nih kuponih pristojbino za dvoje pismen za tujino.

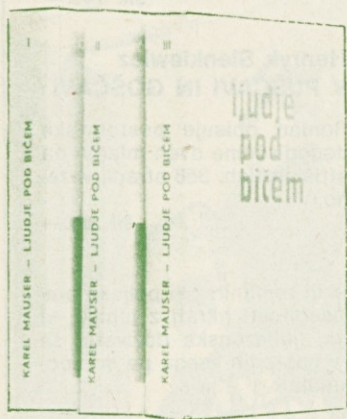

Družba sv. Mohorja v Celovcu

Viktringer Ring 26 9020 Klagenfurt

Tel. 0 42 22 - 70 135

Karel Mauser
LJUDJE POD BIČEM I., II. in III. del

To delo je njegova največja povest, ki je napeta ljubezenska zgodba, ko je živel slovenski človek pod bičem najusodnejših trenj v zgodovini: nemške in laške okupacije, notranje revolucije in protirevolucije, koncentracijskih taborišč itd. Dogaja se v Podbrezju, Ljubljani, Gonarsu, Dachauu, Dobropoljah, Teharjih in Kočevju, v letih med vojno in nekaj let po vojni.

Cena za vse tri dele skupaj je samo šil. 160.—

J. Spillmann
ZADNJI DNEVI

JERUZALEMA I. in II. del

Avtor mojstrsko opisuje svojo literarno zgodbo z velikim zgodovinskim dogajanjem iz prvih časov krščanstva, ko so še živele neposredne priče dogodkov ob Kristusovi smrti v Jeruzalemu.

Prva knjiga 172 strani, broširana; druga knjiga 240 strani, broširana.

Oba dela skupaj šil. 85.—

Friderik Gager
LJUDSTVO

To je zgodovinski roman iz naših krajev in iz naše zgodovine. Ob liku glavnega junaka in njegovi razburljivji dramatični usodi je avtor živo naslikal čas in tedanje socialne razmere pri nas ter pokazal na resničnega nosilca zgodovine — ljudstvo. Zgledno napisan zgodovinski ljudski roman, ki mu kraji in dogajanja dajejo še posebno mikavnost. 464 strani, vezano,

šil. 260.—

Jenez Mencinger
MOJA HOJA NA TRIGLAV

Šaljiva in slikovita pripoved, v kateri se prepletajo opisi ljudskega življenja v Bohinju pa tudi drugod po Sloveniji ter pisatelje-

vo razmišljanje o sebi in o rojakih. Napisal ga je leta 1897 in v njem mikavno združil pripovednost, potopis, spomine in tudi vzgojne nagibe. 233 strani, vezano,

šil. 259.—

Aleksej Goriški
POPOTNIKI

Pisatelj okoli zgodbe mladega fanta, študenta na univerzi, Sergeja naniza dvoje: skoraj v celoti krščansko apologetiko in pa panoramo Ljubljane med obema vojnama in to tisti del Ljubljane, ki je bil večinoma manj znan. Z ljubljansko mestno gospodo, ki ustvarja eno stran ljubljanskega življa, nekako »smetano« mesta, se sooči mizerija ruskih emigrantov. Fant v sebi doživlja preko osebnega zorenja in sovživanja v družbo, »kateri ne pripada«, napeto mladostno krizo, ki se končno reši v jasno premišljeni, pozitivni odločitvi, da se daruje Bogu. Postane duhovnik. 456 strani, broširano,

šil. 210.—

Dr. Julius Kugy
PET STOLETIJ TRIGLAVA

Pet stoletij Triglava je zbornik sestavkov, ki govorijo o zgodovini Triglava in Julijskih Alp, o prvih vzponih, o posameznih smereh, o vtisih in doživetjih gornikov, ki so se srečali s triglavskim svetom, o severni triglavski steni ... 424 strani, vezano,

šil. 289.—

Henryk Sienkiewicz
Z OGNJEM IN MEČEM

Prva knjiga 456 strani, druga knjiga 440 strani, komplet (2 knjigi) vezano,

šil. 219.—

Henryk Sienkiewicz
POTOP

Prva knjiga 424 strani, druga knjiga 538 strani, tretja knjiga 384 strani, komplet (3 knjige) vezano,

šil. 313.—

Henryk Sienkiewicz
KRIŽARJI

Prva knjiga 360 strani, druga knjiga 416 strani, komplet (2 knjigi) vezano,

šil. 269.—

Henryk Sienkiewicz
MALI VITEZ

544 strani, vezano,

šil. 124.—

Henryk Sienkiewicz
QUO VADIS

Zgodovinski roman iz časov Neronovega Rima. 608 strani, vezano,

šil. 143.—

Henryk Sienkiewicz
V PUŠČAVI IN GOŠČAVI

Roman opisuje pustolovske dogodivščine dveh mladih na afriških tleh, 356 strani, vezano,

šil. 94.—

V vseh Sienkiewiczevih zgodovinskih romanih živi poljska preteklost: nastopajo zgodovinske osebnosti hkrati z junaki, ki jih je oživila pisateljeva fantazija, ljubezenska doživetja se prepletajo z dvorskimi intrigami, v ospredju vsega pa so spopadi in viteška dejanja glavnih junakov.

Družinsko sveto pismo nove zaveze
I., II., III. in IV. del

I. del: Vsebuje evangelije po Mateju in Marku. Broširano,

šil. 50.—

II. del: Vsebuje evangelije po Luku in Janezu ter Apostolska dela. Broširano,

šil. 60.—

III. del: Vsebuje Pavlova Apostolska pisma. Broširano,

šil. 60.—

IV. del: Ta knjiga vsebuje Apostolska dela in Razodetje. Broširano,

šil. 60.—

Vse štiri knjige obsegajo skupaj 678 strani. V vsaki knjigi najdete tudi razlago in opombe k besedilu. Velike črke in slike iz Jezusovega življenja. Cena za vse štiri dele skupaj je samo šil. 200.—

Anton Ingolič PRADEDE

Zgodovinski roman, ki prinaša snov iz velikega kmečkega upora 1635. Upor, ki doslej še ni bil zgodovinsko temeljito raziskan niti literarno upodobljen, je zajel vso spodnjo Štajersko in del Kranjske; bil je tako silovit, da je v marsičem prekosil vse prejšnje in poznejše upore. 466 strani, vezano,

šil. 199.—

Lev N. Tolstoj ANA KARENINA

Za mnoge ljubitelje dobre knjige je Ana Karenina najlepši roman vseh časov in književnosti. Zgodba o nesrečni ljubezni med Ano, občudovano ženo visokega državnega uradnika, in grofom Vronskim vstaja pred nami vedno znova vsa čista in pretresljiva. Ana Karenina pa ni le ljubezenski roman izjemne umetniške vrednosti, ampak tudi silovita in barvita podoba družbe in življenja v Rusiji sredi 19. stoletja. Prvi del 443 strani, drugi del 392 strani, vezano, skupaj

šil. 379.—

Franc Saleški Finžgar POD SVOBODNIM SONCEM

»Pod svobodnim soncem« je naš prvi veliki zgodovinski roman. Pisatelj privlačno opisuje šege,

navade in boje starih Slovanov, razvratnost bizantinskega dvora, njegove spletke in moralni propad. 570 strani, vezano,

šil. 199.—

Andrej Kobal SVETOVNI POPOTNIK PRIPOVEDUJE

Pisatelj popisuje svojo mladost, vojaško službo v prvi svetovni vojni, potem svojo preselitev v Ameriko in tamkajšnje življenje, študij in delovanje med rojaki. V drugi svetovni vojni je bil pisatelj v ameriški vojski kot psiholog, pozneje pri tajni službi. Po vojni je bil ameriški delegat v

Bolgariji v času revolucije. Nadalje opisuje tudi svoja potovanja po Aziji in delovanje v Ameriki v letih pokoja.

Prva knjiga 402 strani,

šil. 142.—,

druga knjiga 381 strani,

šil. 179.—

KNJIGA O AVTU

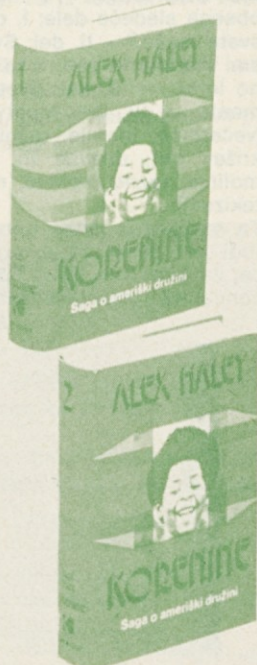
Najnovejši in najsodobnejši priročnik za avtomobiliste, KNJIGA O AVTU, naj Vam bo vselej pri roki: na cesti; v garaži; pri delu; doma; na dopustu; na servisu. KNJIGA O AVTU je neke vrste popularni leksikon, ki smo si ga

Alex Haley KORENINE I. in II. del

Ko je bil pisatelj Haley še deček, mu je babica pripovedovala stare družinske zgodbe, skoraj pravljicne in obenem resnične, segajoče skozi rodove, vse do moža, ki ga je imenovala Afričan. Pravila je, da je živel onkraj oceana: nekoč je šel v gozd po les, da si naredi boben, pa so ga ujeli tuji možje, ga uklenili in kot sužnja pripeljali v Ameriko...

V želji, da se dokoplje do korenine svojega rodu, se je pisatelj lotil naporega raziskovanja in po dvanajstih letih napisal to pretresljivo, dve stoletji zajemajočo pripoved o svojem davnem predniku Kunte Kintetu in vseh šestih rodovih njegovih potomcev: hčerke Kizzy, vnuka Petelinška, pravnuka Toma...

šil. 405.—

KNJIGA O AVTU

pravo orodje
kako je avtomobil
narejen in kako
deluje
motnje, napake
in pomoč
nega in
vzdrževanje
dodatna oprema
naš avto
Sola dobre
vožnje
zavarovalnina in
predpisi
zdravi in čili
na vožnjo

na našem knjižnem trgu že dalj časa želeli. Prav bo prišla vsem avtomobilistom, ki jih zanima kaj več kot vrtenje volana in pritisikanje na gumb; predstavlja dragocen pripomoček za varčevanje s pravočasnim odkrivanjem napak, pravilnim vzdrževanjem in morebitnimi popravili avtomobila v domači garaži. 384 strani, 88 barvnih fotografij, 1200 tehničnih risb in skic, vezano,

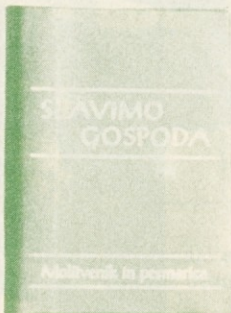
šil. 364.—

SLAVIMO GOSPODA Molitvenik in pesmarica

Ali že imate molitvenik »SLAVIMO GOSPODA«? Ta molitvenik obsega sledeče dele: I. del: Red svete maše. — II. del: Svete pesmi (mašne in pesmi za cerkveno leto). — III. del: Sveti zakramenti. — IV. del: Molitveni del (večernice, litanije, rožni venec, križev pot, dnevne in večerne molitve, razne molitve, mali katekizem).

Ta molitvenik lahko uporabljate tudi kot darilo za prvoobhajance, za birmance in za novoporočence. 464 strani, vezano,

šil. 80.—

P. Odilo Hajnšek OFM MARIJINE BOŽJE POTI

Vsebina knjige je opis Marijinih božjih poti na nekdanjih in sedanjih slovenskih tleh, kamor so predniki romali, se priporočali nebeški Materi v svojem veselju, še večkrat pa v trpljenju in težav polnem življenju slovenskega človeka. Pred našimi očmi se odgrne panorama slovenskih gričev in dolin s starodavnimi cerkvami.

Knjiga predstavlja spomenik slovenske vernosti, kulturnosti in celotne narodove zgodovine v najplemenitejših stvaritvah, ki so jim dala temu koščku raja v Evropi vsa stoletja od slovenske naselbine pa do danes.

Knjiga je bogato ilustrirana, 658 strani, vezana v umetno usnje

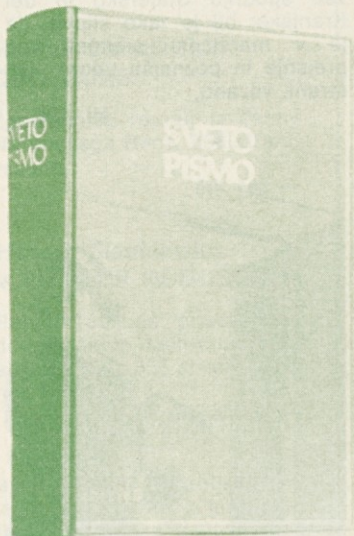
šil. 280.—

SVETO PISMO STARE IN NOVE ZAVEZE (Ekumenska izdaja)

Slovenska izdaja »SVETO PISMO STARE IN NOVE ZAVEZE« ima za podlago prevod iz izvirnih jezikov, ki ga je izdal škofijski ordinariat v Mariboru v štirih

knjigah (1959—1961). Prevod je na novo pregledan in po vsebini bolj smiselno razdeljen. Knjiga obsega 1354 strani, pet zemljevidov, vezano,

šil. 195.—

Naročilnica

Podpisani naročam sledeče knjige

_____	izv.	_____
_____	izv.	_____
_____	izv.	_____
_____	izv.	_____
_____	izv.	_____
_____	izv.	_____
_____	izv.	_____
_____	izv.	_____

Naročeno želim plačati: po povzetju (poštarju), po položnici

Datum

Podpis naročnika

pol smehca . . .

»Ali vam lahko popravilo avta plačam šele čez tri tedne?«

»Lahko.«

»Kdaj bo pa popravljen?«

»Čez tri tedne.«

o

»Gospod šef, ali smem ostati en dan doma, da bi pomagal ženi pri splošnem čiščenju?«

»Na noben način!«

»Najlepša hvala! Vedel sem, da me ne boste pustili na cedilu.«

o

Sodnik Škotu: »Ali vam je žal, da ste razbili steklenico na sosedovi glavi?«

»Seveda. V trgovini bi lahko dobil zanjo kakšen peni.«

o

Uslužbenec šefu: »Jutri bi šel zelo rad na pogreb svoje tašče.«

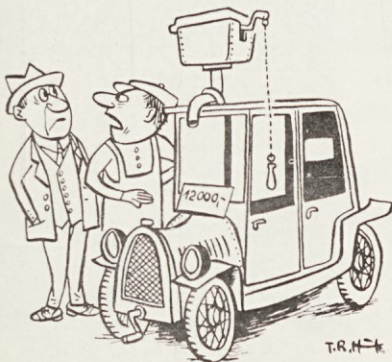
»Jasno! Kdo pa ne bi šel zelo rad na tak pogreb?«

o

Gost natakari v kavarni: »Če je to, kar ste mi prinesli, kava, potem bi jutri rajši čaj. Če je pa to čaj, bi jutri rajši kavo.«

o

»OLD-TIMER je OLD-TIMER, TUDI ČE IMA DODANO NAPRAVO ZA ČIŠČENJE ŠIPE!«

Mož ženi: »Vesel sem, da mi ne stikaš po žepih.«

»Kako pa to veš?«

»Ker je desni žep že dolgo strgan.«

o

Gost naroči v krčmi žganje in dve kisli kumarici. Žganje popije, kumarici si pa vtakne v ušesa in odide. To stori potem še drugi, tretji, četrti in peti dan.

Ko zahteva šesti dan spet žganje in kumarici, mu natakari pove, da je kumaric zmanjkalo, in če mu namesto kumaric lahko prinese gobice.

»Prosim,« odgovori gost. Potem spiye žganje, si vtakne gobici v ušesa in odide.

To opazi gost pri drugi mizi, pa vpraša natakarija, zakaj si je odšli gost vtaknil gobici v ušesa.

»Ker je zmanjkalo kumaric,« mu je odgovoril natakari.

o

»Kako, poročen si, pa si šivaš sam gumbje na srajco?«

»Ali si slep? To je vendar bluza moje žene.«

o

Precej izvirni brat severnoameriškega predsednika Carterja je ne-

koč dejal: »Ljudje so tako neumni, da mi dajejo denar samo zato, ker sem predsednikov brat. In jaz sem tako neumen, da ga vzamem.«

o

Delavec, ki je imel eno roko v mavcu, je pozvonil v četrtem nadstropju.

»Prišel sem iskat vaš klavir,« je rekel gospé, ki mu je odprla.

»Z eno roko v mavcu?« se je ta začudila.

»Kako, ali imate dva klavirja?«

o

»Zakaj ste pobegnili iz zapora?«

»Hotel sem se oženiti.«

»Imate pa čudne predstave o svojih bodi.«

o

Miličnik vinjenemu vozniku: »Malo boste morali pihati!«

»Rad. Kje vas pa boli?«

o

Avtobus je bil čisto poln. Pa potrepilja starejša ženska mladega fanta po rami: »Fant, ali ti lahko ponudim svoje stojišče?«

o

Zazvoni telefon. Oče, ki ima pet hčerk, dvigne slušalko.

»Ali si ti, moja žabica?« vpraša neznanec.

»Ne. Tu je lastnik cele mlake.«

o

»Nikdar ne smete piti piva na prazen želodec!«

»Saj ga ne: vselej zvrnem prej šilce žganja.«

. . . pol jokca

ZA OVCE JE MOLŽA SMISEL ŽIVLJENJA.

Za zategovanje pasov se najbolj zavzemajo tisti, ki nosijo naramnice.

V ZVEZNI ADMINISTRACIJI SO V ŠTIRIH LETIH »ZELO RACIONALIZIRALI« POSLOVANJE. NA NOVO SO ZAPOSILILI »SAMO« 4000 LJUDI.

Med učitelji je vse manj tistih, ki živijo od poučevanja.

NAŠE CENE SO KAKOR NAŠI OTROCI: VSAKO LETO ZRASTEJO.

Jugoslovani gledajo slab program na najdražjih televizorjih na svetu.

Po Pavlihu

Erscheinungsort: Klagenfurt
Verlagspostamt: A-9020 Klagenfurt
P. b. b.

SLOVENSKI DUHOVNIKI PO EVROPI

ANGLIJA

Ludvik Rot, 62 Offley Road, London S. W. 9 (Tel. 01-735-6655).

AVSTRIJA

Ciril Lavrič, Kirchenstr. 1, 4053 Haid b. Ansfelden. (Tel. 07229 - 8356).

P. Jožef Lampret, minorit, Mariahilferplatz 3, A-8020 Graz.

P. Janko Bohak OFM, Canisianum, 6020 Innsbruck. (Tel. 0522 - 22 9 59).

Ivan Tomažič, Albertgasse 48 (»Korotan«), 1080 Wien VIII.

Slovenski socialni urad, Seitzerg. 5/II, 1010 Wien I. (Tel. 0222 - 63 25 07).

Janez Žagar, Feldeggasse 1, 6800 Feldkirch, Vorarlberg.

(Tel. 05522 - 26 4 04 ali 05522 - 21 5 85).

Slovenski dušnopastirski urad, Fridtjof-Nansen-Str. 3, 9800 Spittal/Drau.

(Tel. 04762 - 37 1 24).

BELGIJA

Vinko Žakelj, Guil. Lambert laan 36, Eisden, 3630 Maasmechelen.

Kazimir Gaberc, avenue L. Empain 19, Marcinelle, B-6001 Charleroi.

(Tel. 071 - 36 77 54).

FRANCIJA

Nace Čretnik, 78 Avenue Gambetta, 75020 Paris. (Tel. 1/361-80-68).

Jože Flis, 3 Impasse Hoche, 92320 Chatillon. (Tel. 1/253-64-43).

Stanislav Kavalar, Presbytère Ste. Barbe, rue de Lens, 62680 Mericourt.

Anton Dejak, 4 rue Sainte Barbe, 57710 Aumetz.

Msgr. Stanko Grims, 259 bis Avenue de l'Europe, 57800 Freyming-Merlebach.

Franjo Pavalec, 17 rue de Sospel, 06300 Nice.

ITALIJA

Jure Rode, Collegio Pio Latino, Via Aurelia Antica 408, 00165 Roma.

NEMČIJA

Dr. Janez Zdešar, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 536453).

Anton Štekl, 1 Berlin 61, Methfesselstraße 43, Kolpinghaus. (Tel. 030 - 7853091 do 93), in 1 Berlin, Kolonnenstraße 40. (Tel. 030 - 7848434).

Ivan Ifko, 43 Essen 12, Bausemshorst 2. (Tel. 0201 - 34 40 45).

Pavel Uršič, 42 Oberhausen 11, Oskarstraße 29. (Tel. 0208 - 640976 ali 641172).

Martin Mlakar, 5657 Haan 1, Hochdahler Str. 14. (Tel. 02129 - 1392).

Mirko Jereb, 6 Frankfurt 70, Holbeinstr. 70. (Tel. 0611 - 636548).

Stanko Gajšek, 68 Mannheim 1, A 4, 2. (Tel. 0621 - 28500).

Ciril Turk, 7 Stuttgart 1, Stafflenbergstr. 64. (Tel. 0711 - 232891).

Janez Demšar, 7417 Pfullingen, Burgstr. 7. (Tel. 07121 - 77525).

Dr. Franc Felc, 798 Ravensburg, Raueneeggstr. 13. (Tel. 0751 - 22000).

Vili Stegu, 8070 Ingolstadt, Hohe Schulstr. 3 1/2. (Tel. 0841 - 34474).

Jože Bucik, 89 Augsburg 22, (Göggingen), Klausenberg 7 c.

(Tel. 0821 - 97913).

P. Janez Sodja, 8 München 80, Röntgenstr. 5. (Tel. 089 - 981990).

Dr. Branko Rozman, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 536453).

Marijan Bečan, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 536453).

NIZOZEMSKA

Vinko Žakelj, Guil. Lambert laan 36, Eisden, 3630 Maasmechelen, Belgie.

ŠVEDSKA

Jože Drolc, Parkgatan 14, 41138 Göteborg. (Tel. 031 - 115421).

Jože Bratkovič, Parkgatan 14, 41138 Göteborg. (Tel. 031 - 115421).

ŠVICA

P. Fidelis Kraner, Schaffhauserstr. 466, CH-8052 Zürich.

(Tel. 01/301 31 32; zasebno: 01/301 44 15).

P. Angel Kralj, Kapuzinerkloster, 4500 Solothurn. (Tel. 065 - 227133).